

Fremsat den 29. april 2021 af miljøministeren (Lea Wermelin)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om skove, dyrevelfærdsloven, lov om mark- og vejfred og færdselsloven

(Adgang til at etablere naturnationalparker og obligatorisk digital kommunikation m.v.)

Miljøministeriet

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020, lov nr. 1057 af 30. juni 2020 og § 10 i lov nr. 126 af 30. januar 2021, foretages følgende ændringer:

1. Efter kapitel 8 indsættes:

»Kapitel 8 a

Naturnationalparker

Tilladelse

§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse fra miljøministeren etableres på et større statsejet område. Tilladelse meddeles på baggrund af en ansøgning efter § 61 c.

Stk. 2. En naturnationalpark skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser. Naturnationalparken skal friholdes for skov- og landbrugsproduktion bortset fra særlige forvaltningstiltag af hensyn til naturen og biodiversiteten. Landbrugsproduktion i henhold til en eksisterende aftale kan dog fortsætte i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelighed, indtil aftalens udløb.

Stk. 3. Forvaltningen af en naturnationalpark, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal medvirke til gennemførelse af Natura 2000-planens mål for naturtilstanden.

Stk. 4. Miljøministeren kan uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, efter stk. 1 tillade, at en naturnationalpark eller et område heri helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning. Offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken må dog ikke forhindres eller vanskeliggøres

unødigt. Vildtets frie bevægelighed skal endvidere opretholdes i det videst mulige omfang.

Stk. 5. Miljøministeren offentliggør tilladelser efter stk. 1. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt.

§ 61 b. I en naturnationalpark skal vandløbskvaliteten afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Vandløbsmyndigheden kan ved udøvelse af beføjelser efter lov om vandløb fravige kravet efter stk. 1 til vandløbskvaliteten, hvis der foreligger andre væsentlige hensyn.

Ansøgning

§ 61 c. Ansøgning om etablering af en naturnationalpark udarbejdes af den statslige lodsejer efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder. Hvis der er flere statslige lodsejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab.

Stk. 2. En ansøgning efter stk. 1 skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e.

§ 61 d. En projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning og oplysninger, herunder om følgende:

- 1) Områdets nuværende status og anvendelse, herunder naturgrundlag, fredet eller beskyttet natur, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg, fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv samt friluftsliv.
- 2) Hvorvidt naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning.
- 3) Forholdet til planlægning m.v. for området.

- 4) Planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, veje og stier, udsætning af store planteædere, trafikikkerhedsmæssige foranstaltninger samt friluftsliv- og turismefaciliteter.
- 5) Naturgenopretningsinitiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området, og de forventede konsekvenser heraf.
- 6) En skønsømmæssig vurdering af den forventede klimaeffekt af naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse.
- 7) Inddragelse af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces, herunder efter naturnationalparkens etablering.
- 8) Andre foranstaltninger.

§ 61 e. En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder i forhold til følgende:

- 1) Økosystemer, naturtyper og arter.
- 2) De udsatte dyr.
- 3) Friluftsliv og turisme.
- 4) Vandmiljø.
- 5) Fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv.
- 6) Trafikkerhed.
- 7) Afværgeforanstaltninger.
- 8) Naturgenopretnings tiltag i området.
- 9) Overvågning af udviklingen i naturnationalparken.«

2. § 70 a affattes således:

»§ 70 a. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at skriftlig kommunikation til og fra myndigheder om forhold, som er omfattet af denne lov, af regler udstedt i medfør af denne lov eller af EU-retsakter om forhold omfattet af loven, skal foregå digitalt.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om digital kommunikation, herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur eller lignende.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for adressaten for meddelelsen.«

3. I § 71, stk. 4, nr. 1, ændres »og § 32« til: »§ 32 og § 61 a, stk. 1«.

4. I § 72 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at opkrævning og indbetaling af gebyrer, der er fastsat i regler udstedt i medfør af stk. 1, skal ske elektronisk.«

5. I § 73, stk. 2, ændres »og reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v.« til: », reglerne i kapitel 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v. og kapitel 8 a om naturnationalparker«.

6. I § 78, stk. 4, 2. pkt., indsættes efter »afgørelser efter«: »§ 61 a, stk. 1, og«.

§ 2

I lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019, som ændret ved § 11 i lov nr. 126 af 30. januar 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for fredskovspligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse.«

2. I § 11, stk. 2, nr. 1, udgår »og«, og i stk. 2, nr. 2, ændres »friluftsliv.« til: »friluftsliv, og«.

3. I § 11, stk. 2, indsættes som nummer 3:

»3) bygninger, anlæg eller terrænændringer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet.«

4. I § 38 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Miljøministeren dispenserer uanset stk. 1 fra §§ 26-28 for så vidt angår aktiviteter i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, medmindre det vil stride mod regler fastsat i medfør af § 46, stk. 4, nr. 2.«

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

§ 3

I dyrevelfærdsloven, lov nr. 133 af 25. februar 2020, foretages følgende ændringer:

1. Efter kapitel 4 indsættes:

»Kapitel 4 a

Særlige bestemmelser om dyr, som udsættes i naturnationalparker

§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn og regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«

2. I § 58, stk. 4, indsættes efter nr. 4 som nyt nummer:

»5) tilsidesætter et vilkår for en dispensation meddelt i medfør af § 20 a, stk. 1,«

Nr. 5-7 bliver herefter nr. 6-8.

§ 4

I lov om mark- og vejfred, jf. lovbekendtgørelse nr. 2154 af 16. december 2020, foretages følgende ændring:

1. Efter § 15 indsættes:

»§ 15 a. § 15, stk. 1-3, finder ikke anvendelse i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse.«

Transportministeriet

§ 5

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018, som ændret senest ved lov nr. 534 af 27. marts 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 88, *stk. 1, 3. pkt.*, indsættes efter »indhegning«: », jf. dog stk. 3«.

2. I § 88 indsættes efter stk. 2 som *stk. 3* og *stk. 4*:

»Stk. 3. Kravet til indhegning efter stk. 1 gælder ikke for vejstrækninger i en naturnationalpark omfattet af en tilladel-

se efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Stk. 4. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 3, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.«

§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2021.

Stk. 2. Reglerne i §§ 61 d og 61 e i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse for ansøgning om tilladelse efter § 61 a til etablering af naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
  - 2.1. Retlig ramme for etablering af naturnationalparker - Ny tilladelsesordning
    - 2.1.1. Gældende ret
    - 2.1.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      - 2.1.2.1. Etablering af naturnationalparker
      - 2.1.2.2. Projektbeskrivelse og forvaltningsplan
      - 2.1.2.3. Administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter
      - 2.1.2.4. Tilsyn, klage og offentliggørelse
  - 2.2. Hegning m.v. af naturnationalparker og offentlighedens adgang
    - 2.2.1. Gældende ret
      - 2.2.1.1. Naturbeskyttelsesloven
      - 2.2.1.2. Skovloven
    - 2.2.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      - 2.2.2.1. Naturbeskyttelsesloven
      - 2.2.2.2. Skovloven
  - 2.3. Ophævelse af hegnspligt i naturnationalparker
    - 2.3.1. Færdselsloven
      - 2.3.1.1. Gældende ret
        - 2.3.1.1.1. Hegnspligten i færdselslovens § 88
        - 2.3.1.1.2. Trafiksikkerhedsrevision
      - 2.3.1.2. Transportministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
    - 2.3.2. Mark- og vejfredsloven
      - 2.3.2.1. Gældende ret
      - 2.3.2.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.4. Vandløb i naturnationalparker
    - 2.4.1. Gældende ret
    - 2.4.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.5. Udsætning af store planteædere (dyrevelfærdsloven m.v.)
    - 2.5.1. Gældende ret
      - 2.5.1.1. Dyrevelfærdsloven
      - 2.5.1.2. Særlige regler for heste
      - 2.5.1.3. Særlige regler for hjortedyr
        - 2.5.1.3.1. Lov om hold af dyr
        - 2.5.1.3.2. Bekendtgørelse om opdræt af hjortedyr
    - 2.5.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.6. Undtagelser fra visse krav til fredskovspligtige arealer m.v. i naturnationalparker
    - 2.6.1. Gældende ret
    - 2.6.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.7. Obligatorisk digital kommunikation m.v.
    - 2.7.1. Gældende ret
    - 2.7.2. Miljøministeriets overvejelser
    - 2.7.3. Den foreslåede ordning
3. Forholdet til anden lovgivning
  - 3.1. Miljøministeriet
    - 3.1.1. Miljøvurderingsloven
    - 3.1.2. Jagt- og vildtforvaltningsloven
    - 3.1.3. Naturbeskyttelsesloven

- 3.1.3.1. Beskyttede naturtyper
- 3.1.3.2. Beskyttelseslinjer
- 3.1.3.3. Klitfredning og strandbeskyttelseslinjen
- 3.1.4. Vandløbslovens regler om regulering og restaurering af vandløb m.v.
- 3.2. Andre ministerier
  - 3.2.1. Lov om hegn
  - 3.2.2. Lovgivning på veterinærområdet
    - 3.2.2.1. Anmeldepligtige husdyrsygdomme, herunder TSE-reglerne
      - 3.2.2.1.1. Særligt om TSE-reglerne
      - 3.2.2.2. Mærkning og registrering af dyr
        - 3.2.2.2.1. Dispensationsmuligheder – mærkning af dyr
      - 3.2.2.3. Indsamling og bortskaffelse af døde dyr
  - 3.2.3. Lov om drift af landbrugsjorder – bekæmpelse af kæmpebjørneklo
  - 3.2.4. Museumsloven
  - 3.2.5. Lov om planlægning
  - 3.2.6. Sommerhusloven
  - 3.2.7. Jernbaneloven
- 4. Konsekvenser for FN's verdensmål
- 5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
- 6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
- 7. Administrative konsekvenser for borgerne
- 8. Klima- og miljømæssige konsekvenser
- 9. Regionale konsekvenser, herunder konsekvenser for landdistrikter
- 10. Forholdet til EU-retten
- 11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- 12. Sammenfattende skema

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at skabe en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker på statsejede områder i Danmark.

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke områdernes natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af større sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Herved tilstræbes så vidt muligt naturlige økosystemer. Naturnationalparkerne skal samtidig give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder. Det er hensigten, at naturnationalparkerne skal være permanente.

Lovforslaget omhandler alene naturnationalparker på statens arealer, herunder de to første naturnationalparker ved Fusingø og i Gribskov, som fremgår af aftalen ”Naturnationalparker og mere natur på land og i havet” indgået den 19. juni 2020 mellem regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet.

Regeringen har den 4. december 2020 indgået aftale med Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet om en natur- og biodiversitetspakke. Med aftalen er der afsat 888 mio. kr. i perioden 2021-2024 til bl.a. etablering af natur-

nationalparker. For de afsatte midler vil der skønsmæssigt kunne etableres 13 nye naturnationalparker.

Med lovforslaget foreslås et nyt kapitel om naturnationalparker i lov om naturbeskyttelse.

Lovforslagets grundlæggende konstruktion er en tilladelsesordning. Det foreslås, at etablering af en naturnationalpark skal forudsætte en tilladelse fra miljøministeren. Det forudsættes, at ansøgning om tilladelse udarbejdes af den statslige lodsejer på baggrund af en anmodning fra miljøministeren, hvori naturnationalparkens lokalisering angives. Det forudsættes tillige, at miljøministerens anmodning afgives efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, indenrigs- og boligministeren, transportministeren, forsvarsministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren. Det må forventes, at der også i øvrigt vil foregå en politisk proces med inddragelse af relevante interessenter og relevant videnskabelig rådgivning forud for miljøministerens afgivelse af anmodningen.

Lovforslaget giver miljøministeren hjemmel til at meddele tilladelse til etablering af naturnationalparker i større stats-ejede områder. En tilladelse vil indebære, at det enkelte område forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser. Desuden vil området

skulle friholdes for skov- og landbrugsproduktion, bortset fra særlige forvaltningstiltag af hensyn til naturen og biodiversiteten, ligesom landbrugsproduktion i henhold til en eksisterende aftale vil kunne fortsætte i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelig, indtil aftalens udløb.

I tilknytning hertil foreslås skovloven ændret, således at kravene vedrørende anvendelse af fredskovspligtige arealer ikke skal gælde i en naturnationalpark. Dette omfatter krav om højstammede træer, hugstmodenhed, foryngelsespligt og forbud mod dyrehold.

Endvidere foreslås, at vandløbskvaliteten i en naturnationalpark skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, idet vandløbsmyndigheden dog ved udøvelse af beføjelser efter vandløbsloven kan fravige dette udgangspunkt.

Det er hensigten, at der i naturnationalparkerne vil kunne udsættes store planteædere, der kan bidrage til at genskabe vigtige økosystemfunktioner og dermed være med til at skabe en varieret natur med forskellige levesteder for andre dyr samt planter og svampe. For at skabe mulighed for hel eller delvis indhegning af naturnationalparkerne med henblik på helårsgræsning i områderne foreslås derfor også en ændring vedrørende naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturen og enkelte ændringer af reglerne i lov om skove.

Det er hensigten, at de udsatte dyr holdes så ekstensivt som muligt inden for rammerne af den eksisterende lovgivning på veterinærområdet med henblik på, at dyrene kan udføre deres nøglefunktioner i økosystemet. Det foreslås dog, at dyrevelfærdsloven ændres, således at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri bemyndiges til at dispensere fra enkelte regler i dyrevelfærdsloven for så vidt angår dyr, der udsættes i en naturnationalpark, bl.a. regler om tilsyn, hvormed tilsynet med dyrene som udgangspunkt kan ske på bestandsniveau.

De store planteædere skal så vidt muligt have adgang til hele naturnationalparken, der skal være et større og som udgangspunkt sammenhængende naturområde. Det er derfor hensigten, at veje og stier i naturnationalparkerne som udgangspunkt ikke fraegnes. Ifølge færdselsloven er det imidlertid et krav, at større dyr af færdselssikkerhedsmæssige hensyn skal være tøjrede og adskilt fra vej. Hvis de ikke er det, skal de være under hegn. Udsætning af store planteædere på den måde, som lovforslaget lægger op til, kræver derfor en ændring af færdselsloven.

Det er dog Transportministeriets opfattelse, at man ved etablering af naturnationalparker ikke må gå på kompromis med færdselssikkerheden. Det skal være trygt at færdes på vejene i naturnationalparkerne. Det vil være farligt for

bilisterne, hvis man tillader større dyr at gå frit rundt på vejstrækninger med megen trafik. Det vil øge risikoen for alvorlige trafikulykker, som i sidste ende vil kunne koste menneskeliv.

Det er Transportministeriets vurdering, at det af hensyn til etableringen af naturnationalparker og de særlige hensyn, der i den forbindelse gør sig gældende for udsættelse af store planteædere, vil kunne anses for færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt at lade større dyr gå rundt i naturnationalparker, hvis mængden af trafik er begrænset, og hastigheden er lav.

Lovforslaget indeholder på den baggrund en ændring af færdselsloven, hvorefter færdselslovens hegnspligt ikke gælder for vejstrækninger i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 a, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre. For at sikre, at ophævelse af færdselslovens hegnspligt på de pågældende vejstrækninger i naturnationalparker vil være færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt, foreslås det endvidere, at transportministeren får hjemmel til at fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparkerne, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision inden etableringen af den enkelte naturnationalpark.

For at muliggøre, at de udsatte dyr vil kunne bevæge sig frit rundt i naturnationalparker, foreslås det endvidere, at arealer inde i naturnationalparker undtages fra visse bestemmelser i mark- og vejfredsloven.

I tilknytning til den foreslåede nye tilladelsesordning i naturbeskyttelsesloven foreslås, at miljøministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, at bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) vil finde anvendelse ved meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark, at miljøministeren vil skulle føre tilsyn med overholdelsen af tilladelsen, og at afgørelsen om tilladelse vil kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Endvidere indføres der med lovforslaget en generel hjemmel for miljøministeren til at stille krav om obligatorisk digital kommunikation til og fra myndighederne på naturbeskyttelseslovens område og hjemmel til at fastsætte supplerende regler om anvendelse af bestemte it-systemer m.v. som led i den digitale kommunikation om forhold omfattet af loven. For at sikre effektiv og sikker betaling af gebyrer på naturbeskyttelseslovens område foreslås endelig indført hjemmel for miljøministeren til at stille krav om elektronisk opkrævning og betaling af gebyr.

2. Lovforslagets hovedpunkter

Med lovforslaget foreslås en ny retlig ramme for etablering af naturnationalparker i form af en ny tilladelsesordning (pkt. 2.1), og for at muliggøre og forenkle etableringen og forvaltningen af naturnationalparker foreslås i tilknytning hertil visse ændringer og fravigelser af lovgivning om hegning og offentlighedens adgang (pkt. 2.2), om ophævelse af hegnspligt (færdselsloven og mark- og vejfredsloven) (pkt. 2.3), om forvaltning af vandløb (pkt. 2.4), og om dyrevelfærd og dyresundhed (pkt. 2.5). Endvidere foreslås det, at naturnationalparker undtages fra visse af skovlovens krav til bl.a. fredskovspligtige arealer (pkt. 2.6). Endelig foreslås regler i naturbeskyttelsesloven om digital kommunikation (pkt. 2.7).

2.1. Retlig ramme for etablering af naturnationalparker - Ny tilladelsesordning

2.1.1. Gældende ret

I Danmark findes en række større og mindre naturområder med forskellige karakteristika. De er i varierende omfang beskyttet af forskellige regler, herunder f.eks. i form af konkrete naturfredninger efter kapitel 6 i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 med senere ændringer (naturbeskyttelsesloven), udpegede vildtreservater m.v. efter kapitel 5 i lov om jagt og vildtforvaltning, jf. lovbekendtgørelse nr. 265 af 21. marts 2019 med senere ændring (jagt- og vildtforvaltningsloven), eller reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper. Mange overfladevandområder er omfattet af vandplanlægningen efter lov om vandplanlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 126 af 26. januar 2017 med senere ændringer, og dermed af en vidtgående beskyttelse og krav om indsats for at opnå og fastholde god økologisk tilstand i områderne. Endvidere er en række naturområder udpeget som Natura 2000-områder som følge af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer (habitatdirektivet) og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle med senere ændringer (fuglebeskyttelsesdirektivet). Hertil kommer regler om individuel artsbeskyttelse af dyr og planter, f.eks. arter angivet i habitatdirektivets bilag IV (bilag IV-arter).

Efter § 2, stk. 1, i lov om nationalparker, jf. lovbekendtgørelse nr. 120 af 26. januar 2017 med senere ændringer, kan miljøministeren oprette en nationalpark, hvis området har national eller international betydning på grund af de naturmæssige og landskabelige værdier i området, og hvis oprettelsen giver mulighed for på kortere eller længere sigt at opfylde lovens formål. En nationalpark skal sammen med andre danske nationalparker kunne repræsentere de vigtigste danske naturtyper, jf. lovens § 2, stk. 2. Efter lovens § 3, stk. 3, skal oprettelse af nationalparken kunne forbedre og styrke mulighederne for en koordineret og langsigtet udvikling af de naturmæssige, landskabelige, geologiske, kulturhistoriske

og friluftmæssige værdier i samspil med nationale interesser, lokalbefolkningen og erhverv.

I dag gælder der imidlertid ikke generelle regler, hvorefter naturen så vidt muligt skal udvikle sig på egne præmisser inden for et afgrænset område, som f.eks. en naturnationalpark, herunder med udsætning af helårsgræssende dyr. Der gælder heller ikke særlige regler om dyrevelfærd i sådanne områder.

Begrebet naturnationalpark er ikke defineret i lovgivningen i dag.

2.1.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.1.2.1. Etablering af naturnationalparker

Regeringen ønsker med dette lovforslag at supplere den nævnte eksisterende lovgivning, således at begrebet naturnationalparker lovfæstes, og at der tilvejebringes en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker på statsejede områder. Hensigten hermed er at forbedre mulighederne for at skabe større sammenhængende naturområder, hvor naturen så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

Naturnationalparkerne vil derved adskille sig fra de eksisterende nationalparker, der har et bredere sigte. Hvor en nationalpark f.eks. skal understøtte en udvikling til gavn for det lokale erhvervsliv og styrke mulighederne for udvikling af bl.a. kulturhistoriske værdier, vil en naturnationalpark skulle have natur og biodiversitet som hovedhensyn. Naturnationalparker skal på denne måde kunne supplere nationalparkerne, så der skabes flere muligheder for udvikling af naturen i Danmark. Naturnationalparker, som lovforslaget omhandler, vil efter lovforslaget både kunne etableres inden for og uden for nationalparkerne.

Det er hensigten, at en naturnationalpark skal udgøre et større og som udgangspunkt sammenhængende naturområde, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer. Forvaltningen skal så vidt muligt ikke målrettes den enkelte art eller den enkelte naturtype, men have fokus på de naturlige processer, som karakteriserer de økosystemer, arterne er tilpasset til. Det tilstræbes at genskabe betingelserne for, at naturlige processer kan udfolde sig, ligesom menneskelig indgriben begrænses. Som et led i at genskabe betingelser for de naturlige processer er det hensigten, at der skal kunne udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Der bør dog også åbnes mulighed for etablering af naturnationalparker, hvori der ikke udsættes store planteædere.

Forvaltningen i naturnationalparkerne vil skulle have fokus

på de naturlige processer, som karakteriserer de økosystemer, arterne er tilpasset til, bl.a. ved at begrænse menneskelig indgriben. Ved at give naturen plads til i højere grad at udfolde naturlige processer og dynamikker i større sammenhængende naturområder kan der skabes nye og bedre levesteder og livsbetingelser for arter af dyr, planter og svampe. Af hensyn til betingelserne for disse processer og dynamikker bør områderne have en vis størrelse.

Naturnationalparkerne forventes derfor i almindelighed at have en sådan størrelse og karakter, at der kan udsættes store planteædere, der lever i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt og uden tilskudsfodring. Områdernes størrelse skal give mulighed for, at områderne bl.a. kan rumme en variation af lysåben, såvel tør som våd, natur og skov med heraf følgende variation i levesteder for dyr, planter og svampe. Det forventes, at den enkelte naturnationalpark typisk vil være omkring 1.000 ha eller derover. Mindre områder kan dog også være relevante, hvis det konkret vurderes, at områderne kan forvaltes på en måde, hvor naturen så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

På baggrund af drøftelser med den danske IUCN (International Union for Conservation of Nature, www.iucn.org) nationalkomité er det Miljøministeriets vurdering, at naturnationalparkerne vil leve op til IUCN's kriterier for, og definition af, beskyttede områder (Protected Areas): "Et klart defineret geografisk område, anerkendt, afsat til og forvaltet gennem lovlige eller andre effektive midler til at nå en langsigtet beskyttelse af naturen, med tilhørende økosystemtjenester og kulturelle værdier". Det er endvidere Miljøministeriets vurdering og forventning, at en naturnationalpark efter omstændighederne vil kunne svare til IUCN's kategori II for beskyttede områder (National Park): "Store naturområder, der administreres for beskyttelse af økosystemer og udfoldelse af friluftsliv og aktiviteter, der alle skal have miljømæssige og kulturelle formål". Det bemærkes herved, at bedømmelsen af en nærmere angivet naturnationalpark i forhold til IUCN's kategori II for beskyttede områder i givet fald vil bero på en konkret vurdering, i hvilken forbindelse bl.a. områdets størrelse vil indgå.

Naturnationalparkerne forventes overvejende at blive etableret på statsejede arealer, der i forvejen er lysåbne naturarealer eller skov, men også f.eks. statsejede arealer, der i dag dyrkes landbrugsmæssigt, vil kunne indgå.

Naturstyrelsen forvalter 210.000 ha statslige skove og natu-
rarealer, hvoraf nogle efter lovforslaget vil kunne komme i betragtning som kommende naturnationalparker. Det kan også være relevant at undersøge mulighederne for etablering af naturnationalparker på andre statsejede arealer.

Der er imidlertid også potentiale for, at kommunale og pri-

vate arealer kan indgå helt eller delvist i fremtidige naturnationalparker. Miljøministeriet vil derfor se på mulighederne for på et senere tidspunkt at skabe et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker på kommunale og private arealer.

Det foreslås, at der indsættes et nyt kapitel 8 a i naturbeskyttelsesloven om naturnationalparker. De foreslåede bestemmelser i det nye kapitel har til formål at fastlægge en retlig ramme for etablering af naturnationalparker.

Lovforslagets grundlæggende konstruktion er en tilladelsesordning. Det foreslås, at ejeren af et større statsligt område, efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder, udarbejder ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark. Hvis der er flere statslige lodsejere, vil ansøgningen skulle udarbejdes af ejerne i fællesskab. Det er forudsat, at ansøgningen udarbejdes af den statslige lodsejer på baggrund af en anmodning fra miljøministeren, hvori naturnationalparkens lokalisering angives.

Etableringen af de enkelte naturnationalparker, hvis hovedformål er at styrke natur og biodiversitet, bør ske i områder, hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser og -hensyn, herunder friluftsliv, klima, færdselssikkerhed, kultur- og verdensarv, infrastruktur, Forsvarets aktiviteter samt andre naturinteresser, som f.eks. omfattes af EU's naturdirektiver.

Placeringen af naturnationalparkerne bør således ske under hensyn til de øvrige interesser i området, herunder kommunernes planlægning, infrastruktur samt ønsker til udvikling af landsbyer og turismen samt under hensyntagen til klima, kultur- og verdensarv, klitfredede arealer og strandbeskyttelseslinjen. Naturnationalparker vil endvidere kunne understøtte Grønt Danmarkskort, jf. herved kapitel 4 i lov om planlægning, jf. lovebekendtgørelse nr. 1157 af 1. juli 2020 med senere ændringer (planloven).

Det er derfor forudsat, at miljøministerens anmodning om udarbejdelse af en ansøgning afgives efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, indenrigs- og boligministeren, transportministeren, forsvarsministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren med henblik på hensyntagen til de nævnte andre samfundsinteresser og -hensyn.

Efter den foreslåede § 61 a kan en naturnationalpark efter tilladelse etableres på et større statsejet område. Ved statsejet område forstås landarealer med tilhørende ferske vande. Det foreslås, at tilladelse til etablering af en naturnationalpark meddeles af miljøministeren. Det er forudsat, at meddelelse af tilladelse sker efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministe-

ren, indenrigs- og boligministeren, transportministeren, forsvarsministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren.

Det er hensigten, at naturnationalparkerne skal være permanente. Hvis den statslige lodsejer på et senere tidspunkt måtte ønske at nedlægge en flere af de etablerede naturnationalparker, forventes det, at offentligheden og berørte myndigheder vil blive inddraget i grundlaget for den ansvarlige ministers eventuelle beslutning herom. Det forventes endvidere, at den ansvarlige minister orienterer Folketinget forud for en beslutning om nedlæggelse af en eller flere naturnationalparker.

Det foreslås, at en tilladelse til at etablere en naturnationalpark vil indebære, at området skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

Som et led i at genskabe betingelserne for naturlige processer og understøtte, at naturen så vidt muligt kan udfolde disse processer og udvikle sig på egne præmisser i naturnationalparkerne, kan det være nødvendigt at gennemføre naturgenopretningstiltag.

Naturgenopretning i skov kan bl.a. ske ved fældning af træer for at etablere lysninger eller tynde ud i eksisterende bevoksninger eller ved at skade en del af træerne (veteranisering), så de over nogle år henfalder og bliver til stående dødt ved. Der kan også foretages fældning af ikke-hjemmehørende arter for at give plads til hjemmehørende arter.

Hvis kommende naturnationalparker ønskes etableret i områder, der på grund af mangeårig skov- og landbrugsdrift er præget af ensartet og artsfattig natur, kan det som led i en naturgenopretning eventuelt blive aktuelt at introducere manglende hjemmehørende arter. Også andre væsentlige hensyn vil kunne begrunde, at der plantes i naturnationalparkerne, f.eks. for at dæmpe sandflugt.

I forbindelse med en konvertering af tidligere landbrugsarealer til naturarealer kan det være hensigtsmæssigt at foretage naturgenopretningstiltag som eksempelvis udpining af arealerne igennem høslæt og omlægning af arealerne, herunder eksempelvis ved at pløje m.v. Sådanne naturgenopretningstiltag vil kunne finde sted.

Som et led i at genskabe betingelserne for, at naturen så vidt muligt kan udfolde naturlige processer, foreslås naturnationalparkerne friholdt for skov- og landbrugsproduktion, bortset fra særlige forvaltningstiltag af hensyn til naturen og biodiversiteten. Særlige forvaltningstiltag kan komme på tale, når øvrige forvaltningstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn, ikke er tilstrækkelige.

Friholdelse for skovbrugsproduktion indebærer, at skovene i naturnationalparkerne udlægges som urørt skov uden kommerciel hugst. Træer og buske skal som udgangspunkt gennemføre deres naturlige livscyklus og forgå naturligt, hvorved de kan udgøre levesteder for bl.a. svampe, biller og mosser. Hvis det vurderes nødvendigt at fælde træer af sikkerhedsmæssige hensyn eller flytte træer, der er faldet ned over stier, fredede fortidsminder eller lignende, vil træet skulle udlægges som dødt ved i naturnationalparken. Som en del af en naturgenopretningsindsats vil der kunne udtages og sælges ikke-hjemmehørende arter – hvorimod hjemmehørende arter som udgangspunkt skal efterlades i skoven som dødt ved. Dog vil en mindre del af det hjemmehørende ved kunne udtages og sælges som led i naturgenopretningsindsatsen, hvis det af biodiversitetshensyn vurderes hensigtsmæssigt, f.eks. i forbindelse med etablering af lysninger. Salg af sankekort med henblik på sankning af træer indebærer, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) sælger træ. Dette forventes ikke at blive muligt i naturnationalparkerne. Lovforslaget ændrer ikke de eksisterende muligheder for at samle f.eks. bær og svampe til eget brug.

Friholdelse for landbrugsproduktion indebærer, at landbrugsmæssig arealanvendelse ikke må finde sted med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne, eller at der i øvrigt ikke må forekomme landbrugsproduktion af andre kommercielle hensyn, herunder med henblik på at kunne hjemtage landbrugsstøtte. Arealerne må ikke sprøjtes, gødskes, jordbehandles (herunder pløjes, harves eller tromles) eller tilføres jordforbedringsmidler (herunder kalkning), ligesom der som udgangspunkt ikke må foretages såning eller plantning på arealerne, og disse ikke må høstes (herunder må arealerne ikke afpuds). Det kan dog blive nødvendigt at bekæmpe invasive arter i naturnationalparkerne, hvis disse efter en konkret vurdering er under kraftig spredning. Der må ikke holdes husdyr, herunder bier, i naturnationalparkerne af kommercielle hensyn. Der forventes i øvrigt ikke anden form for hold af bier i naturnationalparkerne, da dette efter Miljøministeriets vurdering ikke vil være foreneligt med målsætningen om, at naturen i områderne så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser.

Det forudsættes, at allerede indgåede forpagtningsaftaler m.v. opsiges i overensstemmelse med de aftalte opsigelsesvarsler. Af hensyn til sådanne aftaler foreslås det, at landbrugsproduktion i henhold til en eksisterende aftale – uanset kravet om friholdelse af naturnationalparkerne herfor – kan fortsætte i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelig-hed, indtil aftalens udløb. Det bemærkes herved, at der i forhold til Naturstyrelsens arealer kan foreligge ældre aftaler omfattende uopsigelige perioder på op til 5 år.

Det forventes, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Det vil sige, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) som udgangspunkt forventes ikke at gennemføre

jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne. Det forudsættes, at allerede indgåede aftaler om jagtudleje m.v. opsiges i overensstemmelse med de aftalte opsigelsesvarsler, og jagten vil således kunne fortsættes i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelighed, indtil aftalens udløb.

Der bør dog fortsat være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i området, jagt på invasive arter, eller hvis det på anden måde er konkret begrundet. Det er endvidere hensigten, at der skal kunne gennemføres regulering af invasive arter og regulering af dyrearter som led i bekæmpelse eller forebyggelse af smitsomme sygdomme som f.eks. afrikansk svinepest eller rabies. Det bemærkes, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) ikke vil være afskåret fra at indgå konkrete aftaler med jægere om at deltage i udførelsen af jagt og regulering i naturnationalparkerne, der sker som et led i forvaltningen af områderne.

I forvaltningsplanen, jf. nedenfor, vil det blive angivet, om eventuelt eksisterende fiskeri i områdets søer og vandløb vurderes at være foreneligt med forvaltningen af naturnationalparken, der vil have natur og biodiversitet som hovedhensyn.

Det er hensigten, at der i naturnationalparkerne skal kunne udsættes store planteædere (f.eks. hest, kvæg, europæisk bison, dådyr, kronstyr og elg) – samt eventuelt andre arter, der kan have en særligt positiv effekt på økosystemet – og at dyrene skal leve i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt.

For at skabe mulighed for hel eller delvis indhegning af naturnationalparkerne eller områder heri med henblik på helårsgræsning i naturnationalparkerne foreslås ændringer af naturbeskyttelsesloven og skovloven, som er behandlet i pkt. 2.2 i de almindelige bemærkninger.

Også vandløbene i naturnationalparkerne skal så vidt muligt kunne udvikle sig på egne præmisser. Der henvises herom til pkt. 2.4 i de almindelige bemærkninger.

Holdes der store planteædende dyr bag hegn i en naturnationalpark, er det hensigten at justere størrelsen af deres bestande ved afskydning eller flytning, f.eks. hvis græsningstrykket ønskes ændret inden for naturnationalparken. I det omfang dyrene reproducerer sig, vil det af dyreetiske grunde som regel være nødvendigt løbende at gennemføre en aktiv justering af bestandsstørrelserne af de udsatte dyr for derved at sætte grænser for, hvor mange dyr der er i naturnationalparken. For en beskrivelse af de dyrevelfærdsmæssige og dyresundhedsmæssige aspekter henvises til pkt. 2.5 i de almindelige bemærkninger.

Udgangspunktet for lovforslaget er i øvrigt, at gældende generel regulering og beskyttelsesniveauer, der ikke foreslås ændret med lovforslaget, fortsat vil finde anvendelse, og at der fortsat vil skulle foretages en konkret vurdering af, hvorvidt der kræves og i givet fald kan meddeles tilladelser eller dispensationer til anlæg og aktiviteter, der er forbundet med etablering og forvaltning af en naturnationalpark.

En række generelle regler for arealanvendelse vil således kunne være relevante for mulighederne for at gennemføre en række af de tiltag, som forudsættes i forbindelse med etablering og forvaltning af naturnationalparker.

Det drejer sig bl.a. om reglerne i naturbeskyttelsesloven om konkrete fredninger, beskyttede naturtyper, klitfredede arealer, strandbeskyttelseslinjen, sø- og åbeskyttelseslinjen, skovbyggelinjen, fortidsmindebeskyttelseslinjen og offentlighedens adgang til naturen, regler om sten- og jorddiger og om fortidsminder i museumsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 med senere ændringer, regler om regulering og restaurering af vandløb m.v. i lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 med senere ændringer (vandløbsloven), og lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), jf. lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020 med senere ændringer (miljøvurderingsloven). Disse regler indeholder bl.a. en række forbud mod tilstandsændringer, hegning og visse former for ændret arealanvendelse, som kan være relevante i forbindelse med en naturnationalpark, f.eks. som følge af udsætning af helårsgræssende dyr i området og naturgenopretningstiltag med henblik på at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

Hertil kommer bl.a. reglerne om særlig beskyttelse af arter og deres levesteder efter naturbeskyttelsesloven, jagt- og vildtforvaltningsloven og artsfredningsbekendtgørelsen samt reglerne i naturbeskyttelsesloven og skovloven om anmeldelsespligtige aktiviteter i Natura 2000-områder.

Hvad angår opsætning af hegn og etablering af andre anlæg i forbindelse med en naturnationalpark vil planloven og lov om hegn, jf. lovbekendtgørelse nr. 363 af 5. april 2019 (hegnloven), endvidere kunne være relevante. Også jernbaneloven, lov nr. 686 af 27. maj 2015 med senere ændringer, indeholder regler om hegning m.v. af udsatte dyr.

For så vidt angår håndteringen af dyrene i naturnationalparkerne findes der en række andre regler i dyrevelfærdsgivningen og dyresundhedslovgivningen, som vil kunne være relevante afhængig af, hvilke dyrearter der udsættes. Reglerne i jagt- og vildtforvaltningslovgivningen, herunder om jagt og regulering, vil ligeledes skulle iagttages i forhold til vildtet i naturnationalparkerne.

Det vil bero på en konkret vurdering, hvilke regler der vil

være relevante for den enkelte naturnationalpark. Opremsningen ovenfor er således ikke udtømmende. Vurderingen vil bl.a. afhænge af de konkrete anlæg og tiltag, som ønskes gennemført, og de mulige påvirkninger heraf, sammenholdt med den nuværende benyttelse, beskyttelse og arealforvaltning af området. Der henvises til pkt. 3, hvori der er angivet en ikke-udtømmende oversigt over øvrige regler på bl.a. natur- og miljøområdet, der vil kunne have betydning for muligheden for at etablere og forvalte naturnationalparker.

2.1.2.2. Projektbeskrivelse og forvaltningsplan

Efter lovforslaget skal en ansøgning om etablering af en naturnationalpark indeholde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og en forvaltningsplan for området.

Det foreslås, at projektbeskrivelsen bl.a. skal indeholde oplysninger om planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn og udsætning af store planteædere. Også oplysninger om naturgenopretningsinitiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området, og de forventede konsekvenser heraf skal indgå i projektbeskrivelsen, idet det bemærkes, at naturgenopretningsinitiativer dels vil kunne have karakter af konkrete projekter, som vil skulle indgå i projektbeskrivelsen og realiseres som led i etableringen af naturnationalparken, og dels vil kunne foregå som led i den løbende forvaltning af området. Projektbeskrivelsen foreslås også at skulle omfatte planlagte veje og stier, trafikssikkerhedsmæssige foranstaltninger samt friluftsfaciliteter.

Endvidere vil projektbeskrivelsen skulle indeholde oplysninger om følgende: Områdets nuværende status og anvendelse, herunder naturgrundlag, fredet eller beskyttet natur, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg, fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv samt friluftsliv; om naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning; forholdet til planlægning m.v. for området; en skønmæssig vurdering af den forventede klimateffekt af naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse; inddragelse af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces, herunder efter naturnationalparkens etablering; andre foranstaltninger.

Forvaltningsplanen foreslås at skulle indeholde udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder i forhold til økosystemer, naturtyper og arter, de udsatte dyr, friluftsliv og turisme, vandmiljø, kultur- og verdensarv, trafikssikkerhed, afværgeforanstaltninger, naturgenopretningstiltag i området samt overvågning af udviklingen i naturnationalparken.

Det er hensigten, at udviklingen af naturen i naturnational-

parkerne løbende vil blive vurderet. Naturens udvikling og tilstand forventes bl.a. at blive fulgt via det eksisterende nationale overvågningsprogram for de områder i naturnationalparkerne, der indgår i Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA-programmet). I programmet overvåges naturtyperne repræsentativt hvert 6. år. Udbredelse af naturtyper og udvalgte naturparametre kortlægges desuden indenfor Natura 2000-områderne hvert 6. år (dog hvert 12. år for de fredskovspligtige arealer). Arterne og fuglene overvåges med varierende frekvens afhængig af den konkrete art eller fugl. Hvis en naturnationalpark helt eller delvist etableres på arealer, der ligger uden for Natura 2000-områder, vil disse arealer dog ikke nødvendigvis blive overvåget i NOVANA-programmet.

Den nationale skovovervågning har til formål at følge ændringer i skovens vækst og tilstand og sætte dem i relation til menneskeskabte såvel som naturlige påvirkninger, at overvåge skovressourcer og skovproduktionen, at levere grundlaget for driftsmæssige såvel som natur- og miljøstrategiske beslutninger, og at levere nationale og internationale rapporter.

Det foreslås, at forvaltningsplanen skal indeholde principper for overvågning af udviklingen i naturnationalparken. Med en tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil således implicit følge en pligt til i overensstemmelse med tilladelsen og forvaltningsplanen at overvåge udviklingen i naturnationalparken, herunder naturudviklingen i området. Dette vil især have betydning for arealer uden for Natura 2000-områder, der ikke er dækket af NOVANA-programmet. Pligten til at overvåge udviklingen i naturnationalparken foreslås udformet som et krav til indholdet af forvaltningsplanen.

Overvågning af udviklingen i naturnationalparkerne vil kunne medvirke til opsamling af erfaring og viden, der kan være nyttige bidrag til at vurdere resultaterne af gennemførte tiltag og behovet for at iværksætte yderligere tiltag, f.eks. målrettet forvaltning på enkelte naturarealer. Det forventes, at den statslige lodsejer med jævne mellemrum, f.eks. hvert 4.-6. år, svarende nogenlunde til frekvensen i relation til f.eks. NOVANA-programmet og Natura 2000-planlægningen, vil udarbejde en redegørelse for udviklingen i naturnationalparken, der vil være baseret på bl.a. oplysninger hidrørende fra overvågningen. Redegørelsen vil således kunne indgå i grundlaget for vurderingen af behovet for eventuelle tilpasninger af forvaltningen i den enkelte naturnationalpark. Det forventes ligeledes, at offentligheden og berørte myndigheder vil blive inddraget i forbindelse med udarbejdelsen af redegørelsen i det omfang, dette efter den statslige lodsejers vurdering skønnes relevant. Endvidere forventes den statslige lodsejer at indsende den færdige redegørelse til miljøministeren.

Efter naturbeskyttelseslovens § 52, stk. 1, har kommuner, der ejer ikke-fredede arealer omfattet af bestemmelserne om

beskyttede naturtyper i lovens § 3 (fraset vandløb og søer), pligt til at pleje disse. Plejepligten indebærer, at kommunen har ansvaret for at forhindre, at de pågældende områder varigt skifter karakter, og at der sker irreversible skader. Dette kan f.eks. opnås ved fra tid til anden at tage høslæt, etablere afgræsning eller fjerne selvsåede træer og buske.

Staten og statsejede arealer er ikke udtrykkelig nævnt i naturbeskyttelseslovens § 52, da det ifølge lovens forarbejder forudsættes, at de statslige arealforvaltende myndigheder løbende træffer de foranstaltninger, der er nødvendige for at holde deres arealer i en rimelig stand (FT 1991-92, Tillæg A, spalte 1482). På arealer ejet af Miljøministeriet varetager Naturstyrelsen plejen af de § 3-beskyttede naturtyper.

I nationalparkerne, hvor naturen så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser, forventes den løbende pleje af lysåbne naturarealer primært at ske ved udsætning af helårsgræssende dyr i større naturområder bag et ydre hegn. Det kan være et skift i forhold til mere traditionel naturpleje, der kan være mere målrettet pleje af de enkelte § 3-beskyttede områder.

Miljøministeriet vurderer, at de statslige arealforvaltende myndigheders pligt til pleje af § 3-beskyttede arealer beliggende inden for en nationalpark vil være opfyldt ved udsætning af helårsgræssende dyr, idet denne plejeform i så fald vil erstatte den pleje af arealerne, der praktiseres i dag. Det forudsættes herved, at der inden for nationalparken så vidt muligt etableres og fastholdes et græsningstryk, der er tilpasset de § 3-beskyttede arealer med hensyn til antal og sammensætning af græssende dyr. Det kan ikke udelukkes, at dette skift i naturplejen kan føre til, at konkrete § 3-beskyttede arealer skifter karakter, herunder at grænserne mellem skov og lysåben natur bliver mindre skarpe. Det kan endvidere ikke udelukkes, at det i konkrete tilfælde vil kunne føre til, at arealer "vokser ud" af § 3-beskyttelsen. Der kan efter en konkret vurdering iværksættes supplerende tiltag såsom høslæt, afbrænding og fjernelse af opvækst af træer og buske, hvis opretholdelse af væsentlige naturværdier taler for det.

Det bemærkes, at overvågningen af udviklingen i den enkelte nationalpark, som lovforslaget lægger op til, bl.a. skal gøre det muligt for den arealforvaltende myndighed løbende at holde øje med behovet for eventuelt at iværksætte supplerende plejetiltag i forhold til de § 3-beskyttede arealer. Det bemærkes endvidere, at § 3-beskyttelsen fortsat vil udgøre et væsentligt bidrag til den danske implementering af EU's naturdirektiver og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger med senere ændringer (vandrammedirektivet), herunder de grundlæggende forpligtelser om henholdsvis sikring af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter (habitatdirektivet) og beskyttelse m.v. af fugles levesteder (fuglebeskyt-

telsesdirektivet) og af god økologisk tilstand i målsatte overfladevandområder.

2.1.2.3. Administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter

Miljøministeren skal ved meddelelse af en tilladelse efter den foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse til etablering af en nationalpark bl.a. overholde Danmarks internationale forpligtelser på naturområdet, dvs. EU's naturdirektiver. Det er vurderingen, at disse EU-retlige forpligtelser bør afspejles i den foreslåede retlige ramme, og at dette mest hensigtsmæssigt kan ske ved at fastsætte, at habitatbekendtgørelsen også bør finde anvendelse for et projekt vedrørende etablering af en nationalpark.

Habitatbekendtgørelsen fastsætter bindende forskrifter til myndighederne om planlægning og administration, der berører internationale naturbeskyttelsesområder. I bekendtgørelsens § 7, stk. 2, er det fastsat, hvilke afgørelser efter naturbeskyttelsesloven der er omfattet af bekendtgørelsens § 6 om habitatvurdering af projekter. Bestemmelsen er fastsat med hjemmel i § 71, stk. 4, i naturbeskyttelsesloven, hvorefter miljøministeren med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet fastsætter regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår der kan træffe afgørelser efter en række af lovens bestemmelser. Bekendtgørelsens §§ 10 og 11 indeholder regler, der sikrer, at også hensynet til beskyttelse af bilag IV-arter bliver varetaget i forbindelse med behandlingen af bl.a. de konkrete sager, der er oplistet i bekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Der foreslås derfor en ændring af naturbeskyttelseslovens § 71, stk. 4, nr. 1, således at den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 a, stk. 1, om tilladelse til etablering af en nationalpark tilføjes § 71, stk. 4, nr. 1. Det er hensigten, at miljøministeren med hjemmel i den foreslåede ændring af lovens § 71, stk. 4, nr. 1, ændrer habitatbekendtgørelsen, således at sager om tilladelse til etablering af en nationalpark tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2. I forbindelse med behandlingen af sådanne sager vil miljøministeren således skulle opfylde kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om habitatvurdering af det enkelte projekt samt bekendtgørelsens regler om beskyttelse af bilag IV-arter.

EU-Kommissionen anbefaler i "Guidelines on Wilderness in Natura 2000" fra 2013, at der lægges en forvaltningsplan til grund, hvis man ønsker at overgå til en vildere naturforvaltning. Det fremgår af vejledningen, at store arealer i økologisk balance har større modstandskraft over for pludselige hændelser og klimaforandringer, hvilket giver mulighed for at forvalte f.eks. for mere vild natur og en vis fleksibilitet i at opnå habitatdirektivets mål om gunstig bevaringsstatus. En eventuel vildere naturforvaltning gennemføres efter

de samme regler i habitatdirektivets artikel 6, stk. 1, som anden forvaltning i Natura 2000-områderne; dvs. at det i Danmark skal være i overensstemmelse med bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planerne. Natura 2000-planen opdateres hvert 6. år, mens Natura 2000-skovplanen opdateres hvert 12. år, dog kan indsatsprogrammet ændres i planperioden, jf. § 46, stk. 2, i miljømålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017, og § 8, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016 om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning. Næste planopdatering forventes afsluttet i 2022.

Det er hensigten, at Miljøministeriet i forbindelse med den forestående opdatering af Natura 2000-planerne, der forventes afsluttet i 2022, vil undersøge, i hvilket omfang det er muligt at indarbejde mere smidighed i planernes bevaringsmålsætninger, således at disse i højere grad vil kunne imødekomme et ønske om vildere naturforvaltning i de enkelte Natura 2000-områder.

Det er Miljøministeriets vurdering, at forvaltningen af den enkelte naturnationalpark, såfremt denne omfatter arealer inden for Natura 2000-område(r), bør medvirke til gennemførelse af Natura 2000-planens mål for naturtilstanden.

Det foreslås på den baggrund, at forvaltningen af en naturnationalpark, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal medvirke til gennemførelse af Natura 2000-planens mål for naturtilstanden.

Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1 (§ 61 a, stk. 3).

2.1.2.4. Tilsyn, klage og offentliggørelse

Det er vurderingen, at det vil være hensigtsmæssigt, at miljøministeren fører tilsyn med overholdelsen af reglerne i det foreslåede kapitel 8 a om naturnationalparker.

Naturbeskyttelseslovens § 73 indeholder regler om tilsyn. Kommunerne fører tilsyn med overholdelsen af loven og regler udstedt i medfør af loven, jf. § 73, stk. 1. Undtaget herfra er tilsyn med overholdelse af reglerne i lovens §§ 8 og 9 om klitfredning, § 15 om strandbeskyttelse og reglerne i lovens kapitel 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v., der varetages af miljøministeren, jf. § 73, stk. 2. Efter § 73, stk. 3, kan miljøministeren bestemme, at tilsynet udøves af en anden myndighed. I § 73, stk. 6, er der fastsat regler om gensidig udveksling af oplysninger om ulovlige forhold mellem kommunerne og miljøministeren for de områder, som hver myndighed fører tilsyn med.

I bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn er der med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 3, fastsat regler, der fraviger udgangspunktet

i lovens § 73, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed efter naturbeskyttelsesloven og i den forbindelse også påser overholdelse af fredningsbestemmelser. På arealer, der ejes af Naturstyrelsen, varetager Naturstyrelsen således tilsynet med overholdelse af reglerne i naturbeskyttelsesloven og af regler, der er udstedt efter loven, samt af fredningsbestemmelser, jf. bekendtgørelsens § 3. Endvidere er det i bekendtgørelsens § 4 bestemt, at reglen i naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 1, ikke gælder for fredninger efter lovens § 51, stk. 1, på statsejede arealer og på søterritoriet og fiskeriterritoriet. For sådanne fredninger fastsættes bestemmelser om tilsynet efter forhandling med kommunalbestyrelsen og de øvrige berørte myndigheder og optages i fredningsbekendtgørelsen.

Det følger af cirkulæreskrivelse nr. 9664 af 27. juni 2016 om Naturstyrelsen, at myndighedsopgaverne i reservat- og fredningsbekendtgørelser udstedt i medfør af lov om jagt og vildtforvaltning eller lov om naturbeskyttelse eller i medfør af begge love varetages af Naturstyrelsen.

Naturbeskyttelsesloven indeholder ikke regler om, at tilsynsmyndigheden har pligt til at føre et systematisk opsøgende tilsyn. Tilsynsmyndigheden har med andre ord ikke pligt til løbende og regelmæssigt ved eftersyn ”i marken” at undersøge, om reglerne bliver overholdt. Det er tilsynsmyndigheden, der bestemmer tilsynets tilrettelæggelse og omfang, jf. Vejledning om håndhævelse af Naturbeskyttelsesloven, Planloven og Byggeloven, maj 2007, udarbejdet af Erhvervs- og Byggestyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen.

Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning, jf. lovens § 73, stk. 5. Efter lovens § 74, stk. 1, påhviler det den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, medmindre andet følger af reglerne i lovens kapitel 11 a om miljøskade.

Det foreslås, at reglerne i kapitel 8 a tilføjes § 73, stk. 2. Forslaget indebærer, at miljøministeren vil føre tilsyn med overholdelsen af reglerne i kapitel 8 a. Det er hensigten, at tilsynskompetencen delegeres til en styrelse i Miljøministeriet.

Efter naturbeskyttelsesloven gælder, at miljøministerens afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvis der er tale om en afgørelse nævnt i lovens § 78, stk. 4. Det vil sige, at der kun kan klages over de afgørelsestyper, der er udtrykkelig nævnt i bestemmelsen.

Udvælgelsen af det enkelte område, der kan blive til en naturnationalpark, og behandlingen af hver enkelt sag om tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil foregå i en proces, hvorunder miljøministeren inddrager en række andre ministre. Der vil således i vidt omfang være tale om politi-

ske beslutninger baseret på skønsmæssige afvejninger. Det er på den baggrund Miljøministeriets vurdering, at der alene bør kunne klages til Miljø- og Fødevareklagenævnet over retlige spørgsmål. Det bemærkes i den forbindelse, at der vil være uændret adgang til at klage over eventuelle øvrige tilladelser m.v. som måtte være nødvendige for gennemførelsen af konkrete foranstaltninger m.v. i forbindelse med udnyttelse af tilladelsen.

Det foreslås på den baggrund, at miljøministerens afgørelser efter den foreslåede bestemmelse i lovens § 61 a, stk. 1, om tilladelse til etablering af en nationalpark vil kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Den retlige klageadgang vil omfatte lovligheden af den meddelte tilladelse efter lovens § 61 a, stk. 1, i bred forstand. Retlige spørgsmål kan bl.a. være spørgsmål om hjemmel og regelfortolkning, spørgsmål om overholdelsen af forvaltningsretlige regler, herunder processuelle regler, eller spørgsmål om overholdelsen af andre processuelle krav i medfør af eksempelvis habitatreglerne. Nævnet vil derimod ikke få adgang til at omgøre eller ændre tilladelsen i relation til de skønsmæssige elementer heri.

En klage over tilladelsen vil i øvrigt skulle behandles efter de klage regler, der i øvrigt gælder for behandling af sager efter naturbeskyttelsesloven.

Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 6 (§ 78).

Det foreslås, at miljøministeren offentliggør afgørelsen om tilladelse til etablering af en nationalpark, og at offentliggørelsen kan ske udelukkende digitalt. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (§ 61 a, stk. 5).

2.2. Hegning m.v. af nationalparker og offentlighedens adgang

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Naturbeskyttelsesloven

Reglerne i naturbeskyttelseslovens §§ 22 og 23 omhandler offentlighedens adgang til strandbredder og andre kyststrækninger samt skove.

Det fremgår af lovens § 22, stk. 1, at strandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning på arealer mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbredsvegetation. Efter § 22, stk. 3, må offentlighedens adgang ikke forhindres eller vanskeliggøres.

Endvidere fremgår det af lovens § 23, stk. 1, at skove er åbne for færdsel til fods og på cykel samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil. Efter § 23, stk. 2, må offentlighedens adgang ikke må forhindres eller vanskeliggøres, og der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove. Bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 2, tilsligter navnlig at undgå hegn, der ved deres højde, konstruktion eller materialevalg virker dominerende eller skræmmende, eller som hindrer vildtets frie passage. Der kan ikke dispenseres fra reglen om usædvanlige hegn.

Inden for klitfredning og strandbeskyttelseslinjen gælder et generelt forbud mod at etablere hegn, jf. § 8 og § 15 i lov om naturbeskyttelse. Der kan dispenseres til etablering af hegn i særlige tilfælde. I forbindelse med større, sammenhængende naturforvaltningsprojekter dispenseres der efter praksis ofte til fornødne foranstaltninger.

2.2.1.2. Skovloven

Efter lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019 med senere ændringer (herefter skovloven), gælder en række krav til driften og anvendelsen af fredskovspligtige arealer.

Fredskovspligtige arealer er ifølge skovlovens § 3, stk. 1, arealer, som miljø- og fødevareministeren har besluttet skal være fredskovspligtige (stk. 1, nr. 1), arealer, der i matriklen eller tingbogen er noteret som majoratsskov (stk. 1, nr. 2), og arealer med skov, der ejes eller erhverves af stat, kommuner eller folkekirke, arealer, der ejes af disse, og hvor skov etableres eller indfinder sig, samt tilhørende arealer uden træbevoksning (stk. 1, nr. 3).

Efter skovlovens § 8, nr. 4, gælder det for fredskovspligtige arealer, at dyrehold er forbudt. Forbuddet mod dyrehold gælder dog ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden træbevoksning, jf. lovens § 10. Undtagelsen gælder, når det er nødvendigt for skovdriften, når det bestemmes i en fredning efter lov om naturbeskyttelse eller lov om bygningsfredning, og for marker og klitter, så længe anvendelsen ikke ændres. Åbne naturarealer kan etableres på op til 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal. Der kan etableres 10 pct. ud over de arealer, der ved lovens ikrafttræden lovligt var uden træbevoksning. Forbuddet mod dyrehold omfatter både husdyrhold, hjortefarme og dyrehaver. I en dyrehave er bestanden af dyr større end en normal vildtbestand på det pågældende sted ville være uden hegning.

Miljøministeren kan efter § 38, når særlige grunde taler for det, dispensere fra skovlovens § 8. Praksis for dispensation efter skovlovens § 38 er restriktiv. Dispensation til en ny dyrehave kan bl.a. komme på tale, når det er af hensyn til fremme af biodiversiteten. I en dispensation efter skovloven til etablering af en dyrehave vil der blive fastsat krav om

udarbejdelse af en detaljeret forvaltningsplan. Dyrehaver er typisk hegned med et højt hegn, som ikke tillader ud- eller indspring. Etablering af hegn, der ikke er nødvendigt for skovdriften, er et anlæg, der kræver dispensation fra skovlovens § 11.

På fredskovspligtige arealer må der i medfør af skovlovens § 11 ikke opføres bygninger, etableres anlæg gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Forbuddet mod etablering af anlæg omfatter også opsætning af hegn i eller omkring dele af skoven, der ikke er nødvendige for skovdriften. Miljøministeren kan dispensere fra forbuddet i § 11. Praksis for at dispensere til anlæg m.v. er restriktiv.

2.2.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Der er hensigten, at der i naturnationalparkerne skal kunne udsættes store planteædere. Den enkelte naturnationalpark vil som udgangspunkt skulle hegnes med et ydre hegn, der skal holde de udsatte planteædere inden for området, således at naturnationalparken græsses som et samlet område. Derved indgår dyrene i det samlede økosystem, hvor de udfører en vigtig økosystemfunktion igennem deres græsning, spredning af frø og efterladenskaber samt de forstyrrelser, de skaber.

2.2.2.1. Naturbeskyttelsesloven

Naturnationalparkerne forventes med de begrænsninger, der vil følge af indhegningen af områderne med henblik på helårsgræsning, samtidig at være tilgængelige for offentligheden, så der i almindelighed vil være mulighed for at færdes i områderne og opleve naturen. Det er hensigten, at der vil blive åbent for offentlighedens adgang gennem låger, færiste m.v.

Hvis det måtte blive nødvendigt i perioder helt eller delvist at begrænse den offentlige adgang, f.eks. af hensyn til visse fuglearters yngletid, vil dette forudsætte, at betingelserne efter de gældende regler herom, der ikke ændres med lovforslaget, er til stede.

Det er hensigten, at outdoor-turisme og friluftsskaktiviteter, herunder cykling, ridning, vandring, overnatning i naturen, vil skulle ske på en måde, hvor der tages de nødvendige hensyn til de udsatte dyr og vildtet. I de kommende naturnationalparker er det hensigten, at der vil blive gjort meget ud af at informere om, hvordan man bedst færdes i områderne bl.a. med henblik på at begrænse risikoen for ulykker med de udsatte dyr.

Da der i de fleste tilfælde vil være behov for at indhegne en naturnationalpark for at holde de udsatte dyr inde på naturnationalparkens område, er der imidlertid behov for

at fravige gældende regler om, at offentlighedens adgang til skove, strandbredder og andre kyststrækninger ikke må forhindres eller vanskeliggøres, og reglen om forbud mod usædvanlige hegn omkring skove.

Der forventes at blive opsat to typer hegn i naturnationalparkerne: Kreaturhegn og vildtheqn. Hegnstypen vil afhænge af, hvilke store planteædere der ønskes udsat – nogle store planteædere kan holdes inde alene med kreaturhegn, mens andre arter kun kan holdes inde i områderne ved etablering af et vildtheqn.

Hegn vil blive opført i neutrale farver, og af hensyn til færdsel, vedligeholdelse og naboer vil hegnene normalt ikke blive opsat direkte i skel til eventuelle naboarealer, men trukket ind på statens areal.

Kreaturhegn, der typisk vil være dobbelttrådede elektriske hegn med en glat hegnstråd, vil i kraft af den elektriske spænding i trådene afholde de relevante dyrearter fra at forcere hegnet. Gennemgange kan etableres på forskellig vis; låger, stenter eller vinklede gennemgange samt færiste og låger ved egentlige veje. Kreaturhegn vil være egnet til at indhegne kreaturer, heste og muligvis europæisk bison. Størsteparten af den naturlige fauna vil kunne passere kreaturhegn uden nævneværdige problemer. Det drejer sig om f.eks. hjortevildt, ræv, grævling, odder og ulv, da de enten vil kunne springe over hegnet eller kravle under hegnet eller grave sig ud.

Vildtheqn (netheqn) vil typisk være over 2 m høje, men de konkrete krav til vildtheqnets udformning, f.eks. vedrørende minimumshøjde, maskestørrelse og brudstyrke afhænger af, hvilke dyrearter der skal holdes inde af hegnet. Gennemgange kan etableres som større eller mindre låger, og ved vejene vil der blive etableret færiste. Vildtheqn vil være egnede til indhegning af hjortevildt (kronvildt, dåvildt, råvildt) og elg, men også kreaturer, heste og europæisk bison. Vildtheqnets funktion består i, at det udgør en ren fysisk barriere for de arter, der skal holdes bag hegnet. Der anvendes generelt ikke el til selve vildthegnet. En eller flere eltråde på indersiden vil dog kunne være nødvendigt, da det kan modvirke, at store dyr presser mod vildthegnet. Dermed forlænges hegnets levetid, og vedligeholdelsesudgifterne nedsættes betydeligt. Vildtheqn vil kunne forhindre den frie bevægelighed for f.eks. fritlevende hjortevildtarter, mens mindre pattedyr, padder og krybdyr ofte vil kunne kravle igennem/grave sig under eller anvende forskellige former for faunapassager, der som en integreret del af hegnet kan etableres til formålet. På den måde vil hegnet ikke forhindre mindre vildt i at bevæge sig frit ind og ud af naturnationalparkerne.

Det er hensigten, at de store planteædere så vidt muligt skal have adgang til hele naturnationalparken. Det er derfor hensigten, at veje og stier i naturnationalparkerne som ud-

gangspunkt ikke frahegnes. Dermed kan områderne forblive sammenhængende, hvorved vejene ikke kommer til at udgøre en barriere for dyrenes færden.

Det kan dog på baggrund af en konkret vurdering blive nødvendigt at frahegne dele af naturnationalparken permanent eller periodevis af hensyn til bevarelsen af fortidsminder eller sårbare naturtyper, hvor græsningen vurderes at kunne udgøre en trussel. Det kan også være nødvendigt at opføre fanganlæg med tilhørende hegnslinjer for at kunne leve op til krav om mærkning, sygdomsforebyggelse eller sygdomsbekæmpelse.

Det foreslås, at miljøministeren i en tilladelse til etablering af en naturnationalpark, uanset naturbeskyttelseslovens § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, kan tillade, at naturnationalparken eller et område heri helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning. Offentlighedens adgang til og fra området må dog ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og vildtets frie bevægelighed skal opretholdes i det videst mulige omfang.

Bestemmelsen skal gøre det muligt, at en naturnationalpark kan indhegnes, så der kan udsættes store planteædere. Den enkelte naturnationalpark vil som udgangspunkt skulle hegnes med et ydre hegn, der skal holde de udsatte planteædere inden for området, således at naturnationalparken græsses som et samlet område. Herved kan man opnå det ønskede græsningstryk af hensyn til biodiversiteten. Desuden kan man undgå, at udsatte dyr skaber konflikter i områder uden for naturnationalparken, f.eks. ved påvirkning af landbrugsarealer.

Forslaget indebærer, at der kan opsættes hegn, uanset at dette måtte forhindre eller vanskeliggøre offentlighedens adgang til området, og uanset om der er tale om et hegn, som efter praksis ville blive anset for at være et udsædvanligt hegn omkring skov.

Hegningen kan på nærmere angivne strækninger udgøres af andre foranstaltninger med barrierevirkning for de udsatte dyr end almindelige hegn. Andre foranstaltninger med barrierevirkning er eksempelvis søer, der begrænser dyrenes mulighed for at forlade naturnationalparkens område.

Den foreslåede bestemmelses primære anvendelsesområde vil således være ydre hegn omkring naturnationalparken med det formål at sikre, at dyrene ikke forlader området. Det kan dog også blive aktuelt at opsætte hegn, der skal holde de græssende dyr ude fra dele af naturnationalparken, eller for at indfange de græssende dyr. Det kan således på baggrund af en konkret vurdering være nødvendigt at frahegne dele af naturnationalparken permanent eller periodevis, f.eks. af hensyn til bevarelsen af fortidsminder eller sårbare naturtyper, hvor græsningen vurderes at kunne udgøre en trus-

sel. Endvidere kan hegning f.eks. blive relevant i forbindelse med etablering af fangfolde med tilhørende hegnslinjer.

Det foreslås, at hegning af en naturnationalpark ikke må føre til, at offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken forhindres eller vanskeliggøres unødigt, ligesom vildtets frie bevægelighed skal opretholdes i det videst mulige omfang.

Det er således en betingelse for hegning af en naturnationalpark, at hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt.

Det forudsættes således, at der under hensyn til formålet med hegnet vælges en hegnstype, udformning og placering, som ikke begrænser offentlighedens adgang mere end nødvendigt for at opnå formålet med opsætningen af hegnet. Ved valg af hegnstype, udformning og placering, låger, færste m.m. vil tillige kunne opnås, at offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt.

Det er endvidere en betingelse, at vildtets frie bevægelighed opretholdes i det videst mulige omfang. Dette indebærer, at det ved valg af hegnstyper, etablering af faunapassager m.v. gøres muligt, at vildtet kan bevæge sig så frit som muligt. Udsætning af dyr under hegn i naturnationalparkerne kan dog medføre, at den frie bevægelighed begrænses for vildtlevende dyr af samme art eller størrelse som de udsatte dyr, hvilket ikke vil være i strid med den foreslåede betingelse om opretholdelse af vildtets frie bevægelighed i det videst mulige omfang.

Tilladelse til hel eller delvis indhegning af området i medfør af bestemmelsen ændrer ikke ved de krav til hegnet, som måtte følge af anden lovgivning.

Det bemærkes, at den i lovforslagets § 5, nr. 2, foreslåede undtagelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, alene vil finde anvendelse i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse. Bestemmelsen vil medføre, at det vil være nødvendigt at sikre, at udsatte dyr ikke bevæger sig uden for det pågældende område. Der henvises endvidere til pkt. 2.3.1.2 og bemærkningerne til lovforslagets § 5, nr. 2.

2.2.2.2. Skovloven

Det er hensigten, at miljøministeren i en tilladelse til etablering af en naturnationalpark, kan tillade, at naturnationalparken eller et område heri helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning. Sådan hegning vil kunne passere gennem fredskovspligtige arealer. Skovlovens restriktive praksis for tilladelser til dyrehaver, vil imidlertid kunne be-

grænse mulighederne for have store græssende planteædere i naturnationalparkernes skovområder.

Ved at fravige forbuddet mod dyrehold i skovlovens § 8, nr. 4, vil det kunne undgås, at naturnationalparkerne bliver underlagt skovlovens restriktive praksis for tilladelser til dyrehaver, der ville kunne begrænse mulighederne for at have store græssende planteædere i naturnationalparkernes skovområder.

Det foreslås, at forbuddet mod dyrehold i skovlovens § 8, nr. 4, ikke skal gælde for fredskovspligtige arealer i en naturnationalpark. Den foreslåede fravigelse af forbuddet mod dyrehold i § 8, nr. 4, i skovloven indebærer bl.a., at udsættelse af store planteædere i en naturnationalpark ikke vil kræve dispensation til dyrehold efter skovlovens § 38.

Efter skovloven kan opsætning af hegn i visse tilfælde ske uden dispensation. Normalt vil kun anlæg af beskedent omfang og i en udformning med hensyn til størrelse, materialer og farver, som falder naturligt ind i omgivelserne, og som tilgodeser den almindelige skovgæst, kunne anlægges uden dispensation. Det vil altid bero på en konkret vurdering, om etableringen kræver dispensation. Det er vurderingen, at opsætning af hegn i naturnationalparker i en række tilfælde vil kræve dispensation efter gældende regler. Andre typer byggeri og anlæg vil også kunne komme på tale i forhold til naturnationalparkerne.

Efter den foreslåede ændring af naturbeskyttelsesloven vil miljøministeren i forbindelse med meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark også skulle tage stilling til eventuel opsætning af hegn og andre anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet, herunder hegn m.v. som opsættes på fredskovspligtige arealer. Det er Miljøministeriets vurdering, at det vil være en forenkling at undtage sådanne hegn m.v. fra skovlovens § 11, således at der ikke også skal træffes afgørelse om dispensation efter skovloven.

Det foreslås, at skovlovens § 11 ikke skal gælde for bygninger, anlæg eller terrænændringer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter naturbeskyttelsesloven, som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet.

Forslaget er primært rettet mod opsætning af hegn, men vil også indebære en fravigelse af forbuddet i § 11 for så vidt angår andre typer anlæg og byggeri eller terrænændringer, som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet. Det kan f.eks. være fanganlæg, ligesom terrænændringer vil kunne komme på tale i forbindelse med naturgenopretning.

Der findes i øvrigt i dansk lovgivning en række andre regler,

som kan fortsat kan være relevante for opsætning af hegn og udsætning af dyr.

2.3. Ophævelse af hegnspligt i naturnationalparker

2.3.1. Færdselsloven

2.3.1.1. Gældende ret

2.3.1.1.1. Hegnspligten i færdselslovens § 88

Færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018 med senere ændringer, indeholder i § 2 en række definitioner, som har betydning for anvendelsen af loven. Efter færdselslovens § 2, nr. 28, defineres "vej" som vej, gade, cykelsti, fortov, plads, bro, tunnel, passage, sti eller lignende, hvad enten den er offentlig eller privat. Lovens definition af, hvad der anses for at være en vej, er således bred, og der lægges ved fastlæggelsen heraf ikke større vægt på det pågældende areals fysiske fremtræden, herunder kørebanens beskaffenhed.

Færdselslovens regler om dyr på vej fremgår af lovens § 88. Ifølge § 88, stk. 1, 1. pkt., skal heste, kreaturer m.v. være forsvarligt bevogtet, når de færdes på vej. Det fremgår af § 88, stk. 1, 2. pkt., at dyrene ikke må være tøjret således, at de kan nå ind på vejen. Ifølge § 88, stk. 1, 3. pkt., skal dyr, der ikke er tøjret, være adskilt fra vej ved en forsvarlig indhegning.

Bestemmelsen omfatter efter sin ordlyd heste, kreaturer m.v. Ifølge bestemmelsens forarbejder (Folketingstidende 1931-32, tillæg A, spalte 3643-44) skal ordet "kreatur" forstås i overensstemmelse med almindeligt sprogbrug og omfatter de større husdyr, dvs. hornkvæg, får, geder og svin. Fjerkræ falder således ikke ind under betegnelsen.

Bestemmelsens angivelse af, hvilke dyr der er omfattet af hegnspligten, er ikke udtømmende. Under henvisning til bestemmelsens formål om beskyttelse af færdselssikkerheden er det Transportministeriets vurdering, at større dyr, som ikke kan betragtes som husdyr i traditionel forstand, men som dog er undergivet tilsyn og med afgrænsede leveområder, er omfattet af færdselslovens § 88, stk. 1, og hermed undergivet kravet om hegnspligt. F.eks. er hjorte, elge og europæisk bison efter Transportministeriets vurdering omfattet af kravet om hegnspligt i færdselslovens § 88, stk. 1, i det omfang de udsættes i et afgrænset område og med jævne mellemrum tilses med henblik på at sikre, at dyrene klarer sig i det naturlige miljø, hvor de er blevet udsat.

Overtrædelse af færdselslovens § 88, stk. 1, straffes med bøde, jf. færdselslovens § 118, stk. 1, nr. 1.

2.3.1.1.2. Trafiksikkerhedsrevision

Trafiksikkerhedsrevision er en systematisk gennemgang af et nyt vej- og trafikprojekt eller af et eksisterende vejanlæg, som skal ændres, med henblik på at klarlægge eventuelle trafikale udfordringer. Der ses i den forbindelse bl.a. på oversigtsforhold og hastigheder.

Projektgennemgangen dokumenteres i en skriftlig rapport med forslag til, hvilke konkrete initiativer som bygherren kan tage for at løse de påpegede udfordringer og hermed sikre færdselssikkerheden. Revisionens forløb og omfang tilpasses det enkelte projekts størrelse og kompleksitet.

Trafiksikkerhedsrevision er således et kvalitetssikringsværktøj, som kan anvendes på alle typer vej- og trafikprojekter, men uden at der sættes spørgsmålstejn ved projektets beretthet.

På det transeuropæiske vejnet (herefter benævnt TEN-T-vejnettet) er der ifølge Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/96/EF af 19. november 2008 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerheds artikel 1, stk. 1, jf. artikel 1, stk. 2, krav om, at medlemsstaterne fastsætter og gennemfører procedurer for trafiksikkerhedsrevisioner. TEN-T-vejnettet består primært af motorveje, større landeveje og nogle få byveje.

Ifølge direktivets artikel 1, stk. 3, kan medlemsstaterne som god praksis endvidere anvende bestemmelserne i direktivet på nationale veje, der ikke indgår i TEN-T-vejnettet, og som helt eller delvist er bygget for fællesskabets midler.

På TEN-T-vejnettet er det ifølge direktivets artikel 4, stk. 1, et krav, at medlemsstaterne sikrer, at der foretages trafiksikkerhedsrevisioner for alle infrastrukturprojekter. Et infrastrukturprojekt defineres ifølge direktivets artikel 2, nr. 9, som et anlægsprojekt for ny vejinfrastruktur eller en væsentlig ændring af det eksisterende vejnet, som indvirker på trafikstrømmen.

Trafiksikkerhedsrevision er nærmere reguleret i bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed. Bekendtgørelsen implementerer således kravene i direktivet i dansk ret.

Ifølge bekendtgørelsens § 1, stk. 1, gælder bekendtgørelsen for TEN-T-vejnettet i Danmark. En oversigt over TEN-T-vejnettet i Danmark, 2018, fremgår af bilag 5 til bekendtgørelsen.

Når der er tale om TEN-T-vejnettet, skal vejmyndigheden ifølge bekendtgørelsens § 3, stk. 1, sikre, at der for hovedlandevejene og kommunevejene bliver gennemført trafiksik-

kerhedsrevisioner ved anlægsprojekter for ny infrastruktur eller en væsentlig ændring af det eksisterende vejnet, som indvirker på trafikafviklingen. Det samme krav stilles til vejejerer for den resterende del af TEN-T-vejnettet, dvs. når der er tale om private veje, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Det følger af bekendtgørelsens § 3, stk. 3, at trafiksikkerhedsrevisioner efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1 og 2, skal gennemføres i overensstemmelse med bilag 2 til bekendtgørelsen. Ifølge bilag 2 skal trafiksikkerhedsrevisionen udføres af mindst en person, der er certificeret som trafiksikkerhedsrevisor efter bekendtgørelsens § 12, stk. 4. Det vil typisk være en ingeniør, som er ansat i Vejdirektoratet, en kommune eller en privat virksomhed. Derudover kan trafiksikkerhedsrevision efter bekendtgørelsens § 3 også udføres af en person, som opfylder andre medlemsstaters krav til trafiksikkerhedsrevisorer, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 5.

Det følger af bilag 2 til bekendtgørelsen, at trafiksikkerhedsrevision af infrastrukturprojekter skal foregå flere gange og på faste stadier i projektforløbet. Der er i den forbindelse beskrevet fem revisionstrin. Trin 1 og 2 foretages i planlægnings- og forslagsfasen, trin 3 og 4 foretages i projekterings- og udførelsesfasen, og trin 5 foretages omkring et år efter ibrugtagning.

Den praktiske afvikling af en trafiksikkerhedsrevision fremgår endvidere af bekendtgørelsens bilag 2. Det fremgår bl.a. heraf, at trafiksikkerhedsrevisoren skal granske projektet på grundlag af tegningsmateriale, projektbeskrivelser m.v.

2.3.1.2. Transportministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ifølge den gældende færdselslov er det ikke muligt at lade større dyr gå frit rundt i sammenhængende naturområder, hvis der i områderne er det, der efter færdselslovens § 2, nr. 28, defineres som "vej". Færdselslovens definitionen af vej er meget bred og omfatter både offentlige og private veje. Der vil derfor efter Transportministeriets vurdering utvivlsomt være veje og stier i de kommende naturnationalparker, hvor færdslen er omfattet af færdselslovens regler.

Udsætning af store planteædere kan bidrage til at styrke natur og biodiversitet i naturnationalparker. Det er derfor væsentligt, at der kan udsættes store planteædere i naturnationalparkerne, som skal kunne bevæge sig frit rundt i større sammenhængende naturområder.

Det er dog Transportministeriets opfattelse, at man ikke herved må gå på kompromis med færdselssikkerheden. Man skal kunne bevæge sig trygt rundt på vejene i naturnationalparkerne. På vejstrækninger med megen trafik og høj hastighed vil det være farligt for bilisterne, hvis store planteædere bevæger sig ind på vejen, da der vil være risiko for

alvorlige trafikulykker, som kan have store menneskelige og samfundsmæssige konsekvenser og i værste fald vil kunne koste menneskeliv.

Efter Transportministeriets vurdering vil det derfor ikke være færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt at ophæve færdselslovens hegnspligt på vejstrækninger med megen trafik, og hvor der køres med høj hastighed.

Af hensyn til etableringen af naturnationalparker og de særlige hensyn, der i den forbindelse gør sig gældende for udsættelse af store planteædere, er det derimod Transportministeriets opfattelse, at ophævelse af færdselslovens hegnspligt vil kunne gøres færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt, hvis der er tale om vejstrækninger, hvor mængden af trafik er begrænset, og hvor hastigheden er lav.

Det foreslås på den baggrund med lovforslagets § 5, nr. 2, at der indsættes en undtagelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, hvoraf vil følge, at kravet til indhegning efter stk. 1 ikke gælder for vejstrækninger i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Hvis der påtænkes udsat store planteædere i en given naturnationalpark, vil den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, om, at der skal ansøges om tilladelse til etablering af en naturnationalpark, medføre, at ejeren af arealet som ansvarlig for projektet på et tidligt tidspunkt i projektfasen og i god tid inden beslutningen om at ansøge miljøministeren om etablering af en naturnationalpark vil skulle tage kontakt til vejmyndigheden med henblik på en vurdering af, om der på vejnettet i det specifikke område er en eller flere vejstrækninger, som kan klassificeres som en væsentlig færdselsåre. For så vidt angår den nærmere forståelse af begrebet ”væsentlig færdselsåre”, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 5, nr. 2.

I tilfælde, hvor vejstrækninger i en naturnationalpark ikke udgøres af væsentlige færdselsåre, og hvor det derfor i medfør af den foreslåede nye undtagelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, vil blive muligt at undlade hegning ved udsættelse af store planteædere, vil der efter Transportministeriets vurdering endvidere kunne være behov for forskellige færdselssikkerhedsmæssige tiltag for at sikre, at undladelse af hegning sker færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Vejstrækningerne i de kommende naturnationalparker vil være forskelligartede. Der vil derfor skulle foretages en konkret vurdering af det enkelte område med henblik på en vurdering af, hvordan sammenspillet mellem dyr på vejen og trafikken i det pågældende område bør håndteres rent færdselssikkerhedsmæssigt. Efter Transportministeriets op-

fattelse skal en sådan vurdering og gennemgang af vejnettet foretages, inden man åbner for offentligheden.

Det er i den forbindelse Transportministeriets opfattelse, at de regler, som gælder for trafikikkerhedsrevision af TEN-T-vejnettet efter bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed, med de fornødne tilpasninger vil kunne anvendes som et brugbart værktøj.

Det foreslås på den baggrund med lovforslagets § 5, nr. 2, at der indsættes en bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 4, hvoraf vil følge, at transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 3, herunder krav om trafikikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil blive anvendt til at fastsætte nærmere regler om, at dele af bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed vil finde anvendelse for etablering af naturnationalparker, hvor færdselslovens krav til indhegning ikke gælder i medfør af den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3.

Der vil ved fastsættelse af de pågældende regler skulle tages hensyn til, at der i de pågældende tilfælde ikke er tale om et nyt anlægsprojekt eller en væsentlig ændring af et eksisterende vejnet. Der vil derimod være tale om en gennemgang af et eksisterende vejnet med særlig fokus på den færdselssikkerhedsmæssige udfordring, der er forbundet med større dyr på vej. Der vil på den baggrund f.eks. ikke være behov for, at trafikikkerhedsrevisionen skal gennemføres i det samme antal trin, som foreskrives i forhold til nye anlægsprojekter og ændringer af eksisterende vejnet.

Der vil blive fastsat regler om, at det vil være ejeren af arealet, der som ansøger og kommende tilladelsesindehaver skal have ansvaret for, at trafikikkerhedsrevision gennemføres i overensstemmelse med reglerne herfor.

Da der vil blive fastsat regler om, at trafikikkerhedsrevisionen skal være gennemført, inden der meddeles tilladelse til etablering af en naturnationalpark, og da vejmyndighederne vil skulle have tilstrækkelig tid til at forholde sig til trafikikkerhedsrevisionens resultat og gennemføre de tiltag, som anbefales i trafikikkerhedsrevisionen, er det derfor vigtigt, at ejeren af arealet på et tidligt tidspunkt forud for indgivelse af ansøgningen efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, får arrangeret den praktiske afvikling af trafikikkerhedsrevision.

2.3.2. Mark- og vejfredsloven

2.3.2.1. Gældende ret

I lov om mark- og vejfred, jf. lovbekendtgørelse nr. 2154 af 16. december 2020, er det i § 1, stk. 1, bestemt, at ”Enhver er pligtig til på alle årets tider at holde sine husdyr på sit eget”. Lovens regler omfatter de i landbruget almindelige husdyr som f.eks. kvæg, får, fjerkræ og svin. Vildt, såsom rådyr, dådyr, fasaner m.v., betragtes som husdyr, når de opdrættes i menneskelig varetægt, men ikke, hvor de findes som vildtlevende, ynglende bestand i landet. Ejere af husdyr skal sikre, at dyrene ikke bevæger sig ind på anden mands ejendom eller bevæger sig ud på veje til fare for færdslen. Ud over denne generelle regel fremgår det af mark- og vejfredslovens § 15, stk. 1, at husdyr ikke må græsse på arealer tilhørende offentlige veje eller tøjres så tæt på, at de kan nå ud på vejene. Af § 15, stk. 2, fremgår det, at tyre over 1½ år og uvane kreaturer kun må græsse på marker, som grænser op til offentlig tilgængelig vej, hvis de er forsvarligt tøjret, eller marken er frahegnet vejen på betryggende måde. Endelig bestemmes det i § 15, stk. 3, at tilsvarende bestemmelser også kan fastsættes for private veje, der er åbne for almindelig færdsel. Ejere af husdyr er erstatningsansvarlige for skader, som dyrene forvolder, herunder skader på afgrøder og dyr. Ejere kan straffes med bøde, når husdyr, der er til væsentlig gene, færdes løse på fremmed grund.

2.3.2.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri's overvejelser og den foreslåede ordning

Lovforslaget indebærer, at der i naturnationalparker vil kunne udsættes husdyr, herunder kvæg. Det er hensigten, at der skal være mulighed for, at dyrene kan være selvreproducerende, og at de som udgangspunkt skal kunne bevæge sig frit på alle naturnationalparkernes arealer. Det er derfor muligt, at de udsatte dyr vil bevæge sig rundt på og omkring de veje, som gennemskærer naturnationalparkerne. Derfor foreslås, at der i mark- og vejfredslovens kapitel V indsættes en bestemmelse, der undtager arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter naturbeskyttelsesloven fra bestemmelserne i § 15, stk. 1-3.

2.4. Vandløb i naturnationalparker

2.4.1. Gældende ret

Med lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 med senere ændringer, i det følgende omtalt som vandløbsloven, tilstræbes at sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand, jf. lovens § 1, stk. 1. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning, jf. lovens § 1, stk. 2.

Lovens udgangspunkt er dermed, at vandløbene skal sikre vandaflledning, men foranstaltninger efter loven skal ske inden for rammen af den miljø- og naturbeskyttelse, som følger af anden lovgivning. Det kan f.eks. være miljømål, der gælder for vandløb og søer efter lov om vandplanlægning eller mål for naturtilstanden efter miljømålsloven, men også krav og beskyttelse, som følger af museumsloven, naturbeskyttelsesloven eller miljøbeskyttelsesloven, vil skulle overholdes ved fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter vandløbsloven. Loven indeholder således regler, der skal sikre både beskyttelse og benyttelse af vandløbene, herunder en balanceret fordeling af rettighederne til anvendelse af vandløbene til afledning, sejlads, (lyst)fiskeri m.v.

Vandløbslovens regler om vandløb finder også anvendelse på grøfter, kanaler, rørledninger og dræn samt søer, damme og andre lignende indvande. Loven finder kun anvendelse på vandløb, hvis tilstedeværelse og vedligeholdelse flere end en enkelt har interesse i. Miljøministeren kan dog bestemme, at loven finder anvendelse på andre vandløb, hvis disse optages som offentlige vandløb.

Kommunalbestyrelsen er myndighed efter vandløbsloven (vandløbsmyndighed), jf. lovens § 7. Uenigheder mellem vandløbsmyndigheder afgøres af Miljøstyrelsen efter delegation fra miljøministeren, jf. lovens § 7, stk. 2. Bestemmelsen i lovens § 7, stk. 2, skal læses i sammenhæng med lignende bestemmelser i bekendtgørelse nr. 834 af 27. juni 2016 om vandløbsregulering og -restaurering m.v. og bekendtgørelse nr. 919 af 27. juni 2016 om regulativer for offentlige vandløb om vandløbsmyndighedens forpligtelse til at forhandle, når en sag berører vandløbsforhold i flere kommuner.

Vandløb skal vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres. For private vandløb er det de enkelte bredejere, der skal vedligeholde vandløbet, jf. lovens § 35, og for offentlige vandløb er det kommunen, jf. lovens § 31. For offentligt vandløb skal vandløbsmyndigheden efter § 12 udarbejde et regulativ, som foruden en tydelig betegnelse af vandløbet skal indeholde bestemmelser om:

- 1) vandløbets skikkelse eller vandføringsevne,
- 2) vandløbets vedligeholdelse, jf. lovens § 12, stk. 4, og kapitel 7,
- 3) ændringer i retten til sejlads, jf. lovens § 4, stk. 3,
- 4) restaureringsforanstaltninger, jf. lovens kapitel 8, og
- 5) beslutninger om friholdelse af arealer langs vandløb, jf. lovens § 69.

Ændring af regulativer for offentlige vandløb, der gennemløber flere kommuner, kan kun ske under behørig hensyntagen til det samlede vandløbssystem, jf. lovens § 12 a. For private vandløb kan vandløbsmyndigheden fastsætte bestemmelser om vandløbets skikkelse eller vandføringsevne, jf. lovens § 15. Et vandløbsregulativ indeholder normalt

en bestemmelse om, at det skal revideres efter et vist antal år, typisk 10 år. Det kan ske enten ved et helt nyt, revideret regulativ eller ved et tillæg til det eksisterende regulativ. Lodsejere har også mulighed for at anmode kommunen om, at regulativet revideres på et tidligere tidspunkt, men de har ikke efter vandløbsloven et retskrav på, at kommunen efterkommer anmodningen. Kommunen vil dog af egen drift skulle revidere et vandløbsregulativ, hvis der opstår nye forhold af betydning for vandløbsforvaltningen efter det gældende vandløbsregulativ, herunder hvis anden lovgivning stiller særlige miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som vil kræve ændring af regulativet. Dette kan f.eks. være krav, der nødvendiggør ændring af regulativbestemmelser om vandløbs skikkelse eller vandføring samt vedligeholdelse. Bekendtgørelse nr. 919 af 27. juni 2016 om regulativer for offentlige vandløb indeholder de nærmere processuelle regler om regulativernes tilvejebringelse, herunder om offentlig høring af forslag til regulativ i mindst 8 uger.

Det følger af praksis fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, at hvis der i et vandløbsregulativ hverken er fastsat krav til vandløbs skikkelse eller vandføringsevne, er regulativets bestemmelser om vedligeholdelse i strid med vandløbslovens § 12, stk. 1, nr. 1. Efter nævnets praksis er der således ikke hjemmel i vandløbsloven til at udlægge et offentligt vandløb som et naturvandløb, dvs. uden fastsat krav til vandløbs skikkelse eller vandføringsevne.

2.4.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

I naturnationalparkerne tilstræbes en naturlig hydrologi, hvorfor der ikke forventes at ville blive etableret nye afvandingskanaler, grøfter eller lignende. Naturen i naturnationalparkerne skal så vidt muligt kunne udvikle sig på egne præmisser. Naturlige vandløb er kendetegnet ved variation af levesteder og artssammensætninger. Derfor bør der gives mulighed for, at vandløb i naturnationalparkerne kan være selvforvaltende. Det vil som udgangspunkt betyde et ophør med vandløbsvedligeholdelse, medmindre det er nødvendigt af hensyn til f.eks. lodsejere uden for naturnationalparkerne. Ophør med vedligeholdelse vil kræve, at bestemmelserne om vandløbsskikkelse eller vandføringsevne og vedligeholdelse i vandløbsregulativer revideres. Vandløbsmyndigheden vil være forpligtet til på eget initiativ at foretage sådanne ændringer af vandløbsregulativerne.

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis er der ikke hjemmel i vandløbsloven til at udlægge naturvandløb, og det vil derfor skulle følge af anden lovgivning, hvis et vandløbs skikkelse skal være dynamisk og afspejle uberørte forhold uden vandløbsvedligeholdelse, jf. herved vandløbslovens § 1, stk. 2.

Det foreslås derfor, at vandløbskvaliteten i en naturnational-

park skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, idet vandløbsmyndigheden dog ved udøvelse af beføjelser efter vandløbsloven kan fravige dette udgangspunkt, jf. den foreslåede § 61 b i naturbeskyttelsesloven.

Herved etableres udtrykkelig hjemmel til, at vandløbslovens bestemmelser ikke vil forhindre, at et vandløb i en naturnationalpark efter omstændighederne kan have dynamisk skikkelse og vandføringsevne og afspejle uberørte forhold uden vandløbsvedligeholdelse. Dette vil understøtte den grundlæggende målsætning, hvorefter naturen i naturnationalparkerne så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser. Samtidig fastslås det, at vandløbsmyndigheden ved udøvelse af beføjelser efter vandløbsloven vil kunne fravige udgangspunktet om en vandløbskvalitet i naturnationalparken, der afspejler uberørte forhold med naturlig afstrømning og dynamik. Fravigelse vil kunne forekomme, hvis der foreligger andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken. Dette kan inden for naturnationalparken f.eks. være hensyn til kulturarven, nødvendig infrastruktur, boliger eller andre bygninger, mens der uden for naturnationalparken også vil kunne tages hensyn til eventuelle konsekvenser af en mere dynamisk og uberørt vandløbskvalitet for bl.a. produktionsinteresser. Hertil kommer i øvrigt, at vandløbsmyndigheden, hvor dette måtte være relevant, skal inddrage hensyn betinget af EU-retlige forpligtelser, herunder forpligtelser efter habitatdirektivet, i afvejningen. Det bemærkes herved, at ikke alle vandløb i naturnationalparkerne nødvendigvis vil være omfattet af miljømål efter vandrammedirektivet.

Vandrammedirektivet har til formål at forebygge forringelse samt beskytte og forbedre tilstanden for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand i EU. Medlemsstaterne er i udgangspunktet forpligtede til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at alle overfladevandområder og grundvandsforekomster opnår god tilstand senest i 2015 med mulighed for at forlænge denne frist til maksimalt 2027.

Konkrete miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster for de enkelte vandforekomster er fastsat af miljøministeren i bekendtgørelse nr. 448 af 11. april 2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

Miljømålet for vandløb er som udgangspunkt god økologisk tilstand. God økologisk tilstand er ifølge bekendtgørelse om fastsættelse af miljømål for vandløb, søer, kystvande, overgangsvande og grundvand overordnet defineret normativt ved, at værdierne for de biologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevandområde udviser niveauer, der er svagt ændrede som følge af menneskelig aktivitet, men kun afviger lidt fra, hvad der normalt gælder for denne type overfladevandområde under uberørte forhold.

Ophør med vandløbsvedligeholdelse i en naturnationalpark vil typisk føre til en forbedring af vandløbets økologiske tilstand, herunder forbedre forholdene for smådyr, planter og fisk. Dette vil således også medvirke til opfyldelse af fastsatte miljømål for overfladevandområder beliggende i naturnationalparken.

2.5. Udsætning af store planteædere (dyrevelfærdsloven m.v.)

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. Dyrevelfærdsloven

Lov nr. 133 af 25. februar 2020 om dyrevelfærd (dyrevelfærdsloven) indeholder bl.a. en række krav til dem, som holder dyr, herunder om behandling af dyrene og om tilsyn med dyrene.

Det fremgår af dyrevelfærdslovens § 2, at dyr er levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Loven omfatter alle dyr, såvel vilde som domestiserede dyr, samt dyr, som forefindes vildtlevende i naturen, men som holdes som opdrættede dyr med henblik på f.eks. kødproduktion. Dyr skal behandles forsvarligt, uanset om dyrene er vildtlevende eller holdes af mennesker.

Dyrevelfærdslovens § 3 fastsætter, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Lovens § 3 omfatter ethvert dyrehold, herunder hold af landbrugsdyr og hold af familie- og hobbydyr, og retter sig mod alle, der holder dyr, såvel privatpersoner som virksomheder m.v., herunder landbrug, dyrehandlere, dyreformidlere, vagtselskaber, zoologiske haver, dyreparker, cirkus, internater og lignende. Udtrykket ”behandles omsorgsfuldt” indebærer, at man vil skulle føre regelmæssigt tilsyn med dyret. Hvor ofte og hvor længe vil afhænge af en konkret vurdering af det enkelte dyrs behov. Udtrykket ”behandles omsorgsfuldt” omfatter også beskyttelse mod og behandling af sygdom. Det indebærer endvidere en pligt til at tilkalde en dyrlæge, hvis et dyrs sygdom eller tilskadekomst vil medføre smerte, lidelse m.v., og dyret ikke kan behandles forsvarligt uden veterinær bistand, medmindre dyret bliver aflivet.

Ved vurdering af dyrs fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov vil der skulle tages hensyn til dyrets art, graden af udvikling, tilpasning og tamhed. Graden af udvikling vil i denne sammenhæng skulle forstås som dyrets placering i det zoologiske system – hvirveldyr (pat-

tedyr, fugle, krybdyr, padder og fisk) eller ikke-hvirveldyr (pighuder, bløddyr, leddyr, orme m.v.) og ikke som udviklingsstadier (fostre) indtil fødsel/klækning.

Kravene til omsorgsfuld behandling af dyr og dyrs fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov skal tage udgangspunkt i anerkendte danske og udenlandske praktiske og videnskabelige erfaringer. Dette betyder, at kravene til den omsorgsfulde behandling vil kunne ændres i takt med, at der vil blive indvundet nye erfaringer. Ved ”anerkendte praktiske” erfaringer forstås viden, som vil være hævet over enhver tvivl, og som vil være opnået ved praktisk deltagelse i hold af landbrugsdyr eller ved udførelse af klinisk veterinær praksis. Ved ”videnskabelige” erfaringer forstås resultater, der vil være offentliggjort efter peer review i internationalt almindeligt kendte og anerkendte tidsskrifter, eller af en internationalt almindelig kendt og anerkendt videnskabelig institution. Udtrykkene ”anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer” er i overensstemmelse med artikel 3 i den europæiske konvention af 10. marts 1976 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål.

I medfør af dyrevelfærdslovens § 9, stk. 1, skal enhver, der holder dyr, sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Efter dyrevelfærdslovens § 9, stk. 2, gælder kravet i stk. 1 ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt.

Tilsynsfrekvensen med fritgående dyr på græs eller lignende vil bero på en konkret vurdering afhængig af dyrets art, dyrets tilstand, områdets beskaffenhed, vejrforhold m.v. Der skal dog føres tilsyn så ofte, at dyrenes velfærd til enhver tid er sikret. Det bemærkes, at udtrykket ”fritgående dyr på græs eller lignende” også omfatter dyr, der udsættes til naturpleje, herunder visse former for rewilding.

Det fremgår af dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, at opholdsrum og opholdsarealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov.

Det Veterinære Sundhedsråd og Dyreværnsrådet (nu nedlagt) har i en fælles udtalelse af 8. november 2012 angivet en række betingelser, som efter rådernes opfattelse skal være opfyldt for, at bl.a. dyreværnslovens § 3, stk. 1, 3. pkt., (nu dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, 3. pkt.) kan antages at være opfyldt for dyr, der går ude i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr. Det Veterinære Sundhedsråd er efterfølgende kommet med en supplerende udtalelse af 15. juni 2018 om udendørs hold af dyr samt fodring af disse. Udtalelserne er blevet anvendt som et fortolkningsbidrag til dyreværnslovens § 3, stk. 1, 3. pkt. (nu dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, 3. pkt.).

Bestemmelserne i dyrevelfærdsloven er rammebestemmelser, herunder kravene vedrørende tilsyn, og loven hindrer ikke, at dyrene opholder sig udendørs året rundt, forudsat, at der bliver ført tilsyn med dyrene, og at syge eller tilskadekomne dyr bliver behandlet eller aflivet, ligesom det skal sikres, at dyrene ikke på grund af fødemangel, parasitproblemer eller andet kommer i for dårligt huld. Hvis disse forhold ikke iagttages, kan det føre til uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyrevelfærdslovens § 2, ligesom der vil være tale om en overtrædelse af dyrevelfærdslovens § 3. Det er efter de gældende regler ikke muligt at dispensere fra disse regler i dyrevelfærdsloven.

2.5.1.2. Særlige regler for heste

I bekendtgørelse nr. 1746 af 30. november 2020 om dyrevelfærdsreglerne mindstekrav til hold af heste, som er udstedt i medfør af dyrevelfærdsloven, er der fastsat særlige regler for hold af heste. Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser for kontakt til artsfæller, opbinding, indretning af stald og opstaldning, adgang til fold, udegående heste, foder og vand, tilsyn, syge og tilskadekomne heste, aflivning, herunder slagtning, af heste i hesteholdet, håndtering og træning, hovpleje samt operative og lignende indgreb.

Af relevante bestemmelser for så vidt angår udegående heste kan nævnes følgende:

Af bekendtgørelsens § 18, stk. 1, fremgår, at den ansvarlige for et hestehold skal sikre sig, at heste, som går ude i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, kun er ude i mere end 12 timer i døgnet, hvis de har udviklet et kraftigt og tæt hårlag og er ved godt huld og har adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidig kan hvile på et tørt, strøet leje. Af § 18, stk. 2, fremgår, at i læskur eller bygning skal gulvarealet opfylde arealkravene i § 7 (arealkrav ved gruppeopstaldning af heste). Endvidere fremgår af bestemmelsens stk. 3, at læskur eller bygning skal placeres på et sted med tilstrækkelig afvanding.

Ifølge bekendtgørelsens § 19, stk. 1, kan islandske heste, konik-hest, przewalski-hest, exmoor ponyer og shetlandsponyer, uanset bestemmelsen i § 18 holdes ude i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr i mere end 12 timer i døgnet uden adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidig kan hvile på et tørt, strøet leje, hvis de holdes på meget store arealer, hvor naturlige forhold, som tæt beplantning, lavninger eller lignende, yder hestene en høj grad af både læ og beskyttelse mod nedbør, og hvor der findes et tørt, strøet lejeareal med en veldrænet bund som f.eks. et tykt lag grannåle. I § 19, stk. 2, er det fastsat, at bestemmelsen i stk. 1 finder anvendelse på rene racer med stambog af de nævnte hesteracer, eller dyr som dokumenterbart er mindst 7/8-rene racedyr. Hestene skal endvidere have udviklet et kraftigt og tæt hårlag og være ved godt huld.

Det fremgår endvidere af bekendtgørelsens § 23, stk. 1, at den ansvarlige for et hestehold skal sikre sig, at hestene tilses mindst én gang om dagen, jf. § 9, stk. 1, i dyrevelfærdsloven. Det daglige tilsyn gælder også heste på græs eller lignende.

Bekendtgørelsen indeholder ikke en bestemmelse om dispensation fra de nævnte regler for så vidt angår heste, der udsættes og holdes i naturnationalparker, men der vil i forbindelse med udsættelse af heste i naturnationalparker kunne dispenseres fra de nævnte bestemmelser.

2.5.1.3. Særlige regler for hjortedyr

2.5.1.3.1. Lov om hold af dyr

Det fremgår af § 13, stk. 1, i lov om hold af dyr, jf. lovbeholdtgørelse nr. 330 af 2. marts 2021, at landbrugsmæssigt hold af dyrearter, der traditionelt ikke holdes som husdyr i Danmark, kun må finde sted efter tilladelse fra ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. I tilladelsen kan der fastsættes vilkår for hold af den pågældende dyreart. Af stk. 2 fremgår, at ministeren kan fastsætte regler om hold af de i stk. 1 omhandlede dyr. Ministeren kan forbyde hold af bestemte dyrearter, herunder at forskellige arter af dyr opdrættes på den samme bedrift. Bestemmelsen i stk. 2 har bl.a. været anvendt til at fastsætte regler om opdræt af hjortedyr.

Det fremgår endvidere af lovens § 16, stk. 1, at opdrættet vildt kun må udsættes, hvis det må forventes at være i stand til at overleve i naturen. Bestemmelsen medfører, at enhver som udsætter opdrættet vildt på den fri vildtbane eller afhænder opdrættet vildt med henblik på udsætning har ansvaret for, at de pågældende dyr efter udsætningen har den nødvendige etablerings- og overlevelsessevne. Bestemmelsen omfatter ikke hensynet til beskyttelse af den fritlevende vildtbestand, som er reguleret i jagt- og vildtforvaltningsloven.

Lovens § 17, stk. 1, fastsætter, at opdrættet vildt betragtes som husdyr, så længe det er i menneskelig varetægt. Af stk. 2 fremgår, at mærkede hjortedyr, som undslipper fra en bedrift med opdræt af hjortedyr, betragtes som vildtlevende, hvis de har været undsluppet i mere end 2 måneder. Tilsvarende gælder afkom, der følger moderdyret.

Herudover fremgår det af lovens § 19, at ministeren efter ansøgning helt eller delvis kan undtage ejere af indhegninger med hjortedyr fra reglerne i lovens kapitel om hold af visse dyrearter eller regler fastsat i medfør heraf. Ministeren kan knytte særlige vilkår til en sådan undtagelse.

2.5.1.3.2. Bekendtgørelse om opdræt af hjortedyr

Opdræt af hjortedyr er reguleret i bekendtgørelse nr. 1497

af 10. december 2015 om opdræt af hjortedyr (hjortebekendtgørelsen), som er udstedt med hjemmel i lov om hold af dyr. Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser for indretning af indhegninger med hjortedyr, herunder belægningsgrad, læmuligheder samt krav til fanghuse og skydepladser, mærkning og registrering i Det Centrale HusdyrbrugsRegister (CHR). Der stilles endvidere krav om, at personer, der har ansvaret for et hjorteopdræt, skal have gennemgået et af Fødevarestyrelsen godkendt kursus.

Ifølge hjortebekendtgørelsens § 1, stk. 2, er hjortedyr i zoologiske haver (zoologiske anlæg), dyreparker og lignende, som kræver tilladelse efter dyrevelfærdslovens § 28, stk. 3, ikke omfattet af bekendtgørelsen.

Det fremgår af hjortebekendtgørelsens § 2, at en indhegning med hjortedyr efter ansøgning fra ejeren helt eller delvis kan undtages fra reglerne i bekendtgørelsen, hvis betingelserne i bekendtgørelsens bilag 1 er opfyldt. Af bilag 1 fremgår, at betingelserne for hel eller delvis undtagelse fra reglerne i bekendtgørelsen er:

- 1) Indhegningens areal skal være over 50 ha.
- 2) Indhegningens vinterbestand må højst udgøre 2 kron-
dyr eller 4 dådyr pr. ha. Andre hjortedyr end kron-
dyr og dådyr må holdes, hvis der er meddelt tilladelse, jf. §
6, stk. 2.
- 3) Indhegningen skal primært etableres eller være etable-
ret med rekreative eller jagtmæssige formål for øje, og
- 4) Ejeren skal kunne godtgøre, at indhegningen ikke vil
blive drevet med henblik på kødproduktion eller salg af
levende hjortedyr.

Når indhegninger med hjortedyr registreres i henhold til hjortebekendtgørelsens § 2, gælder det samtidig, at tilsynet med indhegningen overgår til Naturstyrelsen, og at reglerne i lov om jagt- og vildtforvaltning finder anvendelse.

Tilladelser til sådanne hjortehold, der populært betegnes ”§ 2-dyrehaver”, omhandler således hjortehold, der netop ikke har et landbrugsmæssigt formål. Kravet om, at sådanne hjortehold skal registreres, skal ses i historisk sammenhæng, idet der i slutningen af 1980’erne forekom kvægtuberkulose hos hjortedyr i indhegninger, og der således ud fra et dyresundhedsmæssigt hensyn var behov for at sikre, at alle hjortedyr under hegn kunne lokaliseres i forbindelse med smitteopsporing.

Som udgangspunkt er de hjortearter, der må holdes i indhegninger med hjortedyr, begrænset til kron- og dådyr, jf. hjortebekendtgørelsens § 6. I praksis har det endvidere i forbindelse med ”§ 2-dyrehaver” været accepteret, at der i større områder, der er blevet registreret i henhold til bekendtgørelsen, har befundet sig rådyr. Baggrunden herfor er, at hold af rådyr i mindre indhegninger med kødproduktion ikke er i overensstemmelse med rådyrenes natur, da de

meget aktivt søger at komme ud og er i stor risiko for skader, når de forsøger at forcere hegn. I større områder, som opfylder kravene til dispensation i henhold til hjortebekendtgørelsens § 2, er dette ikke aktuelt. Der er desuden i 2014 dispenseret fra reglerne i hjortebekendtgørelsen i forbindelse med udsætning af elge i Lille Vildmose.

Bestemmelsen i hjortebekendtgørelsens § 2 indebærer således, at der er registreret en række hjortehold i CHR, som har karakter af parker, dyrehaver eller større naturområder, og hvor der er dispenseret fra bekendtgørelsens regler. Det gælder som nævnt f.eks. Jægersborg Dyrehave og Lille Vildmose.

Fra den 21. april 2021 finder EU’s nye dyresundhedsforordning, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed (»dyresundhedsloven«), anvendelse. Dermed bliver der krav om mærkning af hjortedyr (cervidae) og registrering af steder med hjortedyr, når der er tale om dyr, der holdes af mennesker. Det betyder, at der ikke længere kan gives dispensation fra kravet om øremærkning i almindelige hjorteopdræt-besætninger. Det vil dog fortsat være muligt at give dispensation fra kravet om øremærkning til hjortedyr, som har fået en dispensation efter § 2 i hjortebekendtgørelsen. Den fortsatte dispensationsmulighed er hjemlet i EU-Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/520 af 24. marts 2021 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår sporbarheden af visse opdrættede landdyr (EØS-relevant tekst).

2.5.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris overvejelser og den foreslåede ordning

Det er hensigten, at der i naturnationalparker skal kunne udsættes store planteædere, der skal holdes så ekstensivt som muligt i områderne.

Ud fra en overordnet betragtning kan udsætning af dyr ske på to måder i Danmark. Den ene, hvor visse dyr, f.eks. bævere, udsættes som egentlig vildtlevende, idet de ikke begrænses i deres mulighed for at bevæge sig rundt. Ved den anden måde udsættes dyr i indhegninger eller eventuelt på mindre øer. Indhegningen vil uanset størrelse begrænse dyrenes mulighed for f.eks. ved fødeknappe at søge til steder med bedre fødemulighed. Når dyr udsættes i en indhegning, er der tale om et dyrehold. Den ansvarlige for de dyr, der udsættes, uanset om der er tale om en privatperson, en virksomhed, en organisation eller en myndighed, pådrager sig derfor et ansvar for dyrenes velfærd og sundhed.

Der er ikke krav om særlig tilladelse til at udsætte og holde dyr i en naturnationalpark, forudsat at naturnationalparken ikke drives som erhvervsmæssig virksomhed, som f.eks. zo-

ologiske haver, dyreparker og lignende, der kræver tilladelse, jf. dyrevelfærdsloven § 28, stk. 3. De dyr, der udsættes, skal dog holdes i overensstemmelse med dyrevelfærdsloven og lovgivningen på veterinærområdet i øvrigt.

Enkelte bestemmelser i dyrevelfærdsloven er til hinder for, at der kan ske begrænset indblanding fra mennesker. Det drejer sig om lovens § 3, hvorefter enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Endvidere fremgår af lovens § 9, stk. 1, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Dette gælder dog ikke for fritgående dyr på græs. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt, jf. § 9, stk. 2. Bestemmelserne i § 9, stk. 1 og 2, om tilsyn indebærer således, at de enkelte dyr skal tilses henholdsvis daglig og jævnligt.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at robuste dyrearter, herunder visse kvæg- og hesteracer, under normale danske klimaforhold typisk vil kunne finde føde og tilstrækkeligt ly og læ i naturområder, der har en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer. Jordbundsforholdene skal give dyrene mulighed for at finde passende tørt leje.

Med henblik på at dyrene i en naturnationalpark skal holdes så ekstensivt som muligt, er det Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at de dyr, der udsættes i en naturnationalpark kan tilses jævnligt på bestandsniveau. Det er dog ministeriets opfattelse, at der skal sikres et tilstrækkeligt tilsyn, så dyrenes velfærd sikres, herunder at f.eks. syge eller tilskadekomne dyr opdages og enten behandles eller aflives, og at der foretages regulering af bestanden, hvis tilsynet med de udsatte dyr og deres afkom viser, at der er risiko for, at bestanden stiger til en størrelse, hvor dyrene ikke kan klare sig, fordi der ikke er tilstrækkeligt med føde eller mulighed for, at alle dyr kan finde ly og læ m.v. Endvidere er et vist tilsyn nødvendigt for at sikre en effektiv sygdomsovervågning m.v. af bestanden.

Når dyr, der går ude hele året, ikke gives adgang til læskur eller bygning, hvor de kan søge ly og læ, er det en forudsætning, at arealet, hvor dyrene udsættes og holdes, har en sådan beskaffenhed, at deres behov tilgodeses. Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at de naturnationalparker, som udpeges, og hvor dyrene udsættes og holdes, skal have en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer, som kan sikre dyrene tilstrækkelig beskyttelse mod vejr og vind, herunder mulighed for at finde passende tørt leje. Samtidig er det hensigten, at der vil ske en løbende regu-

lering af bestanden, så denne er tilpasset området's størrelse og tilgængelig føde. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri finder således ikke, at der er behov for at kunne undtage fra kravet i dyrevelfærdslovens § 18, stk. 1, 3. pkt., om sikring af dyr mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov, da det er en forudsætning, at de pågældende arealer kan tilgodese dette behov.

Med lovforslagets § 3, nr. 1, foreslås indsat et nyt kapitel 4 a i dyrevelfærdsloven om særlige bestemmelser om dyr, som udsættes i naturnationalparker. Der foreslås herunder indsat en ny § 20 a i dyrevelfærdsloven, hvorefter ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan dispensere fra dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1 og 2, for så vidt angår bestemte dyrehold, der udsættes i en naturnationalpark, som er omfattet af en tilladelse efter det med lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede kapitel 8 a i naturbeskyttelsesloven, samt dyrenes afkom. Efter det foreslåede § 20 a, stk. 2, bemyndiges ministeren endvidere til at fastsætte vilkår for en dispensation efter stk. 1. Ministeren fastsætter herunder vilkår om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn og regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.

Der kan ikke ske fravigelse af minimumskravene til forsvarlig behandling og hold af dyr, der i øvrigt gælder efter dyrevelfærdslovens bestemmelser, herunder lovens § 2, hvoraf fremgår, at dyr er levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Dispensationen meddeles ved samtidig fastsættelse af vilkår, og såfremt vilkår ikke overholdes, vil dispensationen, når særlige forhold taler for det, kunne tilbagekaldes. Det kan f.eks. være ved gentagen tilsidesættelse af et eller flere vilkår, eller hvis dyrene ikke behandles forsvarligt, jf. dyrevelfærdslovens § 2.

Med lovforslagets § 3, nr. 2, foreslås endvidere en ændring af dyrevelfærdslovens strafbestemmelse i § 58, stk. 4, hvorved det vil være strafbart at tilsidesætte et vilkår for en dispensation meddelt efter den foreslåede § 20 a.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at der i forbindelse med udsættelse af heste i naturnationalparker vil kunne dispenseres fra visse bestemmelser i bekendtgørelse nr. 1746 af 30. november 2020 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav for hold af heste. Det vil bl.a. være relevant for så vidt angår kravet i § 23, stk. 1, om dagligt tilsyn og §§ 18-19 med hensyn til muligheden for at udsætte andre hesteracer, eller krydsninger heraf, end de racer, som det i dag er tilladt at holde udendørs døgnet rundt, forudsat, at det er en race eller krydsning, der er lige så robust som de under pkt. 2.5.1.2 nævnte hesteracer.

Endvidere er der efter de gældende regler mulighed for helt eller delvist at undtage indhegninger med hjortedyr fra reglerne i bekendtgørelse nr. 1497 af 10. december 2015 om opdræt af hjortedyr. Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurdering, at hjortedyr, der udsættes i en nationalpark, vil kunne undtages fra hjortebekendtgørelsen.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurdering, at afgørelser om dispensation på det veterinære område (både efter eksisterende regler og efter den foreslåede § 20 a i dyrevelfærdsloven) skal træffes af Fødevarestyrelsen, da flere af disse områder kræver dyrlægefaglig ekspertise. Dette gælder endvidere muligheden for at dispensere fra kravet om chipmærkning af heste, der lever delvist vildt i en nationalpark. Der skal i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering og EU-Kommissionen skal underrettes forud for udstedelsen af dispensationen. Hvad angår chipmærkning henvises der til pkt. 3.2.2.2.1.

2.6. Undtagelser fra visse krav til fredskovspligtige arealer m.v. i nationalparker

2.6.1. Gældende ret

Efter skovloven gælder en række krav til driften og anvendelsen af fredskovspligtige arealer, herunder krav om højstammede træer, hugstmodenhed, foryngelsespligt og forbud mod dyrehold.

Efter § 8, nr. 1, i skovloven gælder det således for fredskovspligtige arealer, at arealet skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer. Dog kan 30 pct. af et fredskovspligtigt areal forvaltes på en måde, som ikke danner højstammet skov. På arealer bevokset med højstammet skov stilles efter praksis krav om 50 pct. kronedække. I § 8, nr. 2, er det fastsat, at hugst bortset fra tynding ikke må finde sted, før bevoksningen eller det enkelte træ har opnået en alder eller dimension, hvor den er hugstmoden.

Endvidere gælder efter § 8, nr. 3, at arealet senest 10 år efter afvikling af en hugstmoden bevoksning skal opfylde kravet i bestemmelsens nr. 1, om, at arealet er bevokset med træer, der inden for et rimeligt tidsrum kan danne sluttet skov af højstammede træer. Efter bestemmelsen gælder således en pligt til at forynge skoven. Der kan uden dispensation anvendes naturlig tilgroning som foryngelsesmetode. Hvis der inden for 10 år efter en afdrift (eller stormfald) ikke er et passende antal planter, som kan danne sluttet højstammet skov, skal arealet tilplantes eller tilsås.

Efter § 8, nr. 4, i skovloven er dyrehold forbudt. Reglerne om dyrehold er behandlet i lovforslagets pkt. 2.2.1.2, hvortil der henvises.

Miljøministeren kan efter § 38, når særlige grunde taler for det, dispensere fra skovlovens § 8. Praksis for dispensation efter skovlovens § 38 er meget restriktiv.

Efter § 26 i skovloven skal bevaringsværdige egekrat bevarer som egekrat. Miljøministeren skal registrere bevaringsværdige egekrat og kan på grundlag heraf indgå aftaler med ejerne om at sikre deres bevaring. Bevaringsværdien er bl.a. knyttet til de kulturhistoriske aspekter af driftsformen samt betydningen for biodiversiteten. Egekrat som naturtype kan være omfattet af beskyttelsen efter habitatdirektivet, hvis der er tale om stilkekrat på mager sur bund (habitatnaturtype 9190). Bestemmelsen i § 26 gælder kun for bevaringsværdige egekrat. Der er ifølge skovlovens § 38 mulighed for at dispensere fra kravet om at bevare bevaringsværdige egekrat. I praksis har denne mulighed ikke været anvendt særskilt. Nedlægges et bevaringsværdigt egekrat vil dette typisk være i forbindelse med ophævelse af fredskovspligt eller tilladelse til byggeri, anlæg eller terrænændringer. I disse tilfælde skal udmålingen af erstatningsskov afspejle, at der er inddraget en bevaringsværdig skovtype.

Efter § 27 i skovloven skal ydre skovbryn af løvtræer og buske på fredskovspligtige arealer bevares. Skovbryn er ikke en beskyttet naturtype efter habitatdirektivet, men kan indgå heri og eventuelt være levested for beskyttede arter. Reglen i § 27 omfatter hele skovbrynet, dvs. såvel træerne som de buske, der hører til randzonen mellem skoven og arealet udenfor. Som følge af bestemmelsen skal ydre skovbryn forynges ved selvforyngelse, stedvis stævning eller gruppevis hugst med efterfølgende indplantning for at sikre skovbrynets robusthed. Renafdrift eller egentlig rydning kan efter lovbemærkningerne kun ske med dispensation efter skovlovens § 38. Indre skovbryn er ikke omfattet af bestemmelsen.

Hensigten med skovlovens § 27 er at sikre, at de ydre skovbryns funktion som lægger for bagvedliggende bevoksninger bevares, og at skovbrynenes værdifulde landskabelige, biologiske, kulturhistoriske og miljøbeskyttende funktioner og deres deraf følgende betydning for friluftslivet understøttes. I bestemmelsen ligger også, at driften af skovbrynene skal være i overensstemmelse med kravet om bevaring. Bredden må således ikke reduceres mere, end de lokale forhold tilsiger, herunder graden af eksponering. Især mod vest og nord kan der således være behov for skovbryn af en vis bredde. Driften skal også i øvrigt være tilpasset de lokale vækstbetingelser og den enkelte skovs størrelse. For de særlige skovbryn, der samtidig har en rolle som "værnskov", f.eks. for jernbaner og veje, kan hensynet til sikkerheden tilsige en særlig drift.

Efter § 28, stk. 1, i skovloven må søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de er mindre end de deri fastsatte

størrelsesgrænser, ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres. Ifølge skovlovens § 28, stk. 2, gælder forbuddet i stk. 1 også vandløb, som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de ikke er udpeget som beskyttede af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Forbuddet gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb, jf. § 28, stk. 2, 2. pkt.

For de nævnte småbiotoper gælder ifølge lovbemærkningerne, at der ikke er noget krav om, at de skal plejes. Men hvis ejeren ønsker det, kan arealerne plejes, så biotopen bevares, uden at der skal indhentes dispensation. For vandløb er det - som i den tilsvarende bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 3 - nævnt i skovlovens § 28, at sædvanlig vedligeholdelse ikke er omfattet af forbuddet mod afvanding m.v. Almindelig vandløbsvedligeholdelse kan således ske uden dispensation. Der er ifølge skovlovens § 38 mulighed for at dispensere fra forbuddet mod ændring af smånaturtyper. Dispensationsadgangen bør ifølge lovbemærkningerne administreres restriktivt.

Dispensation fra bestemmelserne i skovlovens §§ 26-28 forudsætter, at reglerne i habitatbekendtgørelsen om habitatvurdering og beskyttelse af bilag IV-arter er blevet fulgt.

2.6.2. Miljøministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Et af målene med den gældende skovlov fra 2004 var at skabe større frihed for skovejerne til at indrette deres skovdrift efter egne ønsker og lokale forhold. Det skete bl.a. ved at lempe den meget detaljerede regulering af skovdriften, som fandtes før 2004. Der er dog fortsat meget konkrete krav til driften af skoven i skovlovens § 8 om anvendelse af fredskovspligtige arealer, som en skovejjer skal overholde, ud over forbuddet mod dyrehold. Disse konkrete krav og forbud har navnlig til formål at sikre, at der vedbliver at være skov på fredskovspligtige arealer, som drives efter principperne om bæredygtig skovdrift i skovlovens § 1.

Etablering af naturnationalparker, hvor naturen så vidt muligt udvikler sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere, kan komme i konflikt med skovlovens krav om højstammet skov.

Det er hensigten med naturnationalparkerne, at der kan udsættes store planteædere i større områder, herunder i skovområder, der som udgangspunkt kun er afgrænset af et ydre hegn. Når der udsættes dyr i skoven, vil det kunne medføre skade på bevoksningen og dermed vanskeligere vækstvilkår for skovtræerne. Det må derfor forventes, at skovområder i naturnationalparker med tiden kan skifte karakter fra lukket skov i retning af mere åbne arealer med enkeltstående store træer og græssletter, afhængigt af græsningstryk og sammensætningen af græssende dyr. Det vil derfor være relevant at fravige kravet om højstammede træer i skovlovens

§ 8, nr. 1. I forbindelse med etableringen af naturnationalparkerne kan der af hensyn til at fremme biodiversiteten blive behov for, at ikke-hjemmehørende træarter afdrives på arealerne før hugstmodenhed som led i en naturgenopretningsindsats, hvilket vil forudsætte en dispensation fra § 8, nr. 2.

En fravigelse af skovlovens § 8 for naturnationalparker er en fleksibel løsning, der vil kunne understøtte hovedformålet med naturnationalparkerne.

I naturnationalparker med større sammenhængende naturområder med græssende dyr kan bevaringsværdige egekrat (skovlovens § 26) risikere at blive påvirket negativt, enten ved overgræsning, eller ved at andre træarter overvokser og udkonkurrerer egene. Skovbryn (skovlovens § 27) bidrager til biodiversiteten i og omkring skovene. Kravene til bevaring af skovbryn kan dog vise sig at være u hensigtsmæssige, da de kan begrænse mulighederne for at etablere større sammenhængende græsningsområder i naturnationalparker. Forsvinder dele af et skovbryn på grund af græsningen, vil det normalt medføre håndhævelse og retablering af skovbrynet. Beskyttelsen mod tilstandsændringer af områder omfattet af skovlovens § 28 kan ligeledes vise sig u hensigtsmæssig på grund af hensigten med naturnationalparkerne. Forsvinder et § 28-område på grund af græsning med dyr vil det medføre håndhævelse fra skovlovsmyndigheden.

Miljøministeriet har på den baggrund overvejet muligheden for helt at fravige §§ 26 og 27 om bevaring af egekrat og skovbryn og § 28 om beskyttede naturtyper (småbiotoper) i naturnationalparkerne, da der ikke skal varetages produktionsformål i naturnationalparkerne, og opgive den beskyttelse mod skovproduktion, der i dag sikres ved bestemmelserne, således at denne må vige for hensigten med naturnationalparkerne om at styrke områdernes natur og biodiversitet. Det er imidlertid ministeriets vurdering, at det ikke er muligt ved en generel fravigelse af reglerne at sikre, at dette ikke kan have konsekvenser for Natura-2000 områder og beskyttede arter.

Det foreslås, at § 8 i skovloven ikke skal gælde for fredskovspligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter naturbeskyttelsesloven. Forslaget indebærer, at skovlovens krav om højstammede træer, hugstmodenhed og foryngelsespligt ikke finder anvendelse på fredskovspligtige arealer, som er beliggende inden for en naturnationalpark omfattet af en tilladelse til etablering af en naturnationalpark. Forslaget indebærer dermed også, at etableringen og forvaltningen af den enkelte naturnationalpark, herunder overvejelser om eventuel tilplantning, vil være styret af hensigten med naturnationalparken og ikke af reglerne i skovloven. Det bemærkes herved, at det foreslås, at naturnationalparkerne som udgangspunkt vil blive friholdt for skov- og landbrugsproduktion, se også lovforslagets pkt. 2.1.2.

Den foreslåede fravigelse af forbuddet mod dyrehold i § 8, nr. 4, i skovloven indebærer bl.a., at udsættelse af store planteædere i en nationalpark ikke vil kræve dispensation til dyrehold efter skovlovens § 38. Der henvises til lovforslagets pkt. 2.2.2.2.

For at understøtte formålet med etablering af nationalparker foreslås det endvidere, at miljøministeren for aktiviteter i en nationalpark dispenserer fra reglerne i skovlovens §§ 26-28 om egekrat, ydre skovbryn og beskyttede naturtyper (småbiotoper), medmindre det vil stride mod reglerne i habitatbekendtgørelsen, der efter gældende ret skal følges ved meddelelse af dispensation efter skovlovens § 38. Eventuelle øvrige hensyn til beskyttelse af landskabelige, biologiske og kulturelle værdier med relation til egekrat, ydre skovbryn og småbiotoper, som ønskes varetaget ved forvaltningen af en nationalpark, vil herefter skulle håndteres i forbindelse med meddelelse af tilladelse efter den foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse.

Der henvises endvidere til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 2.

2.7. Obligatorisk digital kommunikation m.v.

2.7.1. Gældende ret

§ 70 a i naturbeskyttelsesloven bemyndiger miljøministeren til at fastsætte regler om muligheden for at anvende digital kommunikation inden for lovens område og om de nærmere vilkår herfor. Bemyndigelsen indeholder ikke hjemmel til at fastsætte bestemmelser, der udelukker andre kommunikationsformer end digital kommunikation, f.eks. ved at fastsætte, at kommunikationen alene kan ske ved brug af digital kommunikation.

Naturbeskyttelseslovens § 72 bemyndiger miljøministeren til at fastsætte regler om opkrævning af gebyr til hel eller delvis dækning af myndighedernes omkostninger ved administration af loven. Bestemmelsen indeholder ikke hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om, at opkrævning og betaling af gebyrer ske elektronisk.

2.7.2. Miljøministeriets overvejelser

Miljøstyrelsen idriftsatte i august 2019 et digitalt ansøgningsmodul til brug for ansøgninger om certifikater og tilladelser på CITES-området.

CITES er en international konvention til kontrol af handlen (over landegrænser) med vilde dyr og planter. Kontrollen sker gennem overvågning og regulering af den internationale handel. I praksis betyder det, at det kræver særlige tilladelser at handle med visse dyr og planter samt produkter fremstillet af de relevante dyrearters skind, fjer og tænder m.v. CITES-området er endvidere reguleret i en række

EU-forordninger. Derudover er CITES-området reguleret i bekendtgørelse nr. 266 af 21. marts 2019 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (Washingtonkonventionen/CITES), som har hjemmel i bl.a. naturbeskyttelseslovens § 71, stk. 3, hvorefter miljøministeren kan fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af De Europæiske Fællesskabers forordninger vedrørende forhold, der er omfattet af denne lov. Bekendtgørelsen indeholder regler om importtilladelser, eksporttilladelser, reeksporttilladelser, certifikater, importmeddelelser og plantesundhedscertifikater vedrørende dyr, levende planter og plantedele samt ikkelevende planter og plantedele omfattet af CITES.

Med ansøgningsmodul på CITES-området er det nu muligt at logge ind med NemID og udfylde og indsende ansøgning om hhv. importtilladelse, eksporttilladelse, reeksporttilladelse, certifikat, importmeddelelse og plantesundhedscertifikat for så vidt angår enheder af dyr og ikke-levende planter og plantedele digitalt. Systemet benytter den eksisterende offentlige digitale infrastruktur, herunder f.eks. opslag i CPR- og CVR-registret. Brugen af ansøgningsmodul hjælper endvidere ansøger til at sikre, at de relevante oplysninger for afgørelsen medsendes og er dermed med til at forenkle og højne kvaliteten af sagsbehandlingen. Ved indsendelse til Miljøstyrelsen oprettes automatisk en sag i styrelsens journaliseringssystem, og kommunikation med ansøger foregår som udgangspunkt via systemet. Det er fortsat muligt på CITES-området som hidtil at indsende ansøgninger om CITES certifikater og tilladelser til Miljøstyrelsen som almindelig post eller via e-mail.

Miljøstyrelsens erfaringer efter idriftsættelsen af det digitale ansøgningsmodul viser, at det er vanskeligt at få en volumenmæssigt tilfredsstillende andel af ansøgningerne over i det digitale modul, når det ikke er muligt for myndigheden i medfør af naturbeskyttelseslovens gældende § 70 a at stille krav om, at ansøgere skal anvende det digitale ansøgningsmodul.

For at gøre det muligt at fastsætte regler om, at ansøgningerne på CITES-området skal ske digitalt og i øvrigt understøtte implementeringen af den fælles offentlige digitaliseringsstrategis målsætning om, at skriftlig kommunikation mellem virksomheder, borgere og myndigheder skal foregå digitalt, er der behov for at tilvejebringe den fornødne hjemmel hertil i naturbeskyttelsesloven. Det fremgår af den fælles offentlige digitaliseringsstrategi for 2016-2020 "Et stærkere og mere trygt digitalt samfund", at et af de tre mål for udviklingen mod en mere digital offentlig sektor de kommende år er, at det digitale skal være let, hurtigt og sikre god kvalitet. Den politiske aftale om digitaliseringsklar lovgivning fra 2018 betyder bl.a., at ny lovgivning skal tilvejebringe rammebetingelserne for, at myndigheder kan opnå en hel eller delvis digital administration samt brug af ny teknologi, som kan

understøtte en bedre og mere effektiv offentlig opgaveløsning.

En række andre love indeholder allerede i dag bemyndigelse til at stille krav om digital kommunikation mellem virksomheder, borgere og myndigheder, herunder om anvendelse af digitale systemer og formater m.v., herunder landbrugsstøteloventens § 1 a, jf. lovbekendtgørelse nr. 115 af 6. februar 2020.

Naturbeskyttelseslovens § 72 bemyndiger ministeren til at fastsætte regler om opkrævning af gebyr til dækning af myndighedernes omkostninger til administration på lovens område. Det er ikke med den eksisterende hjemmel muligt at fastsætte regler om, at opkrævning og betaling skal ske elektronisk. For at sikre en effektiv og sikker betaling vurderer Miljøministeriet, at det er nødvendigt at indføre en bemyndigelse til miljøministeren til at fastsætte regler om, at opkrævning og betaling af gebyrer på lovens område skal ske elektronisk, dvs. med betalingskort, ved bankoverførsel, ved hjælp af betalingservice eller lignende. Ministeriet forventer at indføre en gebyrordning på CITES-området i medfør af den gældende § 72 i naturbeskyttelsesloven og finder det hensigtsmæssigt, at der i den forbindelse vil kunne fastsættes krav om elektronisk betaling.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Implementeringen af den fælles offentlige digitaliseringsstrategis målsætning om, at skriftlig kommunikation mellem virksomheder, borgere og myndigheder skal foregå digitalt, forudsætter, at de nødvendige hjemler til at fastsætte regler herom er til stede. For at fastholde ensartethed i lovgivningen, foreslår Miljøministeriet, at der i naturbeskyttelsesloven fastsættes bemyndigelsesbestemmelser, der svarer til tilsvarende bestemmelser i eksisterende lovgivning f.eks. i lov om dyrevelfærd og i landbrugsstøtelovent.

Det foreslås, at naturbeskyttelseslovens § 70 a nyaffattes, så der med stk. 1 tilvejebringes hjemmel til at fastsætte regler om, at al kommunikation mellem på den ene side borgere og virksomheder og på den anden side myndigheder om forhold omfattet af loven, af regler fastsat i medfør af loven eller af EU-retsakter om forhold omfattet af loven, skal foregå digitalt.

Det vil fremgå af de enkelte bekendtgørelser, der udstedes på området, på hvilken måde kommunikationen mellem myndigheden og de pågældende virksomheder eller personer fremover skal foregå. I første omgang er det forventningen, at bemyndigelsen vil blive udnyttet til at stille krav om, at ansøgning om CITES-certifikater og tilladelser skal ske digitalt ved brug af det digitale ansøgningsmodul.

Overgangen til obligatorisk digitalisering kan i en over-

gangsperiode være forbundet med særlige udfordringer for grupper af virksomheder og fysiske personer. For at smidiggøre denne overgang, vil der efter den foreslåede bestemmelse i § 70 a, stk. 1, kunne fastsættes overgangsordninger, så det eksempelvis i en overgangsperiode bliver frivilligt for visse grupper af virksomheder og fysiske personer at kommunikere digitalt.

Det er ligeledes hensigten, at det i en overgangsperiode vil være muligt efter ansøgning at blive fritaget for kravet om digital kommunikation, hvis specielle forhold begrundes dette.

Undtagelsesmuligheden tænkes at have en begrænset rækkevidde. Det vil f.eks. være tilfældet for mindre grupper af virksomheder og borgere, som ikke er i besiddelse af digitale kompetencer eller ikke tidligere har anvendt it, hverken i virksomheden eller privat, og som ikke har mulighed for at lade andre varetage den digitale kommunikation.

Herudover vil det efter stk. 1 være muligt for virksomheder eller fysiske personer efter ansøgning at opnå dispensation fra kravet om digital kommunikation. Dispensation vil kun undtagelsesvist blive givet. Det kunne f.eks. være personer med handicap eller stærk ordblindhed, der ikke kan betjene en computer, eller personer, som bor i dele af Danmark, hvor det ikke er teknisk muligt at koble sig på internettet. Det kunne også være personer og virksomheder, som er fritaget for kravet om digital post, jf. hhv. bekendtgørelse nr. 1553 af 18. december 2013 om fritagelse af fysiske personer fra tilslutning til Offentlig Digital Post m.v. samt bekendtgørelse nr. 985 af 7. august 2013 om fritagelse af juridiske enheder med CVR-nummer samt fysiske personer med erhvervsaktiviteter for tilslutning til Digital Post.

Med forslaget til § 70 a, stk. 2, foreslås det, at miljøministeren bemyndiges til at fastsætte regler om digital kommunikation, herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur eller lignende, som tilgodeser de samme sikkerhedsmæssige hensyn som en digital signatur. Det kan f.eks. være et krav om, at man skal anvende en særlig selvbetjeningsløsning eller bestemte ansøgningsskabeloner.

Den foreslåede bemyndigelse i § 70 a, stk. 2, indebærer endvidere, at der vil kunne fastsættes regler om, at oplysningerne i en henvendelse ikke kan anses for behørigt modtaget, hvis de ikke indgives på den digitale måde, som er fastsat i de bekendtgørelser, der udstedes i medfør af lovforslaget. Hvis oplysninger m.v. alligevel sendes eksempelvis pr. brev, følger det af den almindelige vejledningspligt, at myndigheden skal vejlede om reglerne på området, herunder om pligten til at kommunikere på den foreskrevne digitale måde.

Forslaget indebærer, at der kan fastsættes regler om, at

skriftlig kommunikation til og fra myndighederne skal foregå digitalt, eksempelvis kan der stilles krav om, at den pågældende oplyser en e-mailadresse, som den pågældende kan kontaktes på, i forbindelse med behandlingen af en konkret sag m.v.

Ved kommunikation via e-mail kan der stilles krav om sikker identifikation således, at mailen afsendes med digital signatur for at sikre, at afsenderen er den, vedkommende giver sig ud for at være. Er der tale om udveksling af fortrolige eller følsomme personoplysninger, bør dette enten ske ved krypterede mails (dette forudsætter typisk et certifikat til den pågældende myndigheds e-postadresse) eller den offentlige digitale postløsning. Der vil således også kunne fastsættes regler om, at visse oplysninger sendes til myndighederne ved krypterede mails eller via den offentlige digitale postløsning.

Der vil også kunne stilles krav om anvendelse af digital signatur eller lignende i forbindelse med andre former for digital kommunikation, eksempelvis via digitale selvbetjeningsløsninger, så myndighederne har sikkerhed for, at afsenderen er den, han eller hun giver sig ud for at være.

Der kan efter forslaget på bekendtgørelsesniveau stilles krav om, at virksomheden eller fysiske personer skal anvende bestemte it-systemer og særlige digitale formater for at sikre, at styrelsen kan håndtere de modtagne indberetninger, jf. den foreslåede § 70 a, stk. 2.

I den foreslåede § 70 a, stk. 3, er det fastsat, at en digital meddelelse anses for at være kommet frem til adressaten, dvs. til modtageren af meddelelsen, når den er tilgængelig for denne. En hvilken som helst skriftlig kommunikation, som foretages digitalt, herunder også en afgørelse, som sendes via mail, via den offentlige digitale postløsning eller på anden digital vis, er omfattet af bestemmelsen. Dette svarer til, at et papirbrev anses for at være kommet frem, når det pågældende brev er lagt i adressatens fysiske brevkasse. Det er normalt uden betydning, om en afgørelse er kommet til adressatens kundskab. Det er således uden betydning, om eller hvornår adressaten gør sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Adressaten bærer således risikoen ved ikke at gøre sig bekendt med indholdet af meddelelsen.

Forslaget har betydning for alle meddelelser, herunder også for om f.eks. en indberetning eller lignende kan anses for rettidig fremkommet. Fremkomsttidspunktet er normalt afgørende for, om en indberetning eller lignende til en myndighed anses for rettidig.

Forslaget medfører ikke ændringer i de gældende principper for beregning af frister i forbindelse med klager.

En meddelelse til en myndighed vil normalt være tilgængelig for myndigheden på det tidspunkt, hvor myndigheden kan behandle eller læse meddelelsen. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk i en modtagelsesanordning eller et datasystem. En meddelelse, der først er tilgængelig efter kl. 24.00, anses normalt først for modtaget den dag, meddelelsen er tilgængelig.

Kan modtagelsestidspunktet for en digital meddelelse til en myndighed ikke fastlægges som følge af problemer med myndighedens it-system eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet.

Det vil således ikke kunne komme virksomheden eller borgeren til skade, at indberetning modtages efter fristens udløb, hvis dette skyldes systemnedbrud hos myndigheden.

En meddelelse fra en myndighed vil normalt være tilgængelig for modtageren, når adressaten vil kunne fremkalde meddelelsen på en almindeligt fungerende computer tilsluttet internettet med almindeligt tilgængelige programmer og dermed gøre sig bekendt med meddelelsens indhold.

Det er i denne forbindelse uden betydning, om adressaten for myndighedens meddelelse har bragt sig i stand til at tilgå meddelelsen, f.eks. hvis modtageren af en meddelelse, som myndigheden har sendt til den pågældende via den offentlige digitale postløsning, ikke har skaffet sig den fornødne offentlige digitale signatur til at modtage meddelelser i den offentlige digitale postløsning, jf. lov om Offentlig Digital-Post, eller modtageren i sit elektroniske system har installeret anordninger (spamfiltre, firewalls osv.), som afviser at modtage meddelelser. Det er endvidere uden betydning, om adressaten oplever, at vedkommendes egen computer ikke fungerer, at vedkommende har mistet koden til sin digitale signatur eller oplever lignende hindringer, som det er op til adressaten at overvinde. Myndigheden kan dog i sådanne situationer give adressaten mulighed for inden for en rimelig frist at fjerne hindringen.

De generelle regler om krav om identifikation i dokumenter fra myndigheder til borgere, herunder fravigelse af kravet om personlig underskrift, er reguleret i § 32 b i forvaltningsloven.

Det bemærkes i øvrigt, at lovforslagets bestemmelser om obligatorisk digital kommunikation alene vedrører kommunikation om forhold, som er reguleret af naturbeskyttelsesloven, i forskrifter udstedt i medfør heraf eller i EU-retsakter om forhold omfattet af loven.

For at sikre en sikker og effektiv opkrævning af gebyrer

efter naturbeskyttelseslovens § 72 foreslås det med indførslen af stk. 2 i naturbeskyttelseslovens § 72 at gøre det muligt for ministeren, at fastsætte regler om, at betaling og opkrævning af gebyrer på naturbeskyttelseslovens område skal ske elektronisk. I det omfang, det måtte blive relevant, vil bestemmelsen muliggøre integration af gebyrbetalingen i den digitale ansøgning. I første omgang forventes det, at bestemmelsen vil blive anvendt på en gebyrordning på CITES-området, der forventes etableret i medfør af den gældende § 72 i naturbeskyttelsesloven.

3. Forholdet til anden lovgivning

Ud over den lovgivning, som er behandlet under pkt. 2 om lovforslagets hovedpunkter, vil en række yderligere regler på bl.a. natur- og miljøområdet kunne have betydning for muligheden for at etablere og forvalte naturnationalparker. I det følgende angives en ikke-udtømmende oversigt over sådan lovgivning.

3.1. Miljøministeriet

3.1.1. Miljøvurderingsloven

Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (miljøvurderingsloven) har et bredt anvendelsesområde for planer og programmer. Det medfører, at der for såvel konkrete planer som f.eks. plejeplaner som generel retlig regulering som f.eks. bekendtgørelser vil skulle foretages en konkret vurdering af, om de er omfattet af miljøvurderingslovens bestemmelser om screening/miljøvurdering forud for vedtagelsen/godkendelsen. Miljøvurderingslovens bestemmelser om screening/miljøvurdering finder også anvendelse på konkrete projekter, som er omfattet af bilag 1 eller 2 i miljøvurderingsloven forud for etablering/ændring af sådanne projekter. Uanset om det er en plan, et program eller et konkret projekt vil en screening have karakter af en vurdering af væsentligheden af indvirkningen på miljøet.

3.1.2. Jagt- og vildtforvaltningsloven

Det fremgår af jagt- og vildtforvaltningslovens § 2, stk. 1, at lovens regler om vildt gælder for pattedyr og fugle, herunder trækfugle, som er naturligt forekommende i den danske natur. Reglerne gælder også for pattedyr og fugle, som er udsat eller er undsluppet menneskelig varetægt, og som har etableret vildtlevende, reproducerende bestande i naturen, medmindre de traditionelt betragtes som husdyr. Jagt- og vildtforvaltningslovens regler finder således anvendelse for de pattedyr og fugle, som til enhver tid måtte befinde sig inden for en naturnationalpark, uanset om den er hegnet eller ej, medmindre de traditionelt betragtes som husdyr.

En dyreart kan både være husdyr og betragtes som vildt. Derimod er det enkelte dyr enten et husdyr (som holdes af mennesker) eller vildt. Eksempelvis er et vildsvin bag

et større eller mindre hegn ikke vildt, mens et vildsvin, der på den "frie vildtbane" krydser den dansk/tyske grænse, er vildt.

Jagt- og vildtforvaltningslovens kapitel 5 (§§ 33-36) regulerer vildtreservater. Vildtreservater er områder, hvor vildtet beskyttes mod menneskelig forstyrrelse som jagt, sejls og færdsel i almindelighed. Vildtreservaterne indgår også som foranstaltninger til opfyldelse af Danmarks forpligtelser til at opfylde de internationale forpligtelser i bl.a. fuglebeskyttelsesdirektivet. I medfør af jagt- og vildtforvaltningslovens § 33, stk. 1, opretter miljøministeren ved bekendtgørelse vildtreservater på landjorden, i ferske vande og på fiskeriterritoriet for at beskytte og ophjælpe landets vildtbestande og sikre raste- og fødesøgningsområder for trakkende fugle. I medfør af § 33, stk. 2, skal reglerne for et vildtreservat indeholde bestemmelser om jagt, færdsel og ophold samt oplyse om reservatets beliggenhed. I medfør af § 33, stk. 5, gælder reglerne for et vildtreservat ikke for færdsel og ophold, som er nødvendig for udnyttelsen af en tilladelse til kystbeskyttelsesforanstaltninger efter lov om kystbeskyttelse m.v. Såfremt en naturnationalpark måtte blive etableret i et område, der er vildtreservat, vil de særlige regler i den pågældende vildtreservatbekendtgørelse om f.eks. jagt, færdsel og ophold gælde i naturnationalparken, medmindre reglerne i vildtreservatbekendtgørelsen ændres.

3.1.3. Naturbeskyttelsesloven

3.1.3.1. Beskyttede naturtyper

Reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 indeholder en generel beskyttelse af en række nærmere angivne naturtyper: naturlige søer, vandløb (udpeget af miljøministeren), heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev. § 3-beskyttelsen består i et forbud mod ændringer i tilstanden af de nævnte naturtyper, når disse overstiger nærmere angivne arealgrænser (bortset fra vandløb). Kommunalbestyrelsen administrerer reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 og kan efter lovens § 65, stk. 2, i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet mod tilstandsændringer. Dispensationspraksis er generelt restriktiv.

En række tiltag med relation til etablering og drift af en naturnationalpark kan efter omstændighederne forudsætte dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer af § 3-beskyttede naturtyper, herunder: hegning; udsætning af dyr til afgræsning; eventuel etablering af læskure, fangfolde og andre anlæg nødvendige for græsning; naturgenopretning såsom rydninger og ændring af hydrologi; bekæmpelse af f.eks. invasive arter.

3.1.3.2. Beskyttelseslinjer

Naturbeskyttelsesloven indeholder en række generelle forbudsbestemmelser, der har til formål at beskytte bestemte landskabselementer, men også f.eks. levesteder for planter

og dyr. Der gælder bygge- og beskyttelseslinjer ved bl.a. søer og vandløb, skove og fortidsminder.

Der må ikke placeres bebyggelse, campingvogne og lignende eller foretages beplantning eller ændringer i terrænet inden for en afstand af 150 m fra søer med en vandflade på mindst 3 ha og de vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje i henhold til den tidligere lovgivning, jf. lovens § 16. Ifølge lovens § 17 må der ikke placeres bebyggelse, campingvogne og lignende inden for en afstand af 300 m fra skove. I lovens § 18 er det fastsat, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven, ligesom der ikke må etableres hegn – bortset fra sædvanlig hegning på jordbrugsjendomme – placeres campingvogne og lignende.

Der gælder en række undtagelser fra forbuddene i lovens §§ 16-18. Kommunalbestyrelsen kan desuden dispensere fra reglerne i lovens §§ 16 og 17 om sø- og åbeskyttelseslinjen og skovbyggelinjen. Endvidere kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde dispensere fra reglerne i lovens § 18 om fortidsmindebeskyttelseslinjen.

3.1.3.3. Klitfredning og strandbeskyttelseslinjen

Kysterne er beskyttet af naturbeskyttelseslovens §§ 8 og 9 om klitfredning og § 15 om strandbeskyttelseslinjen. Bestemmelserne indeholder et forbud mod tilstandsændringer. Der må f.eks. ikke placeres bebyggelse, ske beplantning eller terrænændringer, etableres hegn eller placeres campingvogne og lign. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel. Reglerne om klitfredning og strandbeskyttelseslinjen administreres af Kystdirektoratet.

Efter lovens § 8, stk. 1, må klitfredede arealer desuden ikke afgræsses. Tilsvarende indeholder § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning yderligere forbud mod afbrænding af kvas og lignende, kørsel eller ridning m.v. uden for lovligt anlagte veje og uden for den ubevoksede strandbred, fjernelse eller beskadigelse af træer, planter eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning, campering, opstilling af telte, bænke eller andre faste indretninger og udførelse af gravearbejde. De nævnte forbud vil typisk kræve dispensation fra forbuddet i lovens § 8, stk. 1, mod tilstandsændringer.

Klitfredningslinjen omfatter kysterne langs Skagerrak og Vesterhavet, dvs. især den jyske vestkyst. Klitfredningslinjen omfatter strandbredden og kan nogle steder strække sig op til 500 meter ind i landet. Derudover findes arealer, der er klitfredede efter ældre sandflugtslovgivning, og som kan ligge langt fra kysten, f.eks. de store sandmiler og indlandsklitter i Nordjylland. De øvrige kyster er generelt omfattet af strandbeskyttelseslinjen, hvor beskyttelsen omfatter strand-

bredden og arealet op til 300 meter bag strandbredden; i bebyggede områder typisk 100 meter fra stranden eller mindre.

Da forbuddene i § 8, stk. 1, og § 15, stk. 1, primært retter sig mod tilstandsændringer, forhindrer klitfredningen/strandbeskyttelsen ikke, at en lovligt eksisterende tilstand opretholdes. Fjernelse af en eksisterende bygning eller anden fast konstruktion er efter fast praksis heller ikke omfattet af forbuddet. Yderligere fastlægger § 8 a, § 15 a og § 15 b en række lovbestemte forhold og aktiviteter, som forbuddet ikke gælder for, som f.eks. mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger.

Kystdirektoratet kan gøre undtagelse fra forbuddet mod at ændre tilstanden og fra forbuddene fastlagt i bekendtgørelse om klitfredning ved afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 65 b. Som hovedregel kan der kun dispenseres i særlige tilfælde, men der gælder en række undtagelser fra hovedreglen om lempet dispensationsadgang.

Nogle elementer ved etablering af en nationalpark kan stride imod forbudsbestemmelserne for klitfredningen og strandbeskyttelseslinjen. Det gælder f.eks. hegning, afgræsning og etablering af byggeri, anlæg og faciliteter.

3.1.4. Vandløbslovens regler om regulering og restaurering af vandløb m.v.

Det følger af vandløbslovens § 6, stk. 1 og 2, at det kræver vandløbsmyndighedens tilladelse at ændre vands naturlige afløb til anden ejendom eller hindre det naturlige afløb af vand fra højere liggende ejendomme samt tilladelse til at bortlede vandet fra vandløb, forandre vandstanden i vandløb eller hindre vandets frie løb, og ingen må foretage beplantning så nær rørlagte strækninger af vandløb, at der kan være fare for, at rørledninger beskadiges eller tilstoppes, jf. lovens § 6.

Vandløbslovens kapitel 6 indeholder nærmere bestemmelser om regulering af vandløb og anlæg af nye vandløb. Begge dele kræver vandløbsmyndighedens tilladelse. Ved regulering af et vandløb forstås ændring af vandløbets skikkelse, herunder vandløbets forløb, bredde, bundkote og skråningsanlæg, medmindre foranstaltningerne er omfattet af kapitel 8 om vandløbsrestaurering eller kapitel 10 om broer, opstemningsanlæg og flodemål m.v.

Enhver, der lider tab ved en regulering, ved forandring af vandstanden i en sø, eller ved anlæg af nyt vandløb, har ret til erstatning, jf. lovens § 23. Udgifterne i forbindelse med de i lovens §§ 16 og 18 nævnte foranstaltninger (regulering af vandløb samt sænkning af vandstanden i eller tørlægning af søer) afholdes af de grundejere, der skønnes at have nytte af foranstaltningerne. Udgifterne fordeles mellem grundejer-

ne efter den nytte, foranstaltningerne har for den enkelte ejendom, jf. lovens § 24.

Vandløbslovens kapitel 8 indeholder nærmere bestemmelser om vandløbsrestaurering. For at forbedre de fysiske forhold i og omkring vandløb kan vandløbsmyndigheden beslutte, at der gennemføres restaureringsforanstaltninger, herunder genopretning af vandløbs naturlige løb og fjernelse af fysiske spærringer for vandgennemstrømningen. Vandløbsmyndigheden afholder udgifterne ved restaureringer. Miljøministeren kan inden for rammerne af de bevillinger, der afsættes på de årlige finanslove, yde tilskud til gennemførelse af restaureringsprojekter. Restaureringsforanstaltninger kan ikke gennemføres, hvis der derved tilsidesættes væsentlige kulturhistoriske interesser. Enhver, der lider tab ved en restaureringsforanstaltning, har ret til erstatning, jf. lovens § 37, stk. 4.

Hvis ændring af de hydrologiske forhold i en naturnationalpark nødvendiggør vandløbsregulering eller vandløbsrestaurering, vil dette kræve vandløbsmyndighedens godkendelse, og tab som følge af foranstaltningerne vil skulle erstattes, f.eks. tab som følge af ændret mulighed for arealanvendelse for berørte lodsejere. Det er ikke hensigten med dette lovforslag at ændre disse regler.

Det bemærkes, at ændring af de hydrologiske forhold i en naturnationalpark også vil kunne kræve tilladelser efter anden lovgivning, herunder f.eks. bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, som indeholder forbud mod tilstandsændringer/terrænændringer. Inden for arealer omfattet af klitfredning og strandbeskyttelse kan Kystdirektoratet efter konkret vurdering dispensere fra forbuddet mod at ændre tilstanden til ændring af de hydrologiske forhold i forbindelse med naturforvaltningsprojekter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65 b. I nogle tilfælde kan ændring af de hydrologiske forhold ske uden forudgående dispensation fra klitfredning og strandbeskyttelse.

3.2. Andre ministerier

3.2.1. Lov om hegn

Lovbekendtgørelse nr. 363 af 5. april 2019 indeholder bestemmelser om hegn mellem ejendomme, herunder rejsning, ombytning, ændring og sløjfning samt vedligeholdelse, både levende hegn og andre typer af hegn. Der er også særlige regler om afstand til færdselsareal ved anvendelse af pigtrådshegn og elektrisk hegn. Lovens regler vil finde anvendelse i de tilfælde, hvor en naturnationalpark støder op til anden mands ejendom.

3.2.2. Lovgivning på veterinærområdet

Lov om hold af dyr, jf. lovbekendtgørelse nr. 330 af 2. marts 2021, omfatter både dyr, der er i menneskelig varetægt, og

vildtlevende dyr samt animalske fødevarer og andre produkter af og affald fra dyr.

3.2.2.1. Anmeldepligtige husdyrsygdomme, herunder TSE-reglerne

I medfør af lov om hold af dyr og bekendtgørelse nr. 1171 af 17. juli 2020 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr og anmeldepligt af sygdommene er der fastsat krav om, at der ved mistanke/konstatering af husdyrsygdomme skal der ske anmeldelse til Fødevarestyrelsen, så sygdomme kan bekæmpes hurtigt og effektivt og hindre smittespredning til andre vilde dyr og besætninger.

EU-reglerne om dyresundhed, overvågning og udbrud af alvorlige husdyrsygdomme er fra den 21. april 2021 fastsat i EU's nye dyresundhedsforordning, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed (»dyresundhedsloven«). Herudover gælder TSE-forordningen. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatis.

Alvorlige husdyrsygdomme skal bekæmpes af hensyn til dyrs sundhed og velfærd, fødevarer sikkerheden og folkesundheden, herunder for at undgå at disse sygdomme overføres mellem dyr og til mennesker. Der findes alvorlige husdyrsygdomme, som breder sig hurtigt, også på tværs af landegrænser. Nogle af disse sygdomme, f.eks. mund- og klovesyge, er luftbårne og særdeles smitsomme, hvilket gør at de kan spredes over afstande på over 100 km med luften. Derfor er der fælles EU-lovgivning, der regulerer forebyggelse, hurtig inddæmning og effektiv bekæmpelse, så epidemier kan forhindres eller tages i opløbet, inden det løber løbsk.

De anmeldepligtige sygdomme er opdelt i to grupper: De alvorlige og de mindre alvorlige. Alvorlige sygdomme skal anmeldes til Fødevarestyrelsen af dyrlægen straks ved mistanke, mens de mindre alvorlige først skal anmeldes ved påvisning. De vigtigste anmeldepligtige husdyrsygdomme af væsentlig samfundsøkonomisk betydning er afrikansk og klassisk svinepest, mund- og klovesyge, kogalskab (BSE), bluetongue og fugleinfluenza. Derudover er en række sygdomme anmeldepligtige, fordi de er af væsentlig produktionsøkonomisk betydning, og/eller da frihed for sygdommen er et eksportkrav. Enkelte sygdomme er anmeldepligtige, fordi de er zoonoser, der udgør en smitterisiko for mennesker, så som salmonellose og tuberkulose.

Både vilde dyr og opdrættede dyr er omfattet af lov om hold af dyr og hermed også bekendtgørelse nr. 1171 af 17. juli 2020 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold

af dyr og anmeldepligt af sygdommene. For at leve op til anmeldepligten for alvorlige husdyrsygdomme kræver det, at dyr i naturnationalparker er under tilsyn, således at der sker anmeldelse til Fødevarestyrelsen ved mistanke/konstatering af sygdomme, så sygdomme kan bekæmpes hurtigt og effektivt, og smittespredning til andre vilde dyr og besætninger hindres – og eventuelle epidemier dermed kan forhindres.

Da flere alvorlige husdyrsygdomme kan spredes f.eks. via inficeret kød, er der i EU forbud mod fodring af husdyr med køkken-madaffald, hvilket også omfatter henkastning af rester fra madpakker fra besøgende i en naturnationalpark.

3.2.2.1.1. Særligt om TSE-reglerne

TSE-forordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatiser) gælder for produktion og markedsføring af levende dyr og produkter heraf. De dyr, der udsættes i naturnationalparker, har været i menneskelig varetægt inden udsætningen, og da dyrene hegnes inde og eventuelt flyttes, hvis der bliver for mange dyr, er der tale om en form for produktion, hvormed TSE-forordningen finder anvendelse. Der er desuden tale om produktion af levende dyr, hvis dyr, der afskydes i forbindelse med regulering af bestanden, kan gå til konsum.

Ved symptomer på TSE er der anmeldepligt. Det gælder for alle TSE sygdomme, herunder kogalskab (BSE), scrapie (får og geder) og chronic wasting disease (CWD) hos hjorte og elge.

Specificeret risikomateriale (SRM) er de dele af dyrene, der kan indeholde smitsomt materiale. Disse dele skal fjernes og forarbejdes på en forsvarlig måde både for dyr, der slægtes/skydes til konsum, og for selvdøde og aflivede dyr. SRM er defineret for kreaturer, får og geder. For kreaturer, inkl. bison, er der krav om at selvdøde og aflivede dyr over 48 måneder (kan tjekkes via tandsættet) skal undersøges for BSE.

For så vidt angår elge er sygdommen CWD et problem i de øvrige nordiske lande, hvor der er tilfælde med deraf følgende restriktioner for flytning af dyrene m.m. Det bør sikres, at de dyr/elge, der eventuelt skal sættes ud i en naturnationalpark lever op til betingelserne for indførsel og ikke kommer fra CWD-områder.

3.2.2.2. Mærkning og registrering af dyr

Samtlige EU-regler vedrørende mærkning og registrering af opdrættede landdyr er fra den 21. april 2021 erstattet af reglerne i den nye dyresundhedsforordning, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og op-

hævelse af visse retsakter på området for dyresundhed (»dyresundhedsloven«). I den forbindelse vil bekendtgørelse nr. 679 af 18. maj 2020 om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får eller geder og bekendtgørelse nr. 1407 af 30. november 2018 om registrering af besætninger i CHR blive erstattet af af en ny CHR bekendtgørelse, der supplerer EU's dyresundhedsforordning på de områder, hvor denne anviser muligheder for, at medlemsstaterne kan fastsætte regler. Herudover er der fastsat regler om mærkning af heste i bekendtgørelse nr. 804 af 22. juni 2017 om identifikation af dyr af hestefamilien. Formålet med reglerne er at sikre en høj standard for dyre- og folkesundheden ved bl.a. at sikre effektiv sporbarhed i tilfælde af sygdomsudbrud, så smittede dyr hurtigt kan identificeres og håndteres.

Alle steder, hvor der holdes kvæg, herunder bison, får, geder og heste m.v. under hegn, skal registreres i en central database, og reglerne om mærkning og registrering indebærer, at alle dyr på steder, hvor der er kvæg, herunder bison, får og geder, skal kunne identificeres.

Fra den 21. april 2021 er der krav om, at hjortedyr skal mærkes, inden de forlader fødselsbedriften og under alle omstændigheder senest 9 måneder efter fødslen. Kravet gælder for alle hjortedyr (cervidae), dvs. både kron dyr og elge, men også f.eks. rådyr og dådyr. Det vil dog fortsat være muligt at give dispensation fra kravet om øremærkning til hjortedyr, som har fået en dispensation efter § 2 i hjortebekendtgørelsen. Den fortsatte dispensationsmulighed er hjemlet i EU-Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/520 af 24. marts 2021 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår sporbarheden af visse opdrættede landdyr (EØS-relevant tekst).

Samtlige steder, hvor der holdes hjortedyr, skal desuden registreres i en central database.

I den nye EU-dyresundhedsforordning (dyresundhedsloven) defineres opdrættede dyr som »dyr, der holdes af mennesker«. Dyr udsat i naturnationalparker vil falde ind under denne definition.

3.2.2.2.1. Dispensationsmuligheder – mærkning af dyr

I henhold til den nye EU-dyresundhedsforordning vil det ikke være muligt at udsætte kreaturer, herunder bison, heste, kron dyr eller elge (som udgangspunkt alle hjortedyr), uden at stederne registreres i en central database. Det vil desuden heller ikke være muligt at udsætte kreaturer, uden at dyrene mærkes inden for de frister, der er fastsat i forordningen. Der er på nuværende tidspunkt alene beskrevet muligheder i EU-reglerne for helt at undtage hjortedyr og heste fra kravene om mærkning af de enkelte dyr.

For så vidt angår hjortedyr vil det dog fortsat være muligt at give dispensation fra kravet om øremærkning til hjortedyr, som har fået en dispensation efter § 2 i hjortebekendtgørelsen. Den fortsatte dispensationsmulighed er hjemlet i EU-Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/520 af 24. marts 2021 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår sporbarheden af visse opdrættede landdyr (EØS-relevant tekst).

For så vidt angår heste, er det muligt at dispensere fra kravet om chipmærkning og udstedelse af hestepas, såfremt hestene vurderes at leve delvist vildt i et særligt område. Fødevarestyrelsen foretager en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, og EU-Kommissionen skal underrettes forud for udstedelsen af dispensationen. Fødevarestyrelsen har for nuværende underrettet EU-Kommissionen om fire områder i Danmark, hvor heste lever delvist vildt og derfor er undtaget fra kravet om chipmærkning og udstedelse af hestepas.

3.2.2.3. Indsamling og bortskaffelse af døde dyr

Der er i EU-lovgivningen fastsat regler om indsamling og bortskaffelse af døde dyr. Disse regler findes i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 af 21. oktober 2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1774/2002 (forordningen om animalske biprodukter) og i EU-Kommissionens forordning (EU) nr. 142/2011 af 25. februar 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om gennemførelse af Rådets direktiv 97/78/EF for så vidt angår visse prøver og genstande, der er fritaget for veterinærkontrol ved grænsen som omhandlet i samme direktiv (gennemførelsesforordningen) samt bekendtgørelse nr. 558 af 1. juni 2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr.

EU-reglerne indebærer, at døde opdrættede dyr, som ikke er bestemt til konsum, skal indsamles og bortskaffes i overensstemmelse med EU-regler om animalske biprodukter. Døde opdrættede dyr udgør en potentiel risiko for spredning af husdyrsygdomme. Udbrud af husdyrsygdomme har endog meget store samfundsøkonomiske konsekvenser. Derfor er der krav om korrekt indsamling og bortskaffelse af døde dyr.

Det vil sige, at de dyr, der udsættes i en naturnationalpark, såsom kvæg, herunder bison, heste, udsatte elge, udsatte kron dyr og andre dyrearter, der normalt holdes som opdrættede dyr, når de dør (selvdøde eller aflivede) skal indsamles og bortskaffes efter reglerne om animalske biprodukter, da de ikke betragtes som vildtlevende dyr, men som dyr, der holdes af mennesker.

Der er ikke krav om indsamling og bortskaffelse af døde vildtlevende dyr, som f.eks. fugle, ræve, grævlinger, bævere og rådyr, medmindre der konkret er mistanke om smitsom sygdom, der kan overføres til mennesker eller dyr.

3.2.3. Lov om drift af landbrugsjorder – bekæmpelse af kæmpebjørneklo

Lov om drift af landbrugsjorder, jf. lovbekendtgørelse nr. 103 af 3. februar 2020 (herefter driftsloven), indeholder regler, som forpligter ejer eller bruger af visse arealer til at anvende disse til jordbrugsmæssige formål. Derudover gælder det, at disse arealer er omfattet af reglerne om rydningspligt, retten til genopdyrkning samt skovetablering. Reglerne om anvendelse, rydning, genopdyrkning og skovetablering vil også gælde for arealer, hvor der etableres naturnationalparker. Loven indeholder hjemmel til at fastsætte regler, som undtager naturnationalparker fra de nævnte regler.

I henhold til driftslovens § 10 kan ministeren fastsætte regler om bekæmpelse og forebyggelse af kæmpebjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*), herunder regler om, at ministeren kan lade bekæmpelsen udføre, hvis påbud herom ikke er efterkommet af ejeren eller brugeren. Ministeren kan herunder fastsætte, at bekæmpelsen sker helt eller delvis for ejerens eller brugerens regning. Senest ved bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo har ministeren fastsat regler om bekæmpelse. I henhold til bekendtgørelsen kan kommunerne vedtage indsatsplaner for bekæmpelse af kæmpebjørneklo, hvorefter ejer eller bruger af arealer omfattet af en indsatsplan har pligt til at bekæmpe kæmpebjørneklo. Pligten til at bekæmpe planten i overensstemmelse med indsatsplanen gælder også for offentlige myndigheder.

3.2.4. Museumsloven

Det følger af museumslovens formål, jf. § 1, stk. 1-2, at kulturarv og naturarv i Danmark skal sikres, og at loven skal sikre varetagelsen af opgaver, der vedrører sten- og jorddiger og fortidsminder. Lovens kapitel 8 a vedrører bevaring af sten- og jorddiger og fortidsminder. Det følger af § 29 a, stk. 1, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. I medfør af bl.a. §§ 29 b-29 d er bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013 om beskyttede sten- og jorddiger og lignende (digebekendtgørelsen) udstedt. Det følger bl.a. af denne bekendtgørelse, hvilke diger der er beskyttede efter museumslovens § 29 a, stk. 1. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i lovens § 29 a, stk. 1, jf. § 29 j, stk. 2.

Det følger videre af museumslovens § 29 e, stk. 1, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af fortidsminder, og der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering og arealoverførsel, der fastlægger skel gennem fortidsminder. Desu-

den følger det af § 29 f, at der på fortidsminder, og inden for en afstand af 2 meter fra dem, ikke må foretages jordbehandling, gødes og plantes. Kulturministeren kan i særlige tilfælde meddele undtagelse fra bestemmelserne i §§ 29 e og 29 f, jf. § 29 j, stk. 1. Kommuner, der ejer diger og/eller fortidsminder, der er omfattet af lovens beskyttelsesregler, har plejepligt, jf. museumslovens § 29 i, stk. 1. I medfør af bl.a. § 29 i, stk. 2, er udstedt bekendtgørelse nr. 1514 af 14. december 2006 om pleje af fortidsminder, hvori det er fastlagt, hvem plejepligten påhviler. Dette vedrører også pleje af privatejede fortidsminder. For så vidt angår urørt skov på Naturstyrelsens arealer er der fastsat retningslinjer for plejepligten i disse områder.

Det følger af museumslovens § 29 o, at kulturministeren påser overholdelse af de ovennævnte bestemmelser og regler udstedt i medfør heraf. Slots- og Kulturstyrelsen fører desuden tilsyn med sten- og jorddiger og fortidsminder efter bestemmelsen i bekendtgørelse nr. 729 af 27. juni 2006 om tilsyn med sten- og jorddiger og fortidsminder. Selvom museumslovens bestemmelser om beskyttelse af sten- og jorddiger og fortidsminder er restriktiv, er der i de gældende regler mulighed for dispensation og tilladelser til ændringer. Det vil i hvert tilfælde bero på en konkret vurdering. Det kan stride mod plejepligten og forbuddet mod at ændre tilstanden af fredede fortidsminder og beskyttede sten- og jorddiger, hvis der ligger henfald af dødt ved og ådsler. Udsætning af store planteædere vil også kunne stride mod beskyttelsen af sten- og jorddiger og de fredede fortidsminder, men det kan være muligt at iværksætte foranstaltninger som ”nudging” eller indhegning for at sikre fortidsminderne og sten- og jorddigerne. Der må gerne være vegetation på disse diger og fortidsminder, og der må gerne være dyr på fortidsminderne, men udsætning af dyr kan, hvis der er et forkert græsningstryk med for mange eller forkerte arter, skade diger og fortidsminder. Valg af arter og antal bør derfor bero på en konkret vurdering af de lokale forhold, som løbende evalueres.

I museumslovens kapitel 8 er der desuden fastsat regler om arkæologiske lokaliteter og den skjulte kulturarv, hvis formål er sikring af kultur- og naturarven i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder m.v., herunder arkæologiske og naturhistoriske undersøgelsesopgaver i tilknytning hertil. Retningslinjerne for den bygherrebetalte arkæologi, jf. museumslovens §§ 25-27, vil være gældende i forbindelse med jordarbejder i naturnationalparkerne. Bygherre er den statslige lodsejer, og hensynet til den skjulte kulturarv vil skulle indgå i ansøgningen om tilladelse til etablering af naturnationalparken. Museumslovens bestemmelser på det marinarkæologiske områder, jf. §§ 28 og 28 a, samt hensynet til de naturhistoriske lokaliteter og fund finder ligeledes anvendelse, jf. § 29.

3.2.5. Lov om planlægning

Efter planlovens § 34, stk. 1, er hele landet opdelt i byzoner,

sommerhusområder og landzoner. Landzoner er de områder, der ikke er udlagt, overført eller besluttet opretholdt som byzone eller sommerhusområde, jf. planlovens § 34, stk. 4. Efter planlovens § 35, stk. 1, må der i landzone ikke uden tilladelse (landzonetilladelse) fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer.

Principielt kræves landzonetilladelse til enhver forandring i de bestående fysiske forhold, hvilket omfatter udstykning, bebyggelse og ændret anvendelse af bebyggelse og arealer. Det afgørende er, at der er tale om en relevant forandring i forhold til de formål, som landzonebestemmelserne skal varetage. Kravet om landzonetilladelser har bl.a. til formål at hindre spredt bebyggelse i det åbne land og at værne om og bevare landskabs-, natur- og kulturhistoriske værdier.

Planlovens landzonebestemmelser har en række undtagelser fra kravet om tilladelse, jf. planlovens §§ 36 og 37, ligesom der også er en bagatelgrænse for, hvad der udløser krav om landzonetilladelse. Begrebet bebyggelse i landzoneadministrationen omfatter både egentlige bygninger og andre faste konstruktioner og anlæg mv. Byggelovens bebyggelsesbegreb tillægges i almindelighed stor vægt ved vurderingen af, hvad der må anses for at være bebyggelse, men det afgørende for fastlæggelsen af bebyggelsesbegrebet i forhold til planloven er, om der er tale om et anlæg, som er relevant i forhold til landzonebestemmelsernes formål.

Opførelse af små bebyggelser, såsom læskure og lignende typiske primitive bygninger, kræver ikke landzonetilladelse. Enkeltstående, primitive hytter til dyr vil også kunne sidestilles med opstilling af enkeltstående primitive bygninger, der ikke anses for at være omfattet af krav om landzonetilladelse. Er der tale om flere primitive hytter til dyr, vil det imidlertid som udgangspunkt kræve landzonetilladelse, dog ikke til den konkrete placering af den enkelte hytte, men til et bestemt antal hytter på et nærmere bestemt areal. Ligeledes vil flere læskure eller primitive bygninger samlet på et sted kunne medføre krav om landzonetilladelse.

Bebyggelser, som falder uden for små bebyggelser eller primitive bygninger, vil kræve landzonetilladelse. Store læhegn til dyr kan f.eks. i nogle tilfælde betragtes som bebyggelse og kræver derfor landzonetilladelse, hvis de anvendte materialer og omfang udgør en fast og blivende konstruktion. I de tilfælde vil der blive lagt vægt på størrelsen og proportionerne af konstruktionen. Store læskure eller store læhegn f.eks. til mange dyr og store hytter til mange dyr vil ligeledes kunne medføre krav om landzonetilladelse.

Et sædvanligt hegn med almindelig hegnsfunktion for dyrehold kræver som udgangspunkt ikke landzonetilladelse. Et hegn kan imidlertid godt blive anset for bebyggelse. I vur-

deringen af dette vil hegnets dimensioner m.v. indgå, herunder højden, materialerne, farverne og længden. Store hegn eller lange hegn vil således kunne kræve landszonetilladelse. Byggeri som shelters, udsigtstårne og store skilte kræver også landzonetilladelse.

3.2.6. Sommerhusloven

Udøvelse af friluftsliv og outdoor-turisme i naturnationalparker, herunder f.eks. overnatning i naturen, kræver i nogle tilfælde tilladelse efter lov om udlejning af fast ejendom til ferie- og fritidsformål m.v. og camping m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 949 af 3. juli 2013 med senere ændringer (sommerhusloven). Ejer og bruger af fast ejendom må heller ikke uden tilladelse efter § 2 erhvervsmæssigt eller for et længere tidsrum end 6 uger udleje eller fremleje ejendommen eller dele af denne til camping, jf. sommerhuslovens § 1, stk. 1, nr. 3.

Det er ikke nærmere fastlagt i hverken sommerhusloven eller campingreglementet, hvad der forstås ved erhvervsmæssig udlejning. Det fremgår dog af sommerhuslovens forarbejder, at udlejning, der har en mere professionel karakter, vil være erhvervsmæssig udlejning. Det beror i hvert enkelt tilfælde på en konkret vurdering. Det kan være vanskeligere at fastslå, om der finder erhvervsmæssig udlejning sted, når der er tale om en grundejer, som – i mindre end seks uger årligt – mod et mindre vederlag tillader nogle få campister at overnatte på sin ejendom. Som udgangspunkt vil der være tale om en erhvervsmæssig udlejning, hvis udlejningsforholdet har en mere professionel karakter. Der vil på den anden side kunne forekomme tilfælde, hvor udlejningen ikke kan betragtes som erhvervsmæssig og således ikke kræver en udlejningstilladelse efter campingreglementet.

Udlejning af arealer til camping og indretning og benyttelse af campingpladser er reguleret i bekendtgørelse nr. 319 af 28. marts 2019 om tilladelse til udlejning af arealer til camping og om indretning og benyttelse af campingpladser (campingreglementet). Kommunalbestyrelsen er i medfør af sommerhuslovens § 2, stk. 2, bemyndiget til at meddele tilladelser, jf. campingreglementets § 2, stk. 1.

Visse former for camping er undtaget fra reglementet – også selvom udlejningen kan betegnes som erhvervsmæssig eller foregår i længere tid end seks uger årligt. Det fremgår af campingreglementets § 1, stk. 10, nr. 2, at mindre arealer, der udelukkende benyttes til primitiv overnatning i telt, ikke er omfattet af campingreglementet. Anden primitiv overnatning i f.eks. shelters er ifølge praksis heller ikke omfattet af campingreglementet. Hvis et overnatningssted f.eks. består af flere shelters og/eller en teltplads med plads til flere telte, skal kommunalbestyrelsen derfor vurdere, om overnatningsstedet omfattes af campingreglementets krav til campingpladser, for at der kan meddeles tilladelse til camping, eller om det er et primitivt overnatningssted. Er

overnatningsstedet primitivt og derfor omfattet af campingreglementets § 1, stk. 10, nr. 2, er der ikke krav om tilladelse til etablering og udlejning.

Hvorvidt overnatningsstedet er af primitiv karakter, beror på en konkret og samlet vurdering. Ved vurderingen kan kommunalbestyrelsen bl.a. lægge vægt på, at et primitivt overnatningssted er et mindre, afgrænset areal, at de enkelte ophold på arealet er af kortere varighed (højest to nætter), at der er tale om et ly for vejret, der ikke må være hyttelignende, lavt (ikke ståhøjde), primitivt (alene primitive faciliteter, så som et multitoilet, enkelte shelters samt mulighed for vand), at der typisk kun er adgang til arealet for f.eks. gående, cyklende og ridende, og at en eventuel pris for at anvende det primitive overnatningssted modsvarer almindelig vedligehold og administration.

Opstilling af en selv beskeden bygning vil kræve landzonetilladelse og i øvrigt fratage stedet dets karakter af primitivt overnatningssted omfattet af undtagelsesbestemmelsen. På tilsvarende måde vil etablering af bade- eller køkkenfaciliteter fratage stedet dets karakter af primitivt overnatningssted. Spørgsmålet om, hvorvidt etablering af en sådan plads kræver udlejningstilladelse, må herefter vurderes efter de almindelige regler i campingreglementets § 2, stk. 1.

Hvis udlejningen må betragtes som erhvervsmæssig eller finder sted i mere end seks uger årligt, kan kommunalbestyrelsen kun under ganske særlige omstændigheder meddele udlejningstilladelse, jf. campingreglementets § 2, stk. 2.

Etablering af primitive overnatningssteder vil ikke kræve tilladelse efter planlovens zonebestemmelser, jf. Vejledning om landzoneadministration, Planlovens §§ 34-38. Etablering af trætophytter til ferie- og fritidsmæssige formål m.v. kræver byggetilladelse, idet trætophytter ikke er omfattet af undtagelsen i § 5, stk. 1, nr. 7, i bygningsreglementet 2018.

Hvis der ifølge kommunalbestyrelsens vurdering hverken er tale om camping, som er omfattet af campingreglementet, eller et primitivt overnatningssted, jf. campingreglementets § 1, stk. 10, nr. 2, kan anvendelsen af overnatningsstedet til ferie- og fritidsmæssige formål m.v. være omfattet af sommerhuslovens § 1, stk. 1, nr. 1. Efter denne bestemmelse må ejer eller bruger af fast ejendom ikke uden tilladelse efter § 2 erhvervsmæssigt udleje eller fremleje hus eller husrum til ferie- og fritidsformål m.v. Bolig- og Planstyrelsen er tilsynsmyndighed for forhold omfattet af sommerhuslovens § 1, stk. 1, nr. 1. Tilladelse til erhvervsmæssig udlejning gives som altovervejende hovedregel ikke, grundet en restriktiv praksis siden lovens ikrafttrædelse. Forarbejderne forudsætter dog, at der i visse nærmere afgrænsede situationer kan gives tilladelse efter § 2.

3.2.7. Jernbaneloven

Det følger af jernbanelovens § 46, at ingen må lade dyr færdes på områder, som er nævnt i jernbanelovens § 41, og som ikke er åbne for offentligheden, uden en tilladelse fra infrastrukturforvalteren eller jernbanevirksomheden. Disse områder omfatter ifølge jernbanelovens § 41 stationsområder, banelinjer med tilhørende skråninger, banketter og grøfter, broer, tunneler, højbaner, arbejdspladser og andre anlæg, tog og andre køretøjer og forpladser og adgangsveje til stationer og jernbanefærgesteder, hvor disse ejes af jernbanevirksomheden eller ejes eller forvaltes af infrastrukturforvalteren. Bag forbuddet mod at lade dyr færdes på områder, som ikke er åbne for offentligheden uden den fornødne tilladelse, ligger et sikkerhedshensyn, da det kan medføre fare for dem, der færdes på området, samt driftsforstyrrelser og fare for jernbanesikkerheden.

Ved tilladelse til dyrs færdsel, jf. § 46, er der ikke påbud om hegn, men, jf. jernbanelovens § 27 har infrastrukturforvalterne frie rammer til at træffe beslutning om hegnopsætning ud fra overvejelser om sikkerhed og hensynet til en sikker og stabil jernbanedrift. Behovet for opsætning af hegn henset til jernbanesikkerheden vil afhænge af den konkrete udformning af naturnationalparkerne, og hvilke dyr som sættes fri. Vurderes det at være nødvendigt at frahegne jernbanen, og eventuel etablering af faunapassage som følge af placeringen af en naturnationalpark forudsættes det, at finansieringen hertil skal indeholdes i anlægsbudgettet for etableringen af den pågældende naturnationalpark. Ud over den juridiske vurdering af muligheden for oprettelse af naturnationalparker i eller omkring jernbaner skal det desuden bemærkes, at kollisioner mellem tog og dyr typisk medfører skader på tog og dødsfald for dyret. Jernbanelovens § 51 tilsiger endvidere, at påkørsel af løsgående dyr er ikke omfattet af det objektive ansvarsgrundlag, som ellers følger af jernbaneloven. Det vil derfor normalt ikke være muligt at opnå erstatning ved påkørsel af dyr, da der vil være tale om en almindelig culpabedømmelse.

4. Konsekvenser for FN's verdensmål

Etableringen af naturnationalparker forventes at være et vigtigt og positivt bidrag til opfyldelse af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. Overordnet set vurderes det således, at naturnationalparker kan føre til en mere dynamisk natur med større variation, hvilket forventes at ville have en positiv biodiversitetseffekt. Dermed vurderes forbuddet at kunne understøtte delmål nr. 15.1 om at sikre bevarelse og bæredygtigt brug af økosystemer på land og delmål nr. 15.5 om at begrænse forringelse af naturlige levesteder og stoppe tilbagegangen af biodiversitet.

Lovforslaget har dog ikke i sig selv hverken positive eller negativt konsekvenser i forhold til opfyldelse af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets pkt. 8 om klima- og miljømæssige konsekvenser.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vil i sig selv have begrænsede økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker.

Lovforslaget indebærer administrative omkostninger for statslige lodsejere, der ansøger om at etablere en naturnationalpark, herunder til udarbejdelse af ansøgning med en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og udarbejdelse af en forvaltningsplan. Der vil desuden være statslige administrative omkostninger til sagsbehandling af vurdering af en tilladelse til en naturnationalpark.

I det omfang en afgørelse om tilladelse til etablering af en naturnationalpark påklages, vil der være administrative omkostninger til sagsbehandling i Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Betydningen skønnes at være minimal i forhold til gældende regler, hvor myndighedsafgørelser for gennemførelse af tilsvarende forvaltningsmæssige indsatser vil kunne påklages.

Lovforslaget indebærer endvidere forenklinger af en række love, herunder skovloven og dyrevelfærdsloven, der indebærer administrative lettelser i forhold til sagsbehandling af konkrete myndighedsafgørelser, bl.a. om opsætning af hegn.

Ved etableringen af naturnationalparkerne vil der være økonomiske konsekvenser for staten som lodsejer som følge af de tiltag, der iværksættes samt den fremadrettede drift, f.eks. hvis eksisterende skov- og landbrugsproduktion ophører. Det er estimeret, at der vil være økonomiske konsekvenser for staten ved etablering af en naturnationalpark på gennemsnitligt ca. 1.700 ha, der skønsmæssigt beløber sig til 18–24 mio. kr. samt driftsomkostninger, der ved en fireårig etableringsfase vil beløbe sig til i alt 16–19 mio. kr. Dertil kommer efterfølgende varige driftsomkostninger til at dække drift og indtægtstab, der er estimeret til 5–7 mio. kr. pr. år. Det bemærkes, at prisen vil afhænge af, hvilket konkret område der udpeges, valg af dyr der udsættes og hegn m.v.

For så vidt angår de foreslåede ændringer af færdselsloven i lovforslagets § 5, nr. 2, vil de regler, der vil blive fastsat i henhold til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 4, medføre udgifter til foretagelse af trafiksikkerhedsrevision.

Den foreslåede ordning vil medføre, at staten som ejer af

det areal, hvortil der ansøges om tilladelse til at etablere en naturnationalpark, skal afholde udgiften til trafikssikkerhedsrevision. Det skønnes, at udgiften hertil vil være 225.000 kr. pr. naturnationalpark. Udgifterne afholdes af den statslige lodsejers ressortministerium.

Lovforslagets § 5, nr. 2, medfører endvidere, at der som følge af anbefalingerne i de gennemførte trafikssikkerhedsrevisioner vil kunne opstå udgifter for vejmyndighederne (ofte kommuner) til nedskiltning og etablering af færdselskom-penserende foranstaltninger samt udgifter i forbindelse med eventuel nedklassificering af veje. De potentielle udgifters størrelse vil afhænge af de konkrete forhold på vejnettet på de enkelte arealer, hvorfor det ikke er muligt at kvantificere dette nærmere. Vejmyndigheden vil kunne søge den statslige lodsejers ressortministerium om refusion for disse udgifter, medmindre andet aftales. Udgifterne hertil skal afholdes inden for den statslige lodsejers ressortministeriums ramme.

Lovforslaget vurderes at kunne påføre kommunerne begræn-sede administrative omkostninger til eventuel håndtering af trafikssikkerhedsmæssige tiltag. I det omfang der gennemfø-res trafikssikkerhedsmæssige tiltag på kommunale veje, for-udsættes det finansieret af staten.

Det er Miljøministeriets vurdering, at lovforslagets § 1, nr. 2 og 4, ikke i sig selv medfører økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for staten, kommuner eller regioner. For så vidt angår lovforslagets bemyndigelsesbe-stemmelser om obligatorisk digital kommunikation vil der i forbindelse med udstedelsen af eventuelle bekendtgørelser blive foretaget en vurdering af eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget forventes i første omgang udnyttet til at fast-sætte regler om obligatorisk digital kommunikation i for-bindelse med CITES-certifikater og tilladelser. Ved udmønt-ningen heraf er it-systemet til digital modtagelse og sagsbe-handling af ansøgninger allerede udviklet og i drift, ligesom det bruges af langt de fleste kunder. Det forventes, at even-tuelle negative implementeringskonsekvenser for Miljøsty-relsen som følge af behandling af dispensationsansøgninger i forhold til anvendelse af digital kommunikation vil være af mindre omfang. Til gengæld vurderes det, at der vil være positive økonomiske konsekvenser for Miljøstyrelsen af ca. samme størrelse som de negative konsekvenser, eftersom Miljøstyrelsen ikke længere skal bruge tid på selv at indtaste og indscanne fysisk indsendte ansøgninger.

Det er ikke muligt på forhånd at vurdere implementerings-omkostninger for fremtidige eventuelle it-systemer, da der ikke aktuelt er it-systemer m.v. under udvikling inden for naturbeskyttelseslovens område.

Lovforslagets § 1, nr. 2 og 4, er i overensstemmelse med principperne i den politiske aftale om digitaliseringsklar lov-

givning i det omfang, at principperne er relevante. Lovfor-slaget er i overensstemmelse med princip nr. 2 om digital kommunikation. Den foreslåede bestemmelse er formuleret teknologineutralt, og borgere og virksomheder, som ikke kan kommunikere digitalt, har mulighed for at opnå dispen-sation fra obligatorisk digital kommunikation og brug af bestemte formater m.v. Miljøministeriet vurderer endvidere, at lovforslaget er i overensstemmelse med princip nr. 7 om forebyggelse af fejl og snyd, da det giver mulighed for at sikre, at kommunikation med myndighederne sker på en entydig måde, der sikrer at alle relevante oplysninger ind-sendes og samles. Desuden indfører bestemmelsen mulighed for at stille krav om elektronisk betaling for at sikre effek-tiv og sikker betaling af gebyrer på naturbeskyttelseslovens område. Endelig vurderer Miljøministeriet, at det digitale ansøgningsmodul på CITES-området allerede er i overens-stemmelse med princip nr. 6 om anvendelse af eksisterende infrastruktur og princip nr. 4 om genbrug af data, da det digitale ansøgningsmodul bl.a. gør brug af NemID samt genbrug af data fra CVR-registret og CPR-registret.

Overordnet vurderes lovforslaget i øvrigt at leve op til prin-cipperne for digitaliseringsklar lovgivning, i det omfang dis-se principper i øvrigt giver mening i forhold til den regulerede genstand (naturnationalparker).

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for er-hvervslivet m.v.

En del af statens arealer bortforpagtes og anvendes til f.eks. afgræsning for kvæg, der laver naturpleje, og hold af bi-er. Der kan i den forbindelse være afledte omkostninger for erhvervet, hvis der ikke kan findes alternative arealer. Desu-den kan erhverv, der modtager træ fra staten, såsom savvær-ker og varmeværker, blive påvirket af, at skovproduktion i naturnationalparkerne ophører, hvis det påvirker fremtidige leverancer af træ. Det kan f.eks. betyde, at der kan være behov for at skaffe træ fra andre områder. Endvidere vil den enkelte naturnationalpark med eventuel tilhørende hegning kunne påvirke jagt på arealer uden for naturnationalparken.

Principperne for agil lovgivning er ikke relevante for lovfor-slaget, da lovforslaget ikke omhandler forretningsmodeller, innovation eller særlige teknologier.

Det er Miljøministeriets vurdering, at lovforslagets § 1, nr. 2 og 4, ikke i sig selv medfører økonomiske konsekvenser for erhvervslivet. En udmøntning af bemyndigelsen i lovforsla-get til at stille krav om obligatorisk digital kommunikation kan have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, og i forbindelse med udstedelsen af bekendt-gørelser i medfør af den foreslåede bemyndigelse til miljø-ministeren vil der blive foretaget en vurdering af disse.

Udviklingen af eventuelle nye obligatoriske digitale løsnin-ger på naturbeskyttelseslovens område vil ske i overens-

stemmelse med princip 5 om sikring af brugervenlig digitalisering.

Lovforslaget vurderes derudover ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke i sig selv administrative konsekvenser for borgerne. Etablering af naturnationalparker forventes som udgangspunkt ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne. Der kan i mindre grad være tale om privatøkonomiske konsekvenser som f.eks. mere begrænsede muligheder for sankning af træ som følge af kravet om friholdelse af naturnationalparkerne for skovbrugsproduktion.

På områder, hvor der måtte være kommunikation mellem borgere og myndigheder, vil der blive taget hensyn til de grupper af borgere, der af forskellige årsager har udfordringer ved at håndtere digital kommunikation.

8. Klima- og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke i sig selv klima-, miljø- og naturmæssige konsekvenser. Ved etableringen af naturnationalparkerne vil der være konsekvenser for klima, miljø og natur som følge af de tiltag, der iværksættes samt den fremadrettede drift, herunder bl.a. at eksisterende skov- og landbrugsproduktion ophører.

Overordnet set vurderes det, at naturnationalparker kan føre til en mere dynamisk natur med større variation, f.eks. bestående af flere lysninger i skoven, større overgangszoner mellem skov og lysåbne arealer og flere våde naturområder ved genetablering af naturlig hydrologi. Dette forventes at ville have en positiv biodiversitetseffekt. Ligeledes forventes ophør af eksisterende skov- og landbrugsmæssig drift at forbedre naturtilstanden i områderne og føre til mere natur på sigt. Udsætning af store planteædere bag hegn kan medføre et øget græsningstryk, hvilket også forventes generelt at have en positiv biodiversitetseffekt.

Naturnationalparkerne vil være større og som udgangspunkt sammenhængende naturområder, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer. Samtidig vil der i naturnationalparkerne være friluftsliv og muligheder for at opleve naturen.

På baggrund af drøftelser med den danske IUCN (International Union for Conservation of Nature, www.iucn.org) nationalkomité er det Miljøministeriets vurdering, at naturnationalparkerne vil leve op til IUCN's kriterier for, og definition af, beskyttede områder (Protected Areas): "Et klart defineret geografisk område, anerkendt, afsat til og forvaltet gennem

lovlige eller andre effektive midler til at nå en langsigtet beskyttelse af naturen, med tilhørende økosystemtjenester og kulturelle værdier". Det er endvidere Miljøministeriets vurdering og forventning, at en naturnationalpark efter omstændighederne vil kunne svare til IUCN's kategori II for beskyttede områder (National Park): "Store naturområder, der administreres for beskyttelse af økosystemer og udfoldelse af friluftsliv og aktiviteter, der alle skal have miljømæssige og kulturelle formål". Det bemærkes herved, at bedømmelsen af en nærmere angivet naturnationalpark i forhold til IUCN's kategori II for beskyttede områder i givet fald vil bero på en konkret vurdering, i hvilken forbindelse bl.a. områdets størrelse vil indgå.

Naturnationalparkerne forventes på den baggrund også at kunne bidrage til Danmarks opfyldelse af mål om beskyttede områder i EU's biodiversitetsstrategi og forventede globale mål om beskyttede områder, der forventes aftalt under FN's biodiversitetskonvention.

Klimaeffekten vil afhænge af, hvilke arealer der konkret udpeges til naturnationalparker. Det er derfor ikke muligt på forhånd at give et entydigt billede af klimaeffekten. Forskellige faktorer kan bidrage til klimaeffekten og både trække i en positiv og negativ retning. F.eks. kan der ved udlægning af arealer til urørt skov være en midlertidig positiv klimaeffekt ved kulstoflagring i vedmasse og i skovbunden i de første år, men også en negativ effekt, da der ikke lagres kulstof i byggematerialer. Samtidig kan en indledende rydning af ikke-hjemmehørende træarter af hensyn til biodiversiteten give en umiddelbar negativ klimaeffekt, og græsningen kan modvirke opvækst af ny skov.

Der kan være andre positive miljøeffekter afhængigt af, hvilke arealer der konkret udpeges til naturnationalparker og naturforvaltningen i naturnationalparkerne.

For så vidt angår de foreslåede ændringer af færdselsloven i lovforslagets § 5, nr. 2, vil de regler, der vil blive fastsat i henhold til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 4, kunne medføre, at der er vejstrækninger i de kommende naturnationalparker, hvor hastigheden af færdselssikkerhedsmæssige hensyn sættes ned.

En gennemsnitshastighed for biler på mellem 70 km og 80 km i timen er generelt optimal i forhold til at udlede mindst CO₂. De miljømæssige effekter af at reducere hastigheden ned til omkring 30 km i timen vurderes derfor at være negative i forhold til udledning af CO₂. Da en eventuel nedsættelse af hastighedsgrænsen som en konsekvens af lovforslaget imidlertid alene vil være aktuel for vejstrækninger med en begrænset trafikmængde i nærmere afgrænsede områder, vil den berørte trafikmængde dog være så lille, at det for landets samlede emissioner vil have en ubetydelig effekt. Omvendt vil effekten af en generel reduktion af ha-

stigheden i naturnationalparkerne have den positive effekt, at det vil medføre mindre støj.

9. Regionale konsekvenser, herunder konsekvenser for landdistrikter

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet ved at give bedre muligheder for etablering af store sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad end i dag kan udvikle sig på egne præmisser, og hvor der kan udsættes store planteædere. Naturnationalparkerne skal samtidig give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for mere friluftsliv og øget turisme i de pågældende områder. Lovforslaget vil dermed også understøtte mulighederne for udvikling i landdistrikterne.

10. Forholdet til EU-retten

Det vurderes, at lovforslaget ikke har EU-retlige konsekvenser.

Da lovforslaget ikke følger af en EU-retlig (eller folkeretlig) forpligtelse, og dermed ikke indgår i et normativt hierarki, skal der efter Miljøministeriets vurdering ikke gennemføres en miljøvurdering eller screening af lovforslaget i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planer og programmers indvirkning på miljøet (miljøvurderingsdirektivet).

For så vidt angår de foreslåede ændringer af færdselsloven i lovforslagets § 5, nr. 2, vil der i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 4, blive fastsat nærmere regler om, at dele af bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed vil finde anvendelse for etablering af naturnationalparker, hvor færdselslovens krav til indhegning ikke gælder i medfør af den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3.

Kravet til trafiksikkerhedsrevision efter bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed omfatter alene TEN-T-vejnettet i Danmark (primært motorveje og større landeveje), jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, jf. artikel 1, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/96/EF af 19. november 2008 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed. Derudover kan medlemsstaterne ifølge direktivets artikel 1, stk. 3, som god praksis anvende bestemmelserne i direktivet på nationale veje, der ikke indgår i TEN-T-vejnettet, og som helt eller delvist er bygget for fællesskabets midler.

De områder, som vil kunne være relevante i forhold til etablering af naturnationalparker efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, forventes ikke – henset til formålet med etableringen af naturnationalparkerne – at bli-

ve gennemskåret af motorveje og større landeveje omfattet af TEN-T-vejnettet. Overvejende set forventes områderne heller ikke at komme til at inkludere veje bygget for fællesskabets midler.

Kravet om trafiksikkerhedsrevision i den foreslåede ordning i lovforslagets § 5, nr. 2, pålægges lodsejer. Da det efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, udelukkende er større statslige arealer, hvortil der kan meddeles tilladelse til at etablere en naturnationalpark, er der ikke tale om erhvervsrettet regulering. Kravet om trafiksikkerhedsrevision i de kommende naturnationalparker vil således ikke pålægge erhvervslivet byrder.

Den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 4, vil ikke medføre, at alle bestemmelser i direktivet skal finde anvendelse på vejene i de kommende naturnationalparker. Derimod er tanken med den foreslåede ordning, at man med udgangspunkt i de gode erfaringer, som man har i Danmark med trafiksikkerhedsrevision, tager afsæt i nogle af de regler, som der i dag regulerer trafiksikkerhedsrevision på TEN-T-vejnettet. I den forbindelse skal ordningen udformes på en sådan måde, at der tages hensyn til, at der ved etableringen af naturnationalparker ikke er tale om et anlægsprojekt, men derimod skal trafiksikkerhedsrevisionen være med til at sikre samspillet mellem de lokale vejforhold og større dyr på vej i den enkelte naturnationalpark.

Idet trafiksikkerhedsrevision vurderes at være den mest oplagte løsningsmodel samt det bedste redskab til at sikre et overblik over de konkrete trafikale udfordringer, som dyr på vej kan give for færdselssikkerheden i de kommende naturnationalparker, og idet der ikke er tale om erhvervsrettet regulering, er det Transportministeriets vurdering, at etableringen af en ordning, som tager afsæt i nogle af direktivets krav til trafiksikkerhedsrevision af TEN-T-vejnettet, bør gennemføres i dansk ret.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 15. januar 2021 til den 12. februar 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Alle byretter, alle kommuner, 15. juni fonden, 92-gruppen, Advokatsamfundet, AE - Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ANIMA, Arkitektskolen Aarhus, AUTIG - Autobranchens Handels- og Industriforening i Danmark, Autobranchen Danmark, Beredskabsstyrelsen, Bilbranchen, Bilsynsbranchen, Biologiforbundet, Branchearbejdsmiljøudvalget Jord til Bord, By & Havn, Bæredygtigt Landbrug, Collective Impact, COWI A/S, Danmarks Biavlforening, Danmarks civile Hundeførerforening, Danmarks Cykle Union, Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Kulturarvsforening, Danmarks Motor Union, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dan-

marks Tekniske Universitet, Dansk Amatørfiskerforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Bilforhandler Union, Dansk Botanisk Forening, Dansk Camping Union, Dansk Energi, Dansk Fåreavl, Dansk Industri (DI), Dansk Islandshesteforening, Dansk Kennel Klub, Dansk Kyst- og Naturturisme, Dansk Kørelærer-Union, Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Landbrugsrådgivning (DLBR), Dansk Mobilitet, Dansk Orienterings-Forbund, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Pattedyrforening, Dansk Ride Forbund, Dansk Selskab for Miljøret, Dansk Skovforening, Dansk Transport & Logistik (DTL), Dansk Træforening, Danske Advokater, Danske Anlægsgartnere, Danske Destinationer, Danske Gymnastik og Idrætsforeninger, Danske Juletræer, Danske Kørelæreres Landsforbund, Danske Landskabsarkitekter, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Vandløb, Danva, Datatilsynet, DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, De Danske Bilimportører, De Unge Biodiversitetsambassadører, Den Danske Dommerforening, Den Danske Dyrlegeforening, Den danske Landinspektørforening, Den Danske Naturfond, Det Dyreetiske Råd, Det Grønne Kontaktudvalg, Det Veterinære Sundhedsråd, Det Økologiske Råd, Domstolsstyrelsen, DR, att. : DR Jura, Politik og Strategi, Dyrenes Beskyttelse, Dyreværnsorganisationernes Samarbejdsorganisation (DOSO), Entomologisk Forening, Fagligt Fælles Forbund (3F), Falck Danmark A/S, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet Tænk, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af Danske Buejægere, Foreningen af Fredningsnævnsmænd i Danmark og disses suppleanter, Foreningen af Frie Kørelærere, Foreningen af miljø-, plan- og naturmedarbejdere i det offentlige (EnviNa), Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI), Foreningen Danske Herregårdsjægere, Foreningen Tekniske Konsulenter for Vejtrans-

port, Forsikring & Pension, Frie Danske Lastbilvognmænd (FDL), Friluftsrådet, Greenpeace Danmark, Havarikommis-sionen for Vejtrafikulykker, HedeDanmark, Hedeselskabet, Hestens Værn, Håndværkerrådet, Institut for Menneskeret-tigheder, International Transport Danmark (ITD), Jordbrugs-akademikerne, JA, Jysk Jæger og Landbrugslaug, Kamme-radvokaten, KL (Kommunernes Landsforening), Kommu-naltekisk Chefforening, Kunstakademiets Arkitektskole, Københavns Universitet, Køreprøvesagkyndiges Landsfor-ening, LandboUngdom, Landbrug & Fødevarer, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Landsforenin-gen af Polio Trafik- og Ulykkeskadede, Landsforeningen Krim, Landsforeningen Landsbyerne i Danmark, Landsfor-eningen Praktisk Økologi, Motorhistorisk Samråd, National-park Kongernes Nordsjælland, Nationalpark Mols Bjerger, sekretariatet, Nationalpark Skjoldungernes Land, National-park Thy, sekretariatet, Nationalpark Vadehavet, Natur og Ungdom, NOAH, NOAH-Trafik, Nordea Fonden, Nordisk Verdensarvsforening, Orbicon, Organisationen af Danske Museer, Plan-Bi, Politiforbundet i Danmark, Rambøll Dan-mark, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, RUC – Roskilde Uni-versitetscenter, Rådet for Bæredygtig Trafik, Rådet for Sik-ker Trafik, SEGES, Skov & Landskab (Københavns Uni-versitet), Skovdyrkerforeningen, Småskovforeningen Dan-mark, Spejderne, Statens Byggeforskningsinstitut (Aalborg Universitet), Syddansk Universitet, Trafikforskningsgruppen ved Aalborg Universitet, Transporterhvervets Uddannelser, UlykkesPatientForeningen, Verdens Skove, Verdensnatur-fonden (WWF), Veteranknallertklubben Aktiv, Vildtforvalt-ningsrådet, VILLUM FONDEN, Ældre Sagen, Økologisk Landsforening, Østre og Vestre Landsret, Aage V. Jensens fond, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgif-ter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, an-før »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, an-før »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ved etableringen af naturnational-parkerne vil der være økonomiske konsekvenser for staten som lodsej-er som følge af de tiltag, der iværk-sættes samt den fremadrettede drift, f.eks. hvis eksisterende skov- og landbrugsproduktion ophører. Det er estimeret, at der vil være økono-miske konsekvenser for staten ved etablering af en naturnationalpark på gennemsnitligt ca. 1.700 ha, der skønsmæssigt beløber sig til 18–24 mio. kr. samt driftsomkostninger, der ved en fireårig etableringsfase

		vil beløbe sig til i alt 16–19 mio. kr. Dertil kommer efterfølgende varige driftsomkostninger til at dække drift og indtægtstab, der er estimeret til 5–7 mio. kr. pr. år. Det bemærkes, at prisen vil afhænge af, hvilket konkret område der udpeges, valg af dyr der udsættes og hegn m.v. Lovforslagets § 5, nr. 2, medfører udgifter til trafiksikkerhedsrevision. Udgiften hertil skønnes at være 225.000 kr. pr. etableret naturnationalpark og afholdes af ansøger (staten som lodsejer). Udgifterne afholdes af den statslige lodsejers ressortministerium. Lovforslagets § 5, nr. 2, vil kunne medføre udgifter for vejmyndighederne, herunder kommuner, til eventuel nedskiltning og etablering af færdselskompenserende foranstaltninger samt udgifter i forbindelse med eventuel nedklassificering af veje. De potentielle udgifters størrelse kan ikke kvantificere nærmere. Vejmyndigheden vil kunne søge den statslige lodsejers ressortministerium om refusion for disse udgifter, medmindre andet aftales. Udgifterne hertil skal afholdes inden for den statslige lodsejers ressortministeriums ramme.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vil i sig selv have begrænsede implementeringskonsekvenser for det offentlige, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker. Lovforslaget indebærer visse administrative lettelser i forhold til sagsbehandling af konkrete myndighedsafgørelser, bl.a. om opsætning af hegn. Det er vurderingen, at den øgede digitalisering, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 4, vil gøre det muligt at effektivisere dele af sagsbehandlingen helt eller delvist, hvilket på sigt vil medføre positive implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner.	Lovforslaget vil i sig selv have begrænsede implementeringskonsekvenser for det offentlige, da det alene skaber et retligt grundlag for etablering af naturnationalparker. Lovforslaget indebærer administrative omkostninger for statslige lods ejere, der ansøger om at etablere en naturnationalpark, herunder til udarbejdelse af ansøgning, projektbeskrivelse og forvaltningsplan. Der vil desuden være statslige administrative omkostninger til sagsbehandling af vurdering af en tilladelse til en naturnationalpark. Der vil kunne forekomme minimale administrative omkostninger til be-

		handling af eventuelle klagesager i Miljø- og Fødevareklagenævnet. Ved udmøntning af den foreslåede bemyndigelse i lovforslagets § 1, nr. 2, om obligatorisk digital kommunikation vil der i opstartsfasen være negative økonomiske konsekvenser forbundet med it-udvikling og implementeringskonsekvenser som følge af et øget behov for bruger-support, vejledning og kommunikation til brugerne, behandling af dispensationsansøgninger m.v.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Lovforslaget medfører ikke i sig selv økonomiske konsekvenser for erhvervslivet. En del af statens arealer bortforpagtes og anvendes til f.eks. afgræsning for kvæg, der laver naturpleje, og hold af bier. Endvidere modtager visse erhverv som f.eks. savværker og varmegærker træ fra statslige skovområder. Ophør af skov- og landbrugsproduktion i naturnationalparkerne kan derfor i visse tilfælde medføre afledte omkostninger for dele af erhvervslivet. Endvidere vil den enkelte naturnationalpark med eventuel tilhørende hegning kunne påvirke jagt på arealer uden for naturnationalparken. En udmøntning af bemyndigelsen i lovforslagets § 1, nr. 2, om obligatorisk digital kommunikation kan have økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	En udmøntning af bemyndigelsen i lovforslagets § 1, nr. 2, om obligatorisk digital kommunikation kan have administrative konsekvenser for erhvervslivet.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Lovforslaget har ikke i sig selv administrative konsekvenser for borgerne.

		Der kan i mindre grad være tale om privatøkonomiske konsekvenser af etablering af naturnationalparker som f.eks. mere begrænsede muligheder for sankning af træ som følge af kravet om friholdelse af naturnationalparkerne for skovbrugsproduktion. På områder, hvor der måtte være kommunikation mellem borgere og myndigheder, vil der blive taget hensyn til de særlige grupper af borgere, der af forskellige årsager har udfordringer ved at håndtere digital kommunikation.
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Lovforslaget har ikke sig selv klima-, miljø- og naturmæssige konsekvenser. Ved etableringen af naturnationalparkerne vil der være konsekvenser for klima, miljø og natur som følge af de tiltag, der iværksættes samt den fremadrettede drift, herunder bl.a. at eksisterende skov- og landbrugsproduktion ophører. Overordnet set vurderes det, at naturnationalparker kan føre til en mere dynamisk natur med større variation, f.eks. bestående af flere lysninger i skoven, større overgangszoner mellem skov og lysåbne arealer og flere våde naturområder ved genetablering af naturlig hydrologi. Dette forventes at ville have en positiv biodiversitetseffekt. Ophør af eksisterende skov- og landbrugsmæssig drift forventes at forbedre naturtilstanden i områderne og føre til mere natur på sigt. Udsætning af store planteædere forventes generelt at have en positiv biodiversitetseffekt. Forskellige faktorer kan bidrage til klimaeffekten og både trække i en positiv og negativ retning.	Lovforslaget har ikke sig selv klima-, miljø- og naturmæssige konsekvenser. Ved etableringen af naturnationalparkerne vil der være konsekvenser for klima, miljø og natur som følge af de tiltag, der iværksættes samt den fremadrettede drift, herunder bl.a. at eksisterende skov- og landbrugsproduktion ophører. Forskellige faktorer kan bidrage til klimaeffekten og både trække i en positiv og negativ retning. En indledende rydning af ikke-hjemmehørende træarter af hensyn til biodiversiteten kan give en umiddelbar negativ klimaeffekt, og græsningen kan modvirke opvækst af ny skov. Ved udlægning af arealer til urørt skov kan der være en negativ effekt, da der ikke lagres kulstof i byggematerialer. Eventuel nedsættelse af hastighedsgrænserne til 30 km i timen i naturnationalparker vurderes at ville medføre en øget udledning af CO₂. Trafikmængden i de relevante områder vil dog være så lille, at det

	Ved udlægning af arealer til urørt skov kan der være en midlertidig positiv klimaeffekt ved kulstoflagring i vedmasse og i skovbunden i de første år. Eventuelle nedsættelser af hastighedsgrænserne i naturnationalparkerne, jf. § 5, nr. 2, vil medføre mindre støj.	for landets samlede emissioner vil være ubetydeligt.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget vurderes ikke at have EU-retlige konsekvenser. Lovforslaget skal ikke miljøvurderes eller screenes. Lovforslagets § 5, nr. 2, og den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 4, vil medføre, at der bliver fastsat nærmere regler om, at dele af bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed vil finde anvendelse. Kravet til trafiksikkerhedsrevision efter bekendtgørelse om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed omfatter alene TEN-T-vejnettet i Danmark (primært motorveje og større landeveje), jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 1, jf. artikel 1, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/96/EF af 19. november 2008 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed. De områder, som vil kunne være relevante i forhold til etablering af naturnationalparker efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, forventes ikke omfattet af direktivet. Der er imidlertid ikke tale om erhvervsrettet regulering, da det efter den foreslåede ordning i lovforslagets § 1, nr. 1, udelukkende er større statslige arealer, hvortil der kan gives tilladelse til etablering af en naturnationalpark. Trafiksikkerhedsrevision vurderes at være den mest oplagte løsningsmodel samt det bedste redskab til at sikre et overblik over de konkrete trafikale udfordringer, som dyr på vej kan give for færdselssikkerheden i de kommende naturnationalparker. Da der samtidig ikke er tale om erhvervsrettet regulering, er det vurderingen, at etablering af en ordning, som tager afsæt i nogle af de krav, som direktivet sætter til trafiksikkerhedsrevision af TEN-T-vejnettet, bør gennemføres i dansk ret. Lovforslaget berører herudover ikke EU-retten.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/	Ja	Nej
Går videre end minimumskrav i EU-regulering		X
(sæt X)		

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1 [naturbeskyttelsesloven]

Til nr. 1

I gældende ret er der ikke regler, hvorefter naturen så vidt muligt skal udvikle sig på egne præmisser inden for et afgrænset område, som f.eks. en naturnationalpark, herunder med udsætning af helårsgræssende dyr. Der gælder heller ikke særlige regler om dyrevelfærd inden for sådanne områder. Begrebet naturnationalpark er ikke defineret i lovgivningen i dag. Der henvises til pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020, lov nr. 1057 af 30. juni 2020 og § 10 i lov nr. 126 af 30. januar 2021, indsættes et nyt *kapitel 8 a* om naturnationalparker. Med dette nye kapitel 8 a fastlægges der en retlig ramme for etablering og forvaltning af naturnationalparker i Danmark med henblik på at styrke områdernes natur og biodiversitet.

Det bemærkes i øvrigt, at gældende generel regulering og beskyttelsesniveauer, der ikke foreslås ændret med lovforslaget, fortsat vil finde anvendelse. Der vil således fortsat skulle foretages en konkret vurdering af, hvorvidt der kræves og i givet fald kan meddeles tilladelser eller dispensationer til anlæg og aktiviteter, der er forbundet med etablering og forvaltning af en naturnationalpark.

Ad § 61 a

Der foreslås med bestemmelsen i § 61 a en tilladelsesordning for etablering af naturnationalparker.

Det foreslås med bestemmelsen i § 61 a, *stk. 1*, at en naturnationalpark efter tilladelse fra miljøministeren kan etableres på et større statsejet område. Tilladelse meddeles på baggrund af en ansøgning efter § 61 c. Der henvises til de specielle bemærkninger ad § 61 c nedenfor.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 1 fastsætter, at tilladelse til etablering af en naturnationalpark meddeles af miljøministeren, og at tilladelse meddeles på baggrund af en ansøgning, som skal udarbejdes efter den foreslåede § 61 c. Ansøgning efter § 61 c udarbejdes af den statslige lodsejer efter en anmodning fra miljøministeren, hvori naturnationalparkens lokalisering angives. Ansøgningen skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. de foreslåede §§ 61 d og 61 e.

Miljøministeren forudsættes at inddrage ministeren for fø-

devarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, indenrigs- og boligministeren, transportministeren, forsvarsministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren, før der meddeles tilladelse til etablering af en naturnationalpark med henblik på, at de relevante ministerier inddrages i tilvejebringelsen af beslutningsgrundlaget for etablering af en naturnationalpark, herunder hensyntagen til andre samfundsinteresser end natur og biodiversitet som f.eks. friluftsliv og turisme, klimahensyn, kulturarv og hensyn til planlægning, infrastruktur og Forsvarets aktiviteter.

En naturnationalpark vil skulle udgøre et større og som udgangspunkt sammenhængende statsejet naturområde, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer.

Ved statsejet område forstås statsejede landarealer med tilhørende ferske vande. Ved et større statsejet område forstås, at området er ejet af staten og har en størrelse, som giver plads til, at naturlige processer og dynamikker kan udfolde sig. Uanset eventuelle kommuneveje i området vil det fortsat være statsejet i bestemmelsens forstand, såfremt området i øvrigt er ejet af staten.

Lovforslaget fastsætter ikke en nedre størrelsesgrænse for naturnationalparker, men det forventes, at den enkelte naturnationalpark typisk vil være omkring 1.000 ha eller derover. Områder på under 1.000 ha vil dog efter omstændighederne også kunne være relevante, hvis det konkret vurderes, at det enkelte område kan forvaltes på en måde, hvor naturen så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

Naturnationalparkerne forventes i almindelighed at have en sådan størrelse og karakter, at der kan udsættes store planteædere, der lever i naturnationalparkerne hele året og holdes så ekstensivt som muligt og uden tilskuds fodring.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at robuste dyrearter, herunder visse kvæg- og hestecer, under normale danske klimaforhold typisk vil kunne finde føde og tilstrækkeligt ly og læ i naturområder, der har en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer. Jordbundsforholdene skal give dyrene mulighed for at finde passende tørt leje.

Når dyr, der går ude hele året, ikke gives adgang til læscur eller bygning, hvor de kan søge ly og læ, er det en forudsætning, at arealet, hvor dyrene udsættes og holdes, har en sådan beskaffenhed, at deres behov tilgodeses. Naturnationalparker, hvor dyrene udsættes og holdes, forventes at ville have en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer, som kan sikre dyrene tilstrækkelig beskyttelse mod vejr og vind, herunder mulighed for at finde passende tørt leje. Samtidig er det

hensigten, at der vil ske en løbende regulering af bestanden, så denne er tilpasset områdets størrelse og tilgængelig føde.

Det foreslåede § 61 a, *stk. 2, 1. pkt.*, fastsætter, at en naturnationalpark forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.

Dette indebærer navnlig, at forvaltningen af området vil blive udført med begrænset menneskelig indgriben, herunder at målrettet pleje af delområder begrænses, hvorved mere naturlige dynamikker, der følger af dyrenes græsning, hydrologiske forhold, almindeligt henfald af træer, naturlig opvækst m.v. får mulighed for at præge området. Det forventes bl.a. at betyde, at grænserne mellem skov og lysåben natur bliver mindre skarpe.

Udtrykket ”så vidt muligt” dækker over, at forvaltningen af områderne fortsat vil skulle ske under iagttagelse af anden lovgivning, herunder f.eks. dyrevelfærdsregler som begrænser mulighederne for helt at overlade indhegnede dyr til sig selv.

Som et led i at genskabe betingelserne for naturlige processer og understøtte, at naturen så vidt muligt kan udfolde disse processer og udvikle sig på egne præmisser i naturnationalparkerne, kan det være nødvendigt at gennemføre naturgenopretningstiltag.

Naturgenopretning i skov kan bl.a. ske ved fældning af træer for at etablere lysninger eller tynde ud i eksisterende bevoksninger eller ved at skade en del af træerne (veteranisering), så de over nogle år henfalder og bliver til stående dødt ved. Der kan også foretages fældning af ikke-hjemmehørende arter for at give plads til hjemmehørende arter.

Hvis kommende naturnationalparker ønskes etableret i områder, der på grund af mangeårig skov- og landbrugsdrift er præget af ensartet og artsfattig natur, kan det som led i en naturgenopretning eventuelt blive aktuelt at introducere manglende hjemmehørende arter. Også andre væsentlige hensyn vil kunne begrunde, at der plantes i naturnationalparkerne, f.eks. for at dæmpe sandflugt.

I forbindelse med en konvertering af tidligere landbrugsarealer til naturarealer kan det være hensigtsmæssigt at foretage naturgenopretningstiltag som eksempelvis udpining af arealerne igennem høslæt og omlægning af arealerne, herunder eksempelvis ved at pløje m.v. Sådanne naturgenopretningstiltag vil kunne finde sted.

Holdes der store planteædende dyr bag hegn i en naturnationalpark, er det hensigten at justere størrelsen af deres bestande ved afskydning eller flytning, f.eks. hvis græsnings-

trykket ønskes ændret inden for naturnationalparken. I det omfang dyrene reproducerer sig, vil det af dyreetiske grunde som regel være nødvendigt løbende at gennemføre en aktiv justering af bestandsstørrelserne af de udsatte dyr for derved at sætte grænser for, hvor mange dyr der er i naturnationalparken. For en beskrivelse af de dyrevelfærdsmæssige og dyresundhedsmæssige aspekter henvises til pkt. 2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det forventes, at naturnationalparkerne generelt vil blive friholdt for jagt, der ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Det vil sige, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) som udgangspunkt forventes ikke at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne. Der vil dog fortsat være mulighed for bestandsregulerende jagt på vildtet i området, jagt på invasive arter eller hvis det på anden måde er konkret begrundet. Det forudsættes, at allerede indgåede aftaler om jagtudleje m.v. opsiges i overensstemmelse med de aftalte opsigelsesvarsler, og jagten vil således kunne fortsættes i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelighed, indtil aftalens udløb.

Det er endvidere hensigten, at der skal kunne gennemføres regulering af invasive arter og regulering af dyrearter som led i bekæmpelse eller forebyggelse af smitsomme sygdomme som f.eks. afrikansk svinepest eller rabies. Det bemærkes, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) ikke vil være afskåret fra at indgå konkrete aftaler med jægere om at deltage i udførelsen af jagt og regulering i naturnationalparkerne, der sker som et led i forvaltningen af områderne.

Den statslige lodsejer vil skulle fastsætte principper for områdets forvaltning i en forvaltningsplan som en del af ansøgningen om etablering af en naturnationalpark. Der henvises til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 61 e.

I forvaltningsplanen vil det f.eks. skulle angives, om eventuelt eksisterende fiskeri i områdets søer og vandløb vurderes at være foreneligt med, at forvaltningen af naturnationalparken vil skulle have natur og biodiversitet som hovedhensyn.

I det foreslåede § 61 a, *stk. 2, 2. pkt.*, fastsættes det, at naturnationalparken skal friholdes for skov- og landbrugsproduktion bortset fra særlige forvaltningsstiltag af hensyn til naturen og biodiversiteten.

Forslaget indebærer, at området friholdes for skov- og landbrugsproduktion. Særlige forvaltningsstiltag kan komme på tale, når øvrige forvaltningsstiltag, der foretages med natur og biodiversitet som hovedhensyn, ikke er tilstrækkelige.

Med friholdelse for skovbrugsproduktion menes, at skovene i naturnationalparkerne vil skulle udlægges som urørt skov

uden kommerciel hugst. Træer og buske skal som udgangspunkt gennemføre deres naturlige livscyklus og forgå naturligt og derved udgøre levesteder for bl.a. svampe, biller og mosser.

Hvis det vurderes nødvendigt at fælde træer af sikkerhedsmæssige hensyn eller flytte træer, der er faldet ned over stier, beskyttede eller fredede sten- og jorddiger og fortidsminder eller lignende, skal træet udlægges som dødt ved i nationalparken. Som en del af en naturgenopretningsindsats vil der kunne udtages og sælges ikke-hjemmehørende arter – hvorimod hjemmehørende arter som udgangspunkt skal efterlades i skoven som dødt ved. Dog vil en mindre del af det hjemmehørende ved kunne udtages og sælges som led i naturgenopretningsindsatsen, hvis det af biodiversitetshensyn vurderes hensigtsmæssigt, f.eks. i forbindelse med etablering af lysninger. Salg af sankekort med henblik på sankning af træ indebærer, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) sælger træ. Dette forventes ikke at blive muligt i nationalparkerne. Lovforslaget ændrer ikke de eksisterende muligheder for at samle f.eks. bær og svampe til eget brug.

Med friholdelse for landbrugsproduktion menes, at der ikke i nationalparkerne vil finde landbrugsmæssig arealanvendelse sted med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne, og at der i øvrigt ikke vil foregå landbrugsproduktion af andre kommercielle hensyn, herunder med henblik på at kunne hjemtage landbrugsstøtte. Det bemærkes, at modtagelse af andre former for støtte eller tilskud til en aktivitet i en nationalpark ikke i sig selv vil indebære, at den pågældende aktivitet betragtes som landbrugsproduktion. Som konsekvens af den manglende mulighed for landbrugsmæssig arealanvendelse, vil arealerne ikke blive sprøjtet, gødsket, jordbehandlet (herunder pløjet eller tromlet) eller tilført jordforbedringsmidler (herunder kalkning). Der vil endvidere som udgangspunkt ikke blive foretaget såning eller plantning på arealerne, ligesom disse ikke vil blive høstet eller afpudset. Der vil ligeledes ikke kunne holdes husdyr, herunder bier, i nationalparkerne af kommercielle hensyn. Der forventes i øvrigt ikke anden form for hold af bier i nationalparkerne, da dette efter Miljøministeriets vurdering ikke vil være foreneligt med målsætningen om, at naturen i områderne så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser.

Det foreslås i stk. 2, 3. pkt., at landbrugsproduktion i henhold til en eksisterende aftale dog kan fortsætte i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelighed, indtil aftalens udløb.

Det forudsættes, at allerede indgåede forpagtningsaftaler m.v. opsiges i overensstemmelse med de aftalte opsigelsesvarsler. Af hensyn til sådanne aftaler foreslås det i stk. 2, 3. pkt., at landbrugsproduktion i henhold til en eksisterende aftale – uanset kravet i stk. 2, 2. pkt., om friholdelse af natur-

nationalparkerne herfor – kan fortsætte i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelighed, indtil aftalens udløb. Det bemærkes herved, at der i forhold til Naturstyrelsens arealer kan foreligge ældre aftaler omfattende uopsigelige perioder på op til 5 år.

Miljøministeren skal ved meddelelse af en tilladelse efter den foreslåede § 1, nr. 1, (§ 61 a i lov om naturbeskyttelse) til etablering af en nationalpark bl.a. overholde Danmarks internationale forpligtelser på naturområdet, dvs. EU's naturdirektiver (Rådets direktiv nr. 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer (habitatdirektivet) og Rådets direktiv nr. 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle med senere ændringer (fuglebeskyttelsesdirektivet)).

Naturdirektiverne forpligter medlemsstaterne til at arbejde for opnåelse af habitatdirektivets mål om at opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturtyper samt vilde dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning og af fuglebeskyttelsesdirektivets mål om at beskytte, opretholde eller genskabe levesteder for alle vilde fugle.

Det foreslås i det foreslåede stk. 3, at forvaltningen af en nationalpark, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal medvirke til gennemførelse af Natura 2000-planens mål for naturtilstanden.

Det er forventningen, at de kommende nationalparker vil komme til at omfatte områder, som endnu ikke lever op til naturdirektivernes krav om at bidrage til gunstig bevaringsstatus.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at sikre, at miljøministeren ved administration af reglerne om nationalparker skal tage hensyn til, at forvaltningen af en nationalpark, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal kunne medvirke til gennemførelse af Natura 2000-planens mål for naturtilstanden.

Endvidere følger det af forslaget, at den statslige lodsejer ved udarbejdelse af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for en nationalpark og i forbindelse med den faktiske efterfølgende konkrete forvaltning af området til realisering heraf skal tage hensyn til, at forvaltningen af nationalparken skal medvirke til gennemførelse af Natura 2000-planens mål for naturtilstanden, hvis området indeholder arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

Hvad angår udtrykket mål for naturtilstanden henvises der til reglerne i miljømålslovens §§ 39 og 41 samt bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættel-

se af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Reglerne i naturbeskyttelseslovens §§ 22 og 23 omhandler offentlighedens adgang til strandbredder og andre kyststrækninger samt skove. Det fremgår af lovens § 22, stk. 1, 1. pkt., at strandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning på arealer mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbredsvegetation. Efter § 22, stk. 3, må offentlighedens adgang ikke forhindres eller vanskeliggøres. Endvidere fremgår det af lovens § 23, stk. 1, 1. pkt., at skove er åbne for færdsel til fods og på cykel samt for ophold, hvis der er lovlig adgang dertil. Efter § 23, stk. 2, 1. pkt., må offentlighedens adgang ikke forhindres eller vanskeliggøres, og efter § 23, stk. 2, 2. pkt., må der ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove. Bestemmelsen tilsigter navnlig at undgå hegn, der ved deres højde, konstruktion eller materialevalg virker dominerende eller skræmmende, eller som hindrer vildtets frie bevægelighed. Der kan ikke dispenseres fra reglen om usædvanlige hegn. Efter praksis fortrænges reglen i § 23, stk. 2, imidlertid, hvis der i henhold til skovlovens § 38 dispenseres fra forbuddet i skovlovens § 8, nr. 4, mod dyrehold på fredskovspligtige arealer. Praksis efter § 38 i skovloven er restriktiv.

§ 61 a, stk. 4, 1. pkt., fastsætter, at miljøministeren uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, kan tillade, at en naturnationalpark eller et område heri helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning.

Den foreslåede bestemmelse skal sikre hjemmel til at tillade, at en naturnationalpark kan indhegnes med det formål, at der som et led i at genskabe betingelser for de naturlige processer kan udsættes store planteædere (f.eks. hest, kvæg, europæisk bison, dådyr, krondyr og elg) samt eventuelt andre arter, der kan have en særligt positiv effekt på økosystemet i naturnationalparkerne, med henblik på helårsgræsning, således at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion.

Forslaget indebærer, at der med henblik på helårsgræsning kan opsættes hegn, uanset at dette måtte forhindre eller vanskeliggøre offentlighedens adgang til området, og uanset om der er tale om et hegn, som efter praksis ville blive anset for at være et udsædvanligt hegn omkring skov.

Naturnationalparker forventes i de fleste tilfælde at blive indhegnet med et ydre hegn. Der forventes at blive opsat to typer hegn i naturnationalparkerne, kreaturhegn og vildtheqn.

Hegnstypen vil afhænge af valg af, hvilke store planteædere der udsættes – nogle store planteædere kan holdes inde alene med kreaturhegn, mens andre arter kun kan holdes inde i områderne ved etablering af et vildtheqn.

Det er hensigten, at de udsatte dyr så vidt muligt skal have adgang til hele naturnationalparken, der derfor som udgangspunkt skal være et sammenhængende naturområde. Veje og stier i naturnationalparkerne frahegnes dermed som udgangspunkt ikke for, at områderne kan forblive sammenhængende, hvorved vejene ikke kommer til at udgøre en barriere for dyrenes færden.

Hegningen kan på nærmere angivne strækninger udgøres af andre foranstaltninger med barrierevirkning for de udsatte dyr end almindelige hegn. Andre foranstaltninger med barrierevirkning er eksempelvis søer, der begrænser dyrenes mulighed for at forlade naturnationalparkens område. I disse situationer vil også en delvis hegning kunne bidrage til at der kan udsættes helårsgræssende dyr.

Den foreslåede bestemmelses primære anvendelsesområde vil således være ydre hegn omkring hele naturnationalparkens område med det formål at sikre, at dyrene ikke forlader parken. Det kan dog også blive aktuelt at opsætte hegn, der skal holde de græssende dyr ude fra dele af naturnationalparken, eller for at indfange de græssende dyr. Det kan således på baggrund af en konkret vurdering være nødvendigt at frahegne dele af naturnationalparken permanent eller periodevis, f.eks. af hensyn til bevarelsen af fortidsminder eller sårbare naturtyper, hvor græsningen vurderes at kunne udgøre en trussel. Endvidere kan hegning f.eks. blive relevant i forbindelse med etablering af fangfolde med tilhørende hegnslinjer.

Det foreslås i stk. 4, 2. pkt., at offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken dog ikke må forhindres eller vanskeliggøres unødigt, og vildtets frie bevægelighed skal endvidere opretholdes i det videst mulige omfang.

Det er således en betingelse for hegning af en naturnationalpark, at hegningen udføres på en sådan måde, at offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt.

Det forudsættes således, at der under hensyn til formålet med hegnet vælges en hegnstype, udformning og placering, som ikke begrænser offentlighedens adgang mere end nødvendigt for at opnå formålet med opsætningen af hegnet.

Hegnstypen vil således skulle afspejle valget af, hvilke store planteædere der udsættes – nogle store planteædere kan holdes inde alene med kreaturhegn, mens andre arter kun kan holdes inde i områderne ved etablering af et vildtheqn.

Ved valg af hegnstype, udformning og placering, låger, færiste m.m. vil kunne opnås, at offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt.

Det er endvidere en betingelse, at vildtets frie bevægelighed opretholdes i det videst mulige omfang. Det er således en betingelse, at det ved valg af hegnstyper, etablering af faunapassager m.v. gøres muligt, at det øvrige vildt kan bevæge sig så frit som muligt.

Udsætning af dyr under hegn i naturnationalparkerne kan dog medføre, at den frie bevægelighed begrænses for vildtlevende dyr af samme art eller størrelse som de udsatte dyr, hvilket ikke vil være i strid med den foreslåede betingelse om opretholdelse af vildtets frie bevægelighed i det videst mulige omfang.

Tilladelse til hegning af en naturnationalpark vil efter forslaget være indeholdt i tilladelsen efter stk. 1 til etablering af naturnationalparken. Miljøministeren vil ved meddelelse af tilladelsen skulle sikre, at betingelserne vedrørende offentlighedens adgang og vildtets frie bevægelighed opfyldes.

Tilladelse til hel eller delvis indhegning af området i medfør af bestemmelsen ændrer ikke ved de krav til hegnet, som måtte følge af anden lovgivning.

Der henvises til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede bestemmelse i § 61 a, stk. 5, fastsætter, at miljøministeren offentliggør tilladelser efter stk. 1. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt. Det bemærkes, at den geografiske afgrænsning af den enkelte naturnationalpark forventes at ske i et kortbilag til tilladelsen, hvor de nærmere koordinater angives så præcist, som det er muligt med henblik på, at der er klarhed over, hvor naturnationalparken er beliggende.

Det er hensigten, at tilladelsen offentliggøres samtidig med, at tilladelsen meddeles ansøgeren, og det vil ske på Miljøministeriets hjemmeside.

Ad § 61 b

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis er der ikke hjemmel i vandløbsloven til at udlægge naturvandløb. Det vil derfor skulle følge af anden lovgivning, hvis et vandløbs skikkelse skal være dynamisk og afspejle uberørte forhold uden vandløbsvedligeholdelse, jf. herved § 1, stk. 2, i lov om vandløb, jf. lovebekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019, som ændret ved § 4 i lov nr. 2210 af 29. december 2020 og § 8 i lov nr. 126 af 30. januar 2021. Efter vandløbs-

lovens § 1, stk. 2, skal fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven således ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning.

Det foreslås på den baggrund med bestemmelsen i § 61 b, stk. 1, at vandløbskvaliteten i en naturnationalpark skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, jf. dog stk. 2.

Herved etableres udtrykkelig hjemmel til, at vandløbslovens bestemmelser ikke vil forhindre, at et vandløb i en naturnationalpark efter omstændighederne kan have dynamisk skikkelse og vandføringsevne og afspejle uberørte forhold uden vandløbsvedligeholdelse. Dette vil understøtte den grundlæggende målsætning, hvorefter naturen i naturnationalparkerne så vidt muligt skal kunne udvikle sig på egne præmisser.

Det foreslås med bestemmelsens stk. 2, at vandløbsmyndigheden ved udøvelse af beføjelser efter vandløbsloven kan fravige kravet efter stk. 1 til vandløbskvaliteten, hvis der foreligger andre væsentlige hensyn.

Forslaget indebærer, at vandløbsmyndigheden ved udøvelse af beføjelser efter vandløbsloven vil kunne fravige udgangspunktet om en vandløbskvalitet i naturnationalparken, der afspejler uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Fravigelse af kravet efter stk. 1 vil kunne forekomme, hvis der foreligger andre væsentlige hensyn inden for eller uden for naturnationalparken. Dette kan inden for naturnationalparken f.eks. være hensyn til kulturarven, nødvendig infrastruktur, boliger eller andre bygninger, mens der uden for naturnationalparken også vil kunne tages hensyn til eventuelle konsekvenser af en mere dynamisk og uberørt vandløbskvalitet for bl.a. produktionsinteresser. Hertil kommer i øvrigt, at vandløbsmyndigheden, hvor dette måtte være relevant, skal inddrage hensyn betinget af EU-retlige forpligtelser, herunder forpligtelser efter habitatdirektivet, i afvejningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Ad § 61 c

Det foreslås med bestemmelsen i § 61 c, stk. 1, at ansøgning om etablering af en naturnationalpark udarbejdes af den statslige lodsejer efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder. Hvis der er flere statslige lodsejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab.

Det forudsættes, at ansøgning om tilladelse udarbejdes af den statslige lodsejer på baggrund af en anmodning fra

miljøministeren, hvori naturnationalparkens lokalisering angives.

Miljøministerens anmodning til en statslig lodsejer forudsætter, at der forud herfor har været en dialog mellem Miljøministeriet og den pågældende statslige lodsejer, som bl.a. kan omfatte indledende undersøgelser og vurderinger af et specifikt område for at afklare, om området har potentiale til at blive en naturnationalpark.

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke natur og biodiversitet. Etableringen af de enkelte naturnationalparker kan ske i områder, hvor der er potentiale til en biodiversitetsgevinst, og hvor det er foreneligt med andre samfundsinteresser og -hensyn, herunder friluftsliv og turisme, klima, færdselssikkerhed, kultur- og verdensarv, infrastruktur, Forsvarets aktiviteter samt andre naturinteresser, som f.eks. omfattes af EU's naturdirektiver.

Det forudsættes derfor ligeledes, at miljøministeren inddrager ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, indenrigs- og boligministeren, transportministeren, forsvarsministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren forud for miljøministerens anmodning om udarbejdelse af en ansøgning. Dette har til formål at sikre, at de nævnte ministres ressortområder indgår i grundlaget for vurderingen af, hvor det er hensigtsmæssigt at etablere en naturnationalpark. Det må forventes, at der også i øvrigt vil foregå en politisk proces med inddragelse af relevante interessenter og relevant videnskabelig rådgivning forud for miljøministerens afgivelse af anmodningen.

Ifølge den foreslåede bestemmelse inddrager den statslige lodsejer offentligheden og berørte myndigheder i udarbejdelsen af ansøgning om etablering af en naturnationalpark. I den forbindelse forventes offentligheden inddraget på en sådan måde, at bidrag og synspunkter kan indgå i udarbejdelsen af projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og forvaltningsplanen for området, jf. §§ 61 d og 61 e. Med offentligheden henvises bl.a. til lokalsamfundet, herunder de nærmeste lodsejere, lokale foreninger og brugergrupper, med henblik på at lokale ønsker kan indgå i planlægningsfasen. Med berørte myndigheder henvises f.eks. til kommuner, som påvirkes direkte eller indirekte som følge af den påtænkte naturnationalparks geografiske placering, og nationalparkfonden, hvis naturnationalparken helt eller delvist ligger inden for afgrænsningen af en nationalpark. Der kan også være statslige myndigheder, hvis sagsområde berøres af projektet. Hvis der er flere statslige ejere af et område, som påtænkes at indgå i en naturnationalpark, vil processen, herunder især udarbejdelse af ansøgningen, skulle være tilrettelagt i fællesskab.

Det foreslås med bestemmelsen i § 61 c, *stk. 2*, at en ansøgning om etablering af en naturnationalpark skal indeholde en

projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e.

Formålet med bestemmelsen er at sikre et grundlag for, at miljøministeren ved meddelelse af tilladelse til en naturnationalpark kan tage stilling til dels de tiltag, som ansøger forventer at gennemføre i etableringsfasen, og som foreslås at skulle indgå i projektbeskrivelsen for etableringen af naturnationalparken, dels ansøgers planer for den videre forvaltning af området, som foreslås at skulle beskrives i forvaltningsplanen.

Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til § 61 d om kravene til projektbeskrivelsen og § 61 e om kravene til forvaltningsplanen.

Ad § 61 d

Det foreslås med bestemmelsen i § 61 d, at en projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning samt oplysninger, herunder om de i bestemmelsens nr. 1-8 angivne forhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 61 d vil medføre, at den statslige lodsejer, der af miljøministeren er anmodet om at ansøge om tilladelse til at etablere en naturnationalpark, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken. Projektbeskrivelsen skal sammen med forvaltningsplanen efter § 61 e være grundlag for bedømmelsen af ansøgningen om tilladelse til etablering af den enkelte naturnationalpark.

Det foreslås i *nr. 1*, at der skal afgives oplysninger om områdets nuværende status og anvendelse, herunder naturgrundlag, fredet eller beskyttet natur, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg, fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv samt friluftsliv.

Den foreslåede bestemmelse i nr. 1 indebærer, at det for så vidt angår naturgrundlaget og fredet eller beskyttet natur i området bl.a. skal beskrives, hvorvidt der er beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3, naturtyper beskyttet af habitatdirektivet, bilag IV-arter, rødlistede arter, fredninger og naturmæssigt særlig værdifuld skov efter skovlovens § 25.

Derudover skal områdets landskabelige forhold, herunder områdets landskabshistorie, beskrives. Desuden skal det oplyses, om der i området er fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv, herunder om der i området er kendte fortidsminder eller beskyttede sten- og jorddiger.

Beskrivelsen skal også omfatte en beskrivelse af eksisterende veje, stier og andre anlæg, ligesom det skal oplyses, om

disse kan benyttes af bilister, fodgængere, løbere, cyklister, ridende, handicappede m.fl. Andre anlæg kan f.eks. være parkeringspladser og toilet- og opholdsfaciliteter. Også den eksisterende anvendelse af området til friluftsliv skal beskrives. Dette kan eksempelvis omfatte markerede vandruter, mountainbike-spor, orienteringsløb, cykelruter, ridestier, lejrpladser, shelterpladser og bålpladser.

Det foreslås i *nr. 2*, at ansøger i projektbeskrivelsen skal redegøre for, hvorvidt naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning.

Forslaget indebærer, at ansøger skal redegøre for, hvilke tilladelser, godkendelser eller dispensationer, der er nødvendige for at gennemføre det ansøgte projekt, herunder f.eks. til at opsætte hegn eller gennemføre naturgenopretningstiltag. Det kan f.eks. være dispensation fra en fredning eller afgørelser efter museumsloven. Formålet er, at der kan tages hensyn hertil i forbindelse med stillingtagen til en ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark.

Det foreslås i *nr. 3*, at projektbeskrivelsen skal indeholde oplysninger om forholdet til planlægning m.v. for området.

Forslaget indebærer, at ansøger skal redegøre for forholdet til planlægning m.v. for området. Ved planlægning forstås planer m.v., som skal iagttages ved etablering af en naturnationalpark, f.eks. regler eller beslutninger efter § 3 i lov om planlægning, kommuneplaner og lokalplaner efter lov om planlægning, Natura 2000-planer efter miljømålsloven, Natura 2000-skovplaner, jf. kapitel 4 i skovloven, regler om miljømål og om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning, råstofplaner efter råstofloven, jf. § 5 a i lov om råstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 med senere ændringer, vandforsyningsplaner, jf. § 14 i lov om vandforsyning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1450 af 5. oktober 2020 med senere ændringer, eller anden (forsynings)planlægning, som kan være relevant. Ved m.v. forstås anden regulering af arealanvendelsen, herunder f.eks. eventuelle fredninger eller vildtreservater i området. Tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil således skulle meddeles under hensyntagen til gældende planer m.v. for arealanvendelsen og vil ikke kunne tilsidesætte sådan planlægning, men vil eventuelt kunne forudsætte ændringer eller fravigelser heraf efter de gældende regler herfor. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at forholdet til gældende planlægning m.v. inddrages allerede i forbindelse med udarbejdelse af ansøgningen om tilladelse til etablering af en naturnationalpark.

Det foreslås i *nr. 4*, at der skal afgives oplysninger om planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, veje og stier, udsætning af store planteæ-

dere, trafikssikkerhedsmæssige foranstaltninger samt frilufts- og turismefaciliteter.

I projektbeskrivelsen vil der således bl.a. skulle redegøres for den planlagte udsætning af dyr og opsætning af hegn, der kan holde de udsatte dyr inde i naturnationalparken. Konsekvenserne af opsætningen af hegn for adgangen til naturnationalparken for forskellige typer af brugere (fodgængere, løbere, cyklister, ridende, handicappede m.fl.) skal beskrives, herunder hegnets placering, planlagte låger, færister m.v. Endvidere skal der redegøres for eventuelle ændringer af eksisterende vej- og stisystemer, herunder nedlæggelse eller omlægning af eksisterende veje og stiforløb samt etablering af nye. Eventuelle trafikssikkerhedsmæssige foranstaltninger i tilknytning til etableringen af naturnationalparken – både uden for og inden for naturnationalparken – skal beskrives. Beskrivelsen af planlagte tiltag vil også skulle omfatte planlagte frilufts- og turismefaciliteter som f.eks. observationsplatforme, parkeringspladser, toilet- og opholdsfaciliteter samt informations- og formidlingsfaciliteter.

Det foreslås i *nr. 5*, at der skal afgives oplysninger om planlagte naturgenopretningstiltag i området, herunder tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området, og de forventede konsekvenser heraf. Naturgenopretningsinitiativer omfatter tiltag, der har til hensigt at understøtte naturlig dynamik og selvforvaltende økosystemer ved at genskabe betingelserne for, at naturlige processer kan udfolde sig.

Mulige naturgenopretningstiltag kan f.eks. være fældning og veteranisering af træer, som understøtter og fremskynder overgangen fra dyrket skov til urørt skov, og etablering af naturlig hydrologi ved tilstopning af dræn og opfyldning af grøfter. I forbindelse med en konvertering af tidligere landbrugsarealer til naturarealer kan det være hensigtsmæssigt at foretage naturgenopretningstiltag som eksempelvis udpining af arealerne igennem høslæt og omlægning af arealerne.

I projektbeskrivelsen skal der også redegøres for de forventede konsekvenser af de planlagte naturgenopretningstiltag for naboarealer, nærliggende naturområder, infrastruktur og andre tekniske anlæg, ligesom eventuelle afværgeforanstaltninger skal beskrives.

I *nr. 6*, foreslås, at projektbeskrivelsen skal indeholde en skønsmæssig vurdering af den forventede klimaeffekt af naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse. De klimamæssige konsekvenser af en naturnationalpark vil bl.a. afhænge af naturnationalparkens lokalisering og de iværksatte tiltag i denne. Forskellige faktorer kan således bidrage til klimaeffekten i henholdsvis positiv og negativ retning. F.eks. kan kravet om friholdelse af en naturnationalpark for skovbrugsproduktion medføre en midlertidig positiv klimaeffekt ved kulstoflagring i vedmasse

og i skovbunden i de første år, men også en negativ klimaefekt, da der ikke lagres kulstof i byggematerialer. Samtidig kan en indledende rydning af ikke-hjemmehørende træarter af hensyn til biodiversiteten give en umiddelbar negativ klimaeffekt, og græsningen kan modvirke opvækst af ny skov. Det er hensigten med forslaget, at projektbeskrivelsen skal indeholde en overordnet, kvalitativ beskrivelse af de klimamæssige konsekvenser.

Endvidere foreslås i *nr. 7*, at projektbeskrivelsen skal indeholde oplysninger om inddragelse af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces, herunder efter naturnationalparkens etablering. Forslaget indebærer også, at ansøger skal redegøre for, hvordan inddragelse af berørte aktører forventes at finde sted, når naturnationalparken er etableret. Det kan være som led i den løbende forvaltning af området og som led i konkrete foranstaltninger som f.eks. naturgenopretningsprojekter eller løbende pleje af kulturarven. Den berørte offentlighed er bl.a. borgere, organisationer og foreninger, der besøger området. Berørte myndigheder er f.eks. kommuner, der er involveret i myndighedsbehandling af sager knyttet til forvaltningen af en naturnationalpark, og nationalparkfonden, hvis naturnationalparken helt eller delvist ligger inden for afgrænsningen af en nationalpark. Berørte lodsejere kan f.eks. være lodsejere, der har arealer, der støder op til naturnationalparken.

I *nr. 8* foreslås, at der skal afgives oplysninger om andre foranstaltninger. Forslaget indebærer, at projektbeskrivelsen også kan indeholde oplysninger om andre foranstaltninger, der eventuelt påtænkes gennemført som led i etableringen af naturnationalparken. Som eksempler kan nævnes faciliteter og aktiviteter på tilstødende arealer uden for naturnationalparken, som kan kompensere nuværende brugere af området for begrænsninger i deres udfoldelse som følge af naturnationalparkens etablering.

Projektbeskrivelsen vil også kunne indeholde foranstaltninger til varetagelse af andre væsentlige hensyn. F.eks. vil hensynet til at dæmpe sandflugt efter omstændighederne kunne begrunde, at der plantes i en naturnationalpark.

Ad § 61 e

For Naturstyrelsens arealer gælder en række generelle og mere specielle retningslinjer/instrukser. Naturstyrelsen udarbejder endvidere langsigtede driftsplaner for alle styrelsens arealer. Driftsplanerne beskriver, hvordan styrelsens skove og naturarealer skal drives og plejes, og de har dermed betydning for både friluftsliv og natur. Planerne gælder for 15 år ad gangen, med en planlagt revision en til to gange i perioden. En driftsplan indeholder bl.a.:

- En beskrivelse af den overordnede målsætning for arealdriften

- Beskrivelser og målsætninger for de enkelte skov- og naturområder
- En plan for skovdriften
- En plan for hvordan naturarealer skal plejes
- En plan for landskabets udvikling
- En plan for friluftsliv
- En plan for pleje af fortidsminder og kulturspor

Også for Forsvarets naturområder udarbejdes langsigtede 15-årige drifts- og plejeplaner.

Det følger af den foreslåede § 61 e, *nr. 1-9*, at en forvaltningsplan for en naturnationalpark skal omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder i forhold til økosystemer, naturtyper og arter, de udsatte dyr, friluftsliv og turisme, vandmiljø, kultur- og verdensarv, trafiksikkerhed, afværgeforanstaltninger, naturgenopretnings tiltag i området samt overvågning af udviklingen i naturnationalparken. Opremsningen i bestemmelsens *nr. 1-9* af temaer for forvaltningsplanens indhold er ikke udtømmende og ikke udtryk for en prioriteret rækkefølge.

Det er hensigten med bestemmelsen, at forvaltningsplanen – med udgangspunkt i oplysningerne i projektbeskrivelsen om områdets og naturens status og anvendelse, planlagte konkrete tiltag m.v. – skal indeholde en beskrivelse af udviklingsmål og principper for forvaltning og drift af den enkelte naturnationalpark. Forvaltningsplanen skal udarbejdes inden for de overordnede rammer for forvaltningen, som følger af de foreslåede bestemmelser i § 61 a og § 61 b, og afløser de nuværende driftsplaner.

Det bemærkes til udtrykket ”drift”, at der uanset hensigten om at begrænse menneskelig indgriben i naturnationalparkerne vil være behov for drift i en naturnationalpark. Der vil eksempelvis skulle gennemføres tilsyn med og håndtering af de udsatte dyr. Desuden vil hegn, friluftsfaciliteter, veje og stier skulle tilses og vedligeholdes ved bl.a. maling af træværk og reparationer. Omkring opholdsarealer og friluftsliv og turismefaciliteter kan der i fornødent omfang foregå rydning af opvækst og fældning/beskæring af risikotræer.

Det foreslås i *nr. 1* at forvaltningsplanen skal omhandle økosystemer, naturtyper og arter. Efter den foreslåede bestemmelse skal den statslige lodsejer således beskrive udviklingsmål og principper for forvaltning af økosystemer, naturtyper og arter. En naturnationalpark vil udgøre et større og som udgangspunkt sammenhængende naturområde, hvor der så vidt muligt tilstræbes naturlige økosystemer. Forvaltningen skal så vidt muligt ikke målrettes den enkelte art eller den enkelte naturtype, men have fokus på de naturlige processer, som karakteriserer de økosystemer, arterne er tilpasset til. Det tilstræbes at genskabe betingelserne for, at naturlige processer kan udfolde sig, ligesom menneskelig indgriben begrænses.

Forvaltningsplanen vil skulle indeholde principper for jagt i områderne, der generelt forventes at blive friholdt for jagt, som ikke sker som led i forvaltningen af områderne. Det vil sige, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) som udgangspunkt forventes ikke at gennemføre jagtudleje, betalingsjagter, nyjægerjagter og invitationsjagter i naturnationalparkerne. Det bemærkes, at den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) ikke vil være afskåret fra at indgå konkrete aftaler med jægere om at deltage i udførelsen af jagt og regulering i naturnationalparkerne, der sker som et led i forvaltningen af områderne. Det forudsættes, at allerede indgåede aftaler om jagtudleje m.v. opsiges i overensstemmelse med de aftalte opsigelsesvarsler, og jagten vil således kunne fortsættes i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelighed, indtil aftalens udløb.

I forvaltningsplanen vil det endvidere skulle angives, om eventuelt eksisterende fiskeri i området søer og vandløb vurderes at være foreneligt med, at forvaltningen af naturnationalparken vil skulle have natur og biodiversitet som hovedhensyn.

Generelt sigtes der efter mindst mulig aktiv naturforvaltning i den enkelte naturnationalpark. Af hensyn til bl.a. naturtyper og arter beskyttet efter habitatdirektivet kan der dog blive behov for at gennemføre målrettet naturforvaltning f.eks. i form af frahegning, konkrete plejeindsatser eller bekæmpelse af invasive arter. Forvaltningen skal sikre, at der målrettet forvaltes inden for lovgivningens rammer for beskyttelse og udvikling af sådanne naturtyper og arter. Samme overvejelser kan i særlige tilfælde gøre sig gældende for at sikre andre arter og naturtyper, f.eks. rødlistede arter og § 3-beskyttede arealer.

Det foreslås i *nr. 2*, at forvaltningsplanen skal indeholde udviklingsmål og principper for forvaltning og drift i forhold til de udsatte dyr. Som et led i at genskabe betingelser for de naturlige processer kan der udsættes store planteædere med henblik på, at de kan udføre en vigtig økosystemfunktion. Holdes der store planteædende dyr bag hegn i en naturnationalpark, er det hensigten, at forvaltningsplanen skal redegøre for principper for tilsynet med og forvaltningen af de udsatte dyr, herunder justering af størrelsen af deres bestande ved afskydning eller flytning samt vedligeholdelse af hegn, f.eks. hvis græsningstrykket ønskes ændret inden for naturnationalparken. I det omfang dyrene reproducerer sig, vil det af dyreetiske grunde som regel være nødvendigt løbende at gennemføre en aktiv justering af bestandsstørrelserne af de udsatte dyr for derved at sætte grænser for, hvor mange dyr der er i naturnationalparken.

Det forudsættes, at naturnationalparker har en sådan størrelse og karakter, at dyrene vil have mulighed for at få dækket deres behov for føde, vand og beskyttelse mod vejrlig. Af forvaltningsplanerne skal fremgå, hvordan dyrenes velfærd sikres, herunder hvordan eventuelle syge eller tilskadekom-

ne dyr skal opdaget og håndteres, så de ikke udsættes for unødigt lidelse, og hvordan der skal ske regulering af bestanden, hvis levevilkårene ændrer sig. Det er således hensigten, at der i naturnationalparkerne vil ske en løbende regulering af bestanden, så denne er tilpasset områdets størrelse og tilgængelig føde, navnlig såfremt der ikke tilskudsføres i perioder med fødeknaphed.

Det foreslås i *nr. 3*, at forvaltningsplanen skal indeholde udviklingsmål og principper for drift og forvaltning i forhold til friluftsliv og turisme. Som eksempler kan nævnes principper for vedligeholdelse og udvikling m.v. af adgangsmuligheder for naturnationalparkens brugere, eksisterende og kommende observationsplatforme, parkerings- og informationsfaciliteter, toilet- og opholdsfaciliteter, markerede vandruter, cykelruter, lejrpladser, shelterpladser og bålpladser. Beskrivelse af principper for naturformidling, foreningsliv og idræt bør ligeledes indgå. Det er også hensigten, at der i de kommende naturnationalparker vil blive gjort meget ud af naturformidling og information om, hvordan man bedst færdes i områderne bl.a. med henblik på at begrænse risikoen for ulykker med de udsatte dyr.

Forvaltningsplanen vil også skulle indeholde udviklingsmål og principper for forvaltning og drift af naturnationalparkens vandmiljø, jf. det foreslåede *nr. 4*.

Som udgangspunkt vil der være tale om i naturnationalparkerne at tilstræbe mere våd natur med naturlige vandstandssvingninger med udgangspunkt i forholdene i den konkrete naturnationalpark. Forvaltningsplanen vil kunne indeholde udviklingsmål og principper for genopretning af naturlig hydrologi, jf. herved det foreslåede *nr. 8*.

Samtidig kan der afhængig af de lokale forhold være behov for at tage hensyn til påvirkning af f.eks. naboarealer, infrastruktur og beskyttede naturtyper eller arter, ligesom der kan være behov for at sikre vandaflledning på udvalgte lokaliteter og strækninger af hensyn til beskyttelse af fortidsminder og i særlige tilfælde friluftslivet, hvor det ikke er muligt at omlægge ruter eller flytte faciliteter.

Det følger i øvrigt af den foreslåede § 61 b, at vandløbskvaliteten i en naturnationalpark skal afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik. Der er således mulighed for, at der for vandløb i en naturnationalpark ikke fastsættes konkrete krav til vandløbs skikkelse og vandføringsevne – med mindre der foreligger andre væsentlige hensyn.

Det foreslåede *nr. 5* vedrører fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv. Udviklingsmål og principper for forvaltning og drift af en naturnationalpark skal bidrage til at sikre, at de eksisterende fortidsminder m.v. bevares og sikres mod uensigtsmæssige påvirkninger af både dyr og mennesker. Det

kan stride mod plejepligten og forbuddet mod at ændre tilstanden af fredede fortidsminder og beskyttede sten- og jorddiger, hvis der ligger henfald af dødt ved og ådsler. Udsætning af store planteædere vil også kunne stride mod beskyttelsen af sten- og jorddiger og de fredede fortidsminder, men det kan være muligt at iværksætte foranstaltninger som ”nudging” eller indhegning for at sikre fortidsminderne og sten- og jorddigerne.

Efter det foreslåede *nr. 6* skal forvaltningsplanen behandle temaet trafiksikkerhed. Udviklingsmål og principper for trafiksikkerhed kan f.eks. handle om håndtering af eventuelle trafikale udfordringer som følge af de udsatte dyr, såvel uden for som inden i naturnationalparken. De endelige vurderinger i forhold til trafiksikkerheden sker i en særskilt trafiksikkerhedsrevision, jf. den under lovforslagets § 5 foreslåede ændring af færdselsloven.

I de foreslåede *nr. 7 og 8* er det fastsat, at forvaltningsplanen også skal omfatte udviklingsmål og principper for afværgeforanstaltninger henholdsvis naturgenopretningstiltag i området.

For at undgå eller mindske negative påvirkninger af naturen som følge af f.eks. de udsatte dyr eller naturgenopretningsinitiativer vil der kunne iværksættes såkaldte afværgeforanstaltninger. Afværgeforanstaltninger kan f.eks. være bekæmpelse af invasive arter og målrettet naturpleje, herunder fragegning, af hensyn til bl.a. beskyttede arter og naturtyper, anlæg eller fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv.

Forvaltningsplanen vil skulle omhandle de naturgenopretningstiltag, der iværksættes efter etableringsfasen, f.eks. fældning og veteranisering, indplantning af manglende hjemmehørende arter, udpining af arealer og rydning af opvækst af ikke-hjemmehørende arter.

Endelig foreslås i *nr. 9*, at forvaltningsplanen skal indeholde udviklingsmål og principper for overvågning af udviklingen i naturnationalparken. Med en tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil således implicit følge en pligt til i overensstemmelse med tilladelsen, og forvaltningsplanen at overvåge udviklingen i naturnationalparken i forhold til bl.a. natur, friluftsliv og turisme. Også tilstanden af fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv vil skulle overvåges. Overvågning af naturudviklingen i naturnationalparkerne vil især have betydning for arealer uden for Natura 2000-områder, der ikke er dækket af NOVANA-programmet.

Overvågning af udviklingen i naturnationalparkerne vil kunne medvirke til opsamling af erfaring og viden, der kan være nyttige bidrag til at vurdere resultaterne af gennemførte tiltag og behovet for at iværksætte yderligere tiltag, f.eks. målrettet forvaltning på enkelte naturarealer. Overvågningen af udviklingen i den enkelte naturnationalpark skal bl.a. gøre

det muligt for den arealforvaltende myndighed løbende at holde øje med behovet for eventuelt at iværksætte supplerende plejetiltag i forhold til f.eks. de § 3-beskyttede arealer eller naturtyper beskyttet efter habitatdirektivet.

Det forventes, at den statslige lodsejer med jævne mellemrum, f.eks. hvert 4.-6. år, svarende nogenlunde til frekvensen i relation til f.eks. NOVANA-programmet og Natura 2000-planlægningen, vil udarbejde en redegørelse for udviklingen i naturnationalparken, der vil være baseret på bl.a. oplysninger hidrørende fra overvågningen. Redegørelsen vil således kunne indgå i grundlaget for vurderingen af behovet for eventuelle tilpasninger af forvaltningen i den enkelte naturnationalpark. Det forventes ligeledes, at offentligheden og berørte myndigheder vil blive inddraget i forbindelse med udarbejdelsen af redegørelsen i det omfang, dette efter den statslige lodsejers vurdering skønnes relevant. Endvidere forventes den statslige lodsejer at indsende den færdige redegørelse til miljøministeren.

Til nr. 2.

Efter den gældende § 70 a i naturbeskyttelseslovens kan miljøministeren fastsætte regler om muligheden for at anvende digital kommunikation inden for lovens område og om de nærmere vilkår herfor. Efter den gældende bestemmelse er det kun muligt at fastsætte regler om, at digital kommunikation kan anvendes på naturbeskyttelseslovens område. Derimod kan der ikke med den gældende bestemmelse fastsættes regler om, at digital kommunikation skal anvendes.

Med lovforslagets § 1, nr. 2, foreslås det, at naturbeskyttelseslovens § 70 a, stk. 1, giver miljøministeren hjemmel til at fastsætte regler om, at skriftlig kommunikation til og fra myndigheder om forhold, som er omfattet af loven, af regler udstedt i medfør af denne eller af EU-retsakter om forhold omfattet af loven, skal foregå digitalt. Med kommunikation menes alle former for henvendelser fra virksomheder eller fysiske personer, f.eks. forespørgsler, anmeldelser, ansøgninger og indberetninger, og alle former for meddelelser fra myndigheder til virksomheder eller fysiske personer.

Den foreslåede bestemmelse forventes anvendt til at fastsætte regler om obligatorisk digital kommunikation på naturbeskyttelseslovens område efterhånden, som behovet opstår, og der udvikles tekniske løsninger. Det er bl.a. forventningen, at den foreslåede bemyndigelse vil blive udnyttet til ved bekendtgørelse med forventet ikrafttrædelse den 1. juli 2021 at fastsætte krav om digital indgivelse af ansøgninger om importtilladelser, eksporttilladelser, reeksporttilladelser, certifikater, importmeddelelser og plantesundhedscertifikater i henhold til Rådets forordning 338/97/EF af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed med senere ændringer og til de hertil knyttede Kommissions-forordninger. Om disse forordninger

og de såkaldte CITES-dokumenter udstedt i henhold hertil, se nærmere pkt. 2.7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen påtænkes desuden anvendt til at fastsætte regler om, at pligten til at kommunikere digitalt ikke kun gælder over for virksomheder og borgere, men også for kommunikation mellem myndigheder og en rådgiver f.eks. en konsulent, advokat eller lignende, som optræder på virksomhedens eller borgerens vegne over for myndigheden.

Efter bestemmelsen i stk. 1 vil der bl.a. kunne fastsættes regler, der indebærer, at skriftlige henvendelser m.v. om forhold, som er omfattet af loven, af regler, som er udstedt i medfør af loven eller af EU-retsakter om forhold omfattet af loven ikke anses for behørigt modtaget, hvis de indsendes på anden vis end den foreskrevne digitale måde.

Med den foreslåede bestemmelse i § 70 a, stk. 1, vil det være muligt ved bekendtgørelse at fastsætte regler om, at visse grupper i en overgangsperiode ikke skal være omfattet af kravet om obligatorisk digital kommunikation.

Undtagelsesmuligheden tænkes at få en begrænset rækkevidde. Det vil f.eks. kunne være tilfældet for mindre grupper af virksomheder og borgere, som ikke er i besiddelse af digitale kompetencer eller ikke tidligere har anvendt it, hverken i virksomheden eller privat, og som ikke har mulighed for at lade andre varetage den digitale kommunikation.

Herudover vil det i henhold til § 70 a, stk. 1, være muligt for virksomheder eller borgere efter ansøgning at opnå dispensation fra kravet om digital kommunikation. Dispensation vil kun undtagelsesvist blive givet. Det kunne f.eks. være personer med handicap eller stærk ordblindhed, der ikke kan betjene en computer, eller personer, som bor i dele af Danmark, hvor det ikke er teknisk muligt at koble sig på internettet.

Det forhold, at en virksomhed eller borger oplever, at den pågældendes egen computer ikke fungerer, at den pågældende har mistet koden til sin digitale signatur eller oplever lignende hindringer, som det er op til den pågældende selv at overvinde, kan som udgangspunkt ikke føre til fritagelse for pligten til digital kommunikation. I så fald må den pågældende eksempelvis anmode en rådgiver om at varetage kommunikationen på den pågældendes vegne.

Der henvises til i øvrigt til pkt. 2.7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås endvidere, at ministeren i naturbeskyttelseslovens § 70 a, stk. 2, bemyndiges til at fastsætte regler om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur eller lignende. Der vil kunne stilles krav

om anvendelse af NemID, digital signatur eller lignende i forbindelse med andre former for digital kommunikation, eksempelvis via digitale selvbetjeningsløsninger, så der er sikkerhed for, at afsenderen er den, som vedkommende giver sig ud for at være.

Der vil efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 kunne stilles krav om, at virksomheder og borgere oplyser en e-mailadresse, som myndighederne kan anvende til kontakt i forbindelse med behandlingen af en konkret sag eller henvendelse. I den forbindelse kan der også pålægges den pågældende virksomhed eller borger en pligt til at underrette om en eventuel ændring i e-mailadressen, inden den konkrete sag afsluttes eller henvendelsen besvares, medmindre e-mails automatisk bliver videresendt til den nye e-mailadresse. Dette forventes i praksis typisk at være vedkommende virksomheds eller borgers e-mailadresse i Offentlig Digital Post.

Kommunikationen med borgere og virksomheder sker i dag bl.a. ved tilslutningen til den offentlige digitale postløsning på baggrund af personens CPR-nr. henholdsvis virksomhedens CVR-nummer. Det er således CVR-nummeret, der skal bruges, når en virksomhed ønsker at identificere sig over for myndighederne.

Ud over et CVR-nummer får en virksomhed også tildelt et såkaldt P-nummer (Produktionsenhedsnummer) for hver fysisk beliggenhed, hvor virksomheden driver virksomhed fra.

Dette gør det muligt at kommunikere direkte med produktionsenheden, og da mange virksomheder selskabsretligt er organiseret på en sådan måde, at de forskellige produktionsenheder har en mere eller mindre grad af selvstændighed, er dette en hensigtsmæssig måde at kommunikere på.

P-nummeret er et 10-cifret entydigt nummer. Da virksomheden tildeles et P-nummer for hver fysisk beliggenhed, hvorfra der drives virksomhed, kan der således være tilknyttet flere P-numre til samme CVR-nummer.

Offentlig Digital Post kan på nuværende tidspunkt ikke håndtere aflevering af post til rette P-nummermodtager under CVR-nummeret, og i det omfang kontrol med virksomheder er baseret på P-numre, vil det kunne være nødvendigt, at der fastsættes regler om, at kommunikation med virksomhederne kan foregå via P-nummer.

Der vil også i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 70 a, stk. 2, kunne stilles krav om anvendelse af digital signatur eller lignende i forbindelse med andre former for digital kommunikation eksempelvis via digitale selvbetjeningsløs-

ninger, så myndigheden har sikkerhed for, at afsenderen er den, som vedkommende giver sig ud for at være.

Der vil efter forslaget til stk. 2 også kunne stilles krav om, at virksomheder og borgere oplyser en e-mailadresse, som myndighederne kan anvende til kontakt i forbindelse med behandlingen af en konkret sag eller henvendelse.

Der vil også kunne stilles krav om anvendelse af digital signatur eller lignende i forbindelse med andre former for digital kommunikation eksempelvis via digitale selvbetjeningsløsninger, så myndigheden har sikkerhed for, at afsenderen er den, som vedkommende giver sig ud for at være.

Der kan efter den foreslåede bestemmelse fastsættes regler med krav om, at virksomheden skal anvende bestemte it-systemer og særlige digitale formater for at sikre, at myndigheden kan håndtere de modtagne indberetninger, eller for at sikre at indsendt dokumentationsmateriale har den fornødne validitet.

De sanktioner, der i dag er knyttet til manglende indberetning eller indsendelse i papirform, vil også finde anvendelse, når indberetning eller indsendelse ikke sker i overensstemmelse med de krav om digital indberetning, der fastsættes i bekendtgørelser udstedt i medfør af den foreslåede bemyndigelse i § 70 a, stk. 2. Det er i den forbindelse uden betydning, at den pågældende oplever, at den pågældendes egen computer ikke fungerer, at den pågældende har mistet koden til sin digitale signatur eller oplever lignende hindringer, som det er op til den pågældende at overvinde. Dette indebærer bl.a., at skriftlige henvendelser m.v. om forhold, som er omfattet af loven eller af regler, som er udstedt i medfør af loven, ikke anses for behørigt modtaget, hvis de indsendes på anden vis end den foreskrevne digitale måde.

Det foreslås med den foreslåede § 70 a, stk. 3, at en meddelelse anses for at være kommet frem til adressaten for meddelelsen, når den er tilgængelig for adressaten.

Dette indebærer, at meddelelsen anses for at være tilgængelig for adressaten fra det tidspunkt, hvor adressaten har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Det er således uden betydning, om eller hvornår adressaten gør sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Det vil sige med samme retsvirkninger som fysisk post, der anses for at være kommet frem, når den pågældende meddelelse m.v. er lagt i modtagerens fysiske brevkasse.

En meddelelse vil normalt være tilgængelig for en myndighed på det tidspunkt, hvor myndigheden kan behandle meddelelsen. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk i en modtagelsesanordning eller et datasystem. En meddelelse, der først er tilgængelig efter kl. 24.00, anses

normalt først for modtaget den dag, meddelelsen er tilgængelig.

Kan modtagelsestidspunktet for en digital meddelelse til en myndighed ikke fastlægges som følge af problemer med it-system eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet.

IT-problemer hos myndigheden (nedbrud, midlertidig kapacitetsnedgang m.v.) kan betyde, at en digital meddelelse ikke kan afleveres. Opstår problemer tæt på fristen for indgivelsen af meddelelsen, og kan problemerne føre til, at fristen for indgivelse af meddelelsen ikke kan overholdes, anses meddelelsen for at være kommet frem inden for fristen, hvis den gøres tilgængelig for myndigheden inden for en rimelig tid efter, at forhindringen er ophørt.

Bestemmelsen finder anvendelse både på meddelelser, som frivilligt sendes digitalt – hvis en borger eksempelvis er undtaget fra digital fremsendelse – og på meddelelser, som det er obligatorisk at sende digitalt.

Offentlige myndigheder vil fortsat skulle iagttage de databeskyttelsesretlige regler i forbindelse med håndtering af personoplysninger, som indsendes digitalt, samt ved udvikling og implementering af digitale selvbetjeningsløsninger. De centrale regler om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger findes i databeskyttelsesforordningen, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016, og lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

Til nr. 3

Det fremgår af § 71, stk. 4, nr. 1, i naturbeskyttelsesloven, at miljøministeren med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet fastsætter regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår tilladelser kan meddeles efter § 8 a, stk. 1, nr. 7, § 15 a, stk. 1, nr. 6, § 31, stk. 1, og § 32.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det foreslås med ændringen af § 71, stk. 4, nr. 1, at den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 61 a, stk. 1, om tilladelse til etablering af en naturnationalpark tilføjes lovens § 71, stk. 4, nr. 1. Forslaget indebærer, at miljøministeren også fastsætter regler om meddelelse af sådanne tilladelser.

Det er hensigten, at miljøministeren med hjemmel i den foreslåede bestemmelse ændrer habitatbekendtgørelsen, således at sager om tilladelse til etablering af en naturnationalpark tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2. I forbindelse med behandlingen af sådanne sager vil miljøministeren således skulle opfylde kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om habitatvurdering af det enkelte projekt samt bekendtgørelsens regler om beskyttelse af bilag IV-arter. Det bemærkes, at tilladelsen meddeles på grundlag af ansøgningen fra den statslige lodsejer, indeholdende projektbeskrivelse og forvaltningsplan, som således vil skulle omfattes af habitatvurderingen.

Det bemærkes, at de projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning. Det beror på en konkret vurdering, om et projekt er direkte forbundet med eller er nødvendigt for et eller flere Natura 2000-områders forvaltning i lyset af bevaringsmålsætningerne. Tilladelsesmyndigheden vil i forbindelse med habitatvurderingen skulle inddrage alle relevante virkninger af projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, herunder de elementer som undtages fra krav efter naturbeskyttelsesloven eller skovloven som afledt virkning af tilladelsen til etablering af en naturnationalpark. Der henvises i den forbindelse også til de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, (den foreslåede § 61 a i naturbeskyttelsesloven) og § 2, nr. 1 og 3 (§§ 8 og 11 i skovloven), og pkt. 2.1.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 4

Naturbeskyttelsesloven indeholder i § 72 en bemyndigelse for miljøministeren til at fastsætte regler om gebyr til helt eller delvis dækning af myndighedernes omkostninger til administration af loven. Bestemmelsen giver ikke mulighed for at stille krav om, at betaling og opkrævning af gebyr skal ske digitalt.

Det følger af det foreslåede *stk. 2* til naturbeskyttelseslovens § 72, at der indføres en bemyndigelse, der giver miljøministeren mulighed for at fastsætte regler om, at betaling og opkrævning af gebyrer på naturbeskyttelseslovens område skal ske elektronisk. Ved elektronisk betaling forstås betaling med betalingskort, ved bankoverførsel, ved hjælp af betalingsservice eller lignende. Bestemmelsen betyder, at der kan fastsættes regler om, at der ikke kan betales med check og med girokort.

Formålet med bestemmelsen er at sikre en sikker og effektiv opkrævning af gebyrer på naturbeskyttelseslovens område. Bestemmelsen indebærer, at miljøministeren kan fastsætte regler om obligatorisk anvendelse af elektroniske betalingsmidler i forbindelse med opkrævning og betaling af gebyrer, der opkræves eller betales, i henhold til regler fast-

sat i medfør af naturbeskyttelseslovens § 72. Ved elektronisk betaling forstås betaling med kort, ved bankoverførsel, ved hjælp af betalingsservice eller lignende. Betaling med andre betalingsformer f.eks. check og girokort, kan herefter afskæres. Miljøministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om fravigelser af et krav om elektronisk betaling i særlige tilfælde. Det kunne f.eks. være for personer med handicap eller stærk ordblindhed, der ikke kan betjene en computer, eller for personer, som bor i dele af Danmark, hvor det ikke er teknisk muligt at koble sig på internettet.

Til nr. 5

Naturbeskyttelseslovens § 73 indeholder regler om tilsyn. Det følger af § 73, stk. 1, at kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af loven og regler udstedt i medfør af loven. Miljøministeren påser overholdelsen af reglerne i § 8 og § 9 om klitfredning, § 15 om strandbeskyttelseslinjen og reglerne i kapitel 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v., jf. § 73, stk. 2. Efter § 73, stk. 3, kan miljøministeren bestemme, at tilsynet udøves af en anden myndighed. Tilsynsmyndigheden påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår, der er fastsat i tilladelser, overholdes, jf. § 73, stk. 4. Endvidere skal tilsynsmyndigheden foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning, jf. § 73, stk. 5. I § 73, stk. 6, er der fastsat regler om gensidig udveksling af oplysninger om ulovlige forhold mellem kommunerne og miljøministeren for de områder, som hver myndighed fører tilsyn med. Der henvises til pkt. 2.1.2.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget for en beskrivelse af kompetencefordelingen og tilsynsmyndighedernes opgaver.

Det foreslås med ændringen af § 73, *stk. 2*, at kapitel 8 a om naturnationalparker tilføjes *stk. 2*. Forslaget indebærer, at miljøministeren vil være tilsynsmyndighed efter naturbeskyttelsesloven for så vidt angår de særlige regler om naturnationalparker i kapitel 8 a. Miljøministeren vil herunder skulle påse, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår, der er fastsat i tilladelser, overholdes. Endvidere vil miljøministeren skulle foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. Det er hensigten, at tilsynskompetencen delegeres til en styrelse i Miljøministeriet.

Forslaget indebærer således, at hovedreglen i § 73, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed, fraviges for så vidt angår tilsynet med overholdelsen af de særlige regler om naturnationalparker i det foreslåede kapitel 8 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det fremgår af § 78, stk. 4, 2. pkt., i lov om naturbeskyttel-

se, at miljøministerens afgørelser efter § 65 a, stk. 1 og 4, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet efter kapitel 12, for så vidt angår retlige spørgsmål. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 78, *stk. 4, 2. pkt.*, i lov om naturbeskyttelse ændres, således at den foreslåede § 61 a, stk. 1, tilføjes bestemmelsen. Forslaget indebærer, at miljøministerens afgørelser om tilladelse til etablering af en naturnationalpark vil kunne påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Den retlige klageadgang vil omfatte lovligheden af den meddelte tilladelse efter lovens § 61 a, stk. 1, i bred forstand. Retlige spørgsmål kan bl.a. være spørgsmål om hjemmel og regelfortolkning, spørgsmål om overholdelsen af forvaltningsretlige regler, herunder processuelle regler, eller spørgsmål om overholdelsen af andre processuelle krav i medfør af eksempelvis habitatreglerne. Nævnet vil derimod ikke få adgang til at omgøre eller ændre tilladelsen i relation til de skønsmæssige elementer heri.

Klage vil i øvrigt skulle ske efter den almindelige klageordning i lov om naturbeskyttelse, og forslaget skal ses i sammenhæng med den under § 1, nr. 1, foreslåede bestemmelse i § 61 a, stk. 5, som fastsætter, at miljøministeren offentliggør afgørelser om tilladelse til etablering af en naturnationalpark. Herved sikres, at den brede kreds af klageberettigede underrettes om afgørelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2 [skovloven]

Til nr. 1

§ 8 i lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019, som ændret ved § 11 i lov nr. 126 af 30 januar 2021, (herefter skovloven) indeholder regler om krav til driften og anvendelsen af fredskovspligtige arealer, herunder krav om højstammede træer, hugstmodenhed, foryngelsespligt og forbud mod dyrehold.

For det enkelte fredskovspligtige areal gælder: Arealen skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer, jf. § 8, nr. 1. Hugst bortset fra tynding må ikke finde sted, før bevoksningen eller det enkelte træ har opnået en alder eller dimension, hvor den er hugstmoden, jf. § 8, nr. 2. Det følger af § 8, nr. 3, at arealet senest 10 år efter afvikling af en hugstmoden bevoksning skal opfylde kravet i nr. 1. Endelig er dyrehold forbudt, jf. § 8, nr. 4. Forbuddet

mod dyrehold gælder dog ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden træbevoksning, jf. § 10.

Efter § 9 i skovloven kan det enkelte fredskovspligtige areal dog uanset § 8 anvendes på følgende måder: stævningsdrift og skovgræsning må tilsammen omfatte op til 10 pct. af arealet, og hegning til skovgræsning må ikke forringe mulighederne for offentlig færdsel og ophold, jf. § 9, nr. 1; arealer med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift må udgøre op til 10 pct. af arealet, jf. § 9, nr. 2; anden særlig drift, når det bestemmes i en fredning efter lov om naturbeskyttelse eller lov om bygningsfredning, jf. § 9, nr. 3.

Efter § 10 i skovloven kan det enkelte fredskovspligtige areal dog uanset § 8, nr. 1, holdes uden træbevoksning, når det er nødvendigt for skovdriften, jf. § 10, nr. 1, når det bestemmes i en fredning efter lov om naturbeskyttelse eller lov om bygningsfredning, jf. § 10, nr. 2, marker og klitter, så længe anvendelsen ikke ændres, jf. § 10, nr. 3, og åbne naturarealer kan etableres på op til 10 pct. af arealet. Der kan etableres 10 pct. ud over de arealer, der ved lovens ikrafttræden lovligt var uden træbevoksning, jf. § 10, nr. 4.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.6.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslaget indsættes et *stk. 2* i den gældende lovs § 8, hvorefter § 8 i skovloven, der med forslaget bliver § 8, stk. 1, ikke skal gælde for fredskovspligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse.

Forslaget indebærer, at skovlovens krav om højstammede træer, hugstmodenhed og foryngelsespligt, jf. § 8, stk. 1, nr. 1-3, ikke finder anvendelse på fredskovspligtige arealer som er beliggende inden for en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter den foreslåede § 61 a i naturbeskyttelsesloven til etablering af en naturnationalpark og tilhørende projektbeskrivelse og forvaltningsplan. Det er hensigten, at arealerne i naturnationalparken som udgangspunkt friholdes for skov- og landbrugsproduktion, se også pkt. 2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Forslaget indebærer, at administrationen af den konkrete naturnationalpark og overvejelser om eventuel tilplantning, f.eks. hvis den naturlige tilgroning fejler eller skrider langsomt frem, vil være styret af formål og hensigt med naturnationalparken og ikke skovloven.

Den foreslåede fravigelse af forbuddet mod dyrehold i § 8, nr. 4, i skovloven indebærer bl.a., at udsættelse af store planteædere i en naturnationalpark ikke vil kræve dispensation til dyrehold efter skovlovens § 8.

Forslaget indebærer, at bestemmelserne i skovlovens § 8

ikke vil gælde i en naturnationalpark. Som konsekvens heraf vil bestemmelserne i skovlovens § 9 og § 10 heller ikke finde anvendelse i en naturnationalpark.

Til nr. 2

Efter § 11, stk. 1, i skovloven, må der på fredskovspligtige arealer ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Det følger af § 11, stk. 2, at dette dog ikke gælder for 1) byggeri, arbejdsskure på op til 10 m², anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften, og 2) spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv.

Det foreslås, at ”og” udgår i stk. 2, *nr. 1*, og at ”friluftsliv” ændres til ”friluftsliv, og” i stk. 2, *nr. 2*.

De foreslåede ændringer i § 11, stk. 2, nr. 1 og 2, er en konsekvens af forslaget om at indsætte et nyt nummer 3 i stk. 2, jf. den under § 2, nr. 3, foreslåede ændring.

Til nr. 3

Det fremgår af skovlovens § 11, stk. 1, at der på fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Forbuddet gælder dog ikke for byggeri, arbejdsskure på op til 10 m², anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften, jf. § 11, stk. 2, nr. 1, og spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv, jf. § 11, stk. 2, nr. 2. Miljøministeren kan dispensere fra forbuddet efter § 38 i skovloven.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.2.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det følger af den foreslåede ændring af § 11, stk. 2, som indsætter et nyt *nummer 3*, at skovlovens § 11, stk. 1, ikke skal gælde for bygninger, anlæg eller terrænændringer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter naturbeskyttelsesloven, som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den under § 1, nr. 1, foreslåede nye ordning for meddelelse af tilladelse til etablering af naturnationalparker, herunder til etablering af hegn, som er nærmere beskrevet i pkt. 2.1.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Forslaget er primært rettet mod opsætning af hegn, men omfatter også andre typer bygninger, anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet. Ud over hegn vil det f.eks. kunne være

relevant at etablere fanganlæg, ligesom terrænændringer vil kunne komme på tale i forbindelse med naturgenopretnings tiltag. Undtagelsen gælder kun for bygninger, anlæg og terrænændringer, der er nødvendige for at styrke natur og biodiversitet. Det bemærkes, at hegn, som opsættes med det formål at beskytte f.eks. fortidsminder eller sårbare naturtyper mod afgræsning af området, anses for at styrke natur og biodiversitet, da de er en forudsætning for etablering af helårsgræsning i naturnationalparken. Undtagelsen vil derimod ikke omfatte f.eks. toiletbygninger eller udsigtsplatforme, besøgscentre eller lign., der fortsat vil kræve en særskilt dispensation fra skovlovens § 11, stk. 1.

Til nr. 4

Det fremgår af § 38 i skovloven, at miljøministeren, når særlige grunde taler for det, kan dispensere fra bestemmelserne i § 8, § 9, nr. 1 og 2, § 10, nr. 4, § 11, stk. 1, og §§ 12 og 26-28.

Med hjemmel i skovlovens § 46, stk. 4, nr. 2, er det i habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1, nr. 2, fastsat, at kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om habitatvurdering af det enkelte projekt gælder for sager om dispensation fra §§ 26-28 i skovloven.

Efter § 26 i skovloven skal bevaringsværdige egekrat bevares som egekrat. Miljøministeren skal registrere bevaringsværdige egekrat og kan på grundlag heraf indgå aftaler med ejerne om at sikre deres bevaring. § 27 fastsætter, at ydre skovbryn af løvtræer og buske på fredskovspligtige arealer skal bevares. Efter lovens § 28 må søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser, ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres. Forbuddet gælder også vandløb, som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de ikke er udpeget som beskyttede af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Forbuddet gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Det følger af skovlovens § 46, stk. 4, nr. 2, at miljøministeren med henblik på gennemførelse af De Europæiske Fællesskabers direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet fastsætter regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår dispensationer kan meddeles fra lovens §§ 26-28.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.6.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslaget indsættes der et stk. 2 i skovlovens § 38, hvorefter den gældende lovs § 38 bliver § 38, stk. 1.

Det følger af den foreslåede § 38, stk. 2, at miljøministeren

uanset stk. 1 dispenserer fra §§ 26-28 for så vidt angår aktiviteter i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, medmindre det vil stride mod regler fastsat i medfør af § 46, stk. 4, nr. 2.

Det foreslåede stk. 2 vil medføre, at kravet om, at der skal være tale om et særligt tilfælde og den gældende praksis for, hvornår der meddeles dispensation, fraviges for så vidt angår aktiviteter i en naturnationalpark, som omfattes af bestemmelserne i §§ 26, 27 eller 28, og er omfattet af en tilladelse efter § 61 a i lov om naturbeskyttelse. Der skal således efter forslaget altid meddeles dispensation fra disse bestemmelser, medmindre det efter reglerne i habitatbekendtgørelsen ikke er muligt at meddele dispensation.

Øvrige hensyn, som efter gældende praksis vil begrunde afslag på dispensation, vil efter forslaget ikke længere skulle varetages efter skovloven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3 [dyrevelfærdsloven]

Til nr. 1

Dyrevelfærdslovens § 3 fastsætter, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fordres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer. Udtrykket ”behandles omsorgsfuldt” indebærer, at man vil skulle føre regelmæssigt tilsyn med dyret. Hvor ofte og hvordan vil afhænge af en konkret vurdering af det enkelte dyrs behov.

Dyrevelfærdslovens § 9, stk. 1, fastsætter endvidere, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Efter dyrevelfærdslovens § 9, stk. 2, gælder kravet i stk. 1 ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.5.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets § 3, nr. 1, foreslås indsat et nyt kapitel 4 a i dyrevelfærdsloven om særlige bestemmelser om dyr, som udsættes i naturnationalparker.

Der foreslås med bestemmelsen i § 20 a, stk. 1, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse kan undtage bestemte dyrehold, der udsættes i en sådan naturna-

tionalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1 og 2.

Den foreslåede bestemmelse i § 20 a, stk. 1, indebærer, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan meddele dispensation fra dyrevelfærdslovens § 3 og § 9, stk. 1 og 2, for så vidt angår bestemte dyrehold, der udsættes i en naturnationalpark, som er omfattet af det med lovforslagets § 1 foreslåede kapitel 8 a i naturbeskyttelsesloven. Den foreslåede bestemmelse giver bl.a. mulighed for, at der kan tillades et tilsyn på bestandsniveau, dog således, at tilsynet stadig sikrer en effektiv sygdomsovervågning m.v., og at syge eller tilskadekomne dyr opdages, så det sikres, at dyrene enten får en passende behandling, eller at de aflives uden unødigt ophold, hvis det vil være uforsvarligt at lade dyret leve uden passende behandling eller pleje, jf. dyrevelfærdslovens § 2. Den foreslåede bemyndigelse giver endvidere mulighed for at undtage fra krav om sædvanlig fodring og vanding m.v. af dyr, forudsat at dyrene selv kan finde tilstrækkeligt føde og vand i området og under samtidig iagttagelse af dyrevelfærdslovens § 2 om forsvarlig behandling af dyr.

For så vidt angår meddelelse af dispensation efter det foreslåede § 20 a, stk. 1, henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor til det foreslåede stk. 2.

Af det foreslåede § 20 a, stk. 2, fremgår, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn og regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.

De betingelser og vilkår, der fastsættes i forbindelse med en dispensation efter det foreslåede § 20, stk. 2, vil omfatte krav til arealets beskaffenhed og hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, herunder bl.a. at de dyr, der udsættes er egnede til at gå ude året rundt, og at arealet er passende til de dyrehold, der udsættes, krav om tilsyn, herunder at tilsynet er tilstrækkeligt til at sikre dyrenes velfærd, eventuel frekvens for dyrlægetilsyn m.v., og krav om, at der sker regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom, så fødegrundlaget i området er tilstrækkeligt i forhold til bestandens størrelse.

Såfremt der skal dispenseret fra dyrevelfærdslovens § 3, for så vidt angår krav om fodring, vanding og pasning, og § 9, stk. 1 og 2, for så vidt angår krav om jævnligt tilsyn med de enkelte dyr, vil der således skulle fastsættes specifikke betingelser og vilkår, som forudsætning for en dispensation fra disse bestemmelser således, at dyrenes velfærd sikres. Der kan ikke ske yderligere fravigelse af dyrevelfærdslovens bestemmelser, herunder fra minimumskravene til forsvarlig behandling og hold af dyr, der i øvrigt gælder efter dyrevelfærdslovens bestemmelser, herunder lovens § 2 om, at dyr

er levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Ved meddelelse af dispensation efter det foreslåede § 20 a, stk. 1, og fastsættelse af vilkår efter det foreslåede stk. 2 skal bl.a. følgende iagttages:

De dyrearter og -racer, der udsættes i en naturnationalpark, skal være egnede til at gå ude hele året. Det er således ikke alle racer af f.eks. kvæg eller heste, som anses for egnede til at gå ude året rundt. Af kvægracer, som anses for egnede til at gå ude året rundt, kan f.eks. nævnes Skotsk Højlandskvæg, Galloway, Angus, Hereford og Welsh Black samt europæisk bison. For så vidt angår heste er det hesteracer, såsom islandske heste, konik-hest, przewalski-hest, exmoor ponyer og shetlandponyer, der som udgangspunkt anses som egnede til at gå ude året rundt uden adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidig kan hvile på et tørt, strøet lege. Ved fastsættelse af vilkår efter det foreslåede stk. 2 vil der for så vidt angår de dyrearter og -racer, der udsættes, skulle stilles vilkår om egnethed til at gå ude året rundt. Dette gælder alle dyrearter. Dyrene skal endvidere være ved godt huld, når de udsættes, ligesom der vil skulle gribes ind, hvis der på grund af fødemangel, parasitproblemer eller andet er risiko for, at dyrene kommer i for dårligt huld.

Når dyr, der går ude hele året, ikke gives adgang til læskur eller bygning, hvor de kan søge ly og læ, er det en forudsætning, at arealet, hvor dyrene udsættes og holdes, har en sådan beskaffenhed, at deres behov tilgodeses. Naturnationalparken, hvor dyrene udsættes og holdes, skal have en passende størrelse og en karakter med varieret, kuperet landskab og vekslende bevoksning, omfattende såvel skov som mere lysåbne græsningsarealer. Jordbundsforholdene skal give dyrene mulighed for at finde passende tørt lege. Det skal således sikres, at arealet giver dyrene tilstrækkelig beskyttelse mod vejr og vind, herunder mulighed for at finde passende tørt lege, og at arealet kan give dyrene tilstrækkelig mulighed for at finde føde.

Bestanden af de udsatte dyr og dyrenes afkom skal tilses jævnlige med henblik på at sikre, at bestanden klarer sig i det naturlige miljø, hvor de er blevet udsat, og med henblik på at sikre en effektiv sygdomsovervågning m.v. af bestanden. Tilsynsfrekvensen kan variere, da det kan være nødvendigt med et hyppigere tilsyn i perioder med f.eks. hårdt vintervejr, eller når dyrene har fået afkom. Det kan blive relevant at udpege enkelte dyr eller grupper af dyr, som f.eks. drægtige dyr, som bør følges nærmere for at sikre, at de eksempelvis får adgang til tilstrækkelig føde. Tilsynet skal kunne sikre, at dyr, der er syge eller tilskadekomne opdages tids nok til, at de aflives uden unødigt ophold, hvis det vil være uforsvarligt at lade dyret leve uden passende behandling eller pleje. Det forudsættes i den forbindelse, at

tilsynet omfatter en vurdering (scoring) af dyrenes huld og adfærd, så sådanne dyr kan behandles eller aflives uden unødigt ophold. Tilsynet skal kunne sikre, at dyrenes velfærd ikke kompromitteres.

Tilsynet med de udsatte dyr og deres afkom kan ske på forskellige måder, f.eks. ved at opsynspersoner foretager syning af enkelt individer, men dette kan suppleres med overvågning med f.eks. droner, vildtkamera m.v. Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurdering, at et tilsyn indeholder et væsentligt element af visuel inspektion, som foretages af opsynspersonale, som kender til den konkrete dyreart og dyrs velfærd og sundhed, hvorfor teknologi alene kan supplere tilsynet. Overvågning med mekaniske hjælpemidler kan således ikke erstatte det fysiske tilsyn, som udføres af opsynspersonalet.

Der skal endvidere ske regulering af bestanden i naturnationalparken ved f.eks. flytning eller aflivning af dyr, hvis tilsynet med de udsatte dyr og deres afkom viser, at der er risiko for, at bestanden stiger til en størrelse, hvor dyrene ikke kan klare sig, fordi der ikke er tiltrækkeligt med føde eller mulighed for, at alle dyr kan finde ly og læ m.v.

Hvis det konstateres, at vilkår fastsat efter den foreslåede § 20 a, stk. 2, ikke overholdes, vil dispensationen efter stk. 1, når særlige forhold taler herfor, kunne tilbagekaldes. Det skal i det konkrete tilfælde vurderes, om tilsidesættelsen af vilkår er af en sådan grovhed, at dispensationen skal tilbagekaldes. Det kan f.eks. være ved gentagen tilsidesættelse af vilkår, eller hvis dyrene ikke behandles forsvarligt, jf. dyrevelfærdslovens § 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af dyrevelfærdslovens § 58, stk. 4, at medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 1-3, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, der

- 1) overtræder §§ 2 eller 3, § 4, stk. 1, §§ 5-8, § 9, stk. 1, stk. 2, 2. pkt., eller stk. 3, § 16, stk. 1, § 18, § 25, stk. 1, § 27, stk. 1 eller 2, § 28, stk. 1 eller 2, eller § 32,
- 2) uden tilladelse efter § 28, stk. 3, opretter zoologiske haver, dyreparker el.lign.,
- 3) uden tilladelse driver virksomhed som omhandlet i § 30, stk. 1, 1. og 2. pkt.,
- 4) undlader at give tilsynsmyndigheden oplysninger og fornøden bistand efter § 46, stk. 1,
- 5) tilsidesætter et vilkår for en tilladelse meddelt i medfør af § 28, stk. 3, eller § 30, stk. 1, og for tilladelse nævnt i § 70, stk. 8,
- 6) undlader at efterkomme et påbud eller forbud efter § 47, stk. 1, eller

- 7) undlader at give tilsynsmyndighederne adgang efter § 50, stk. 1.

Med lovforslagets § 3, nr. 2, foreslås indsat et nyt *nummer* 5, der fastslår, at tilsidesættelse af et vilkår for en dispensation meddelt i medfør af den foreslåede § 20 a, stk. 1, kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Juridiske personer, herunder den statslige lodsejer, der meddeles dispensation efter den foreslåede § 20 a, stk. 1, kan straffes med bøde, forudsat at overtrædelsen begås ved udøvelse af virksomhed, der svarer til eller kan sidestilles med virksomhed udøvet af private, jf. straffelovens § 27, stk. 2.

Til § 4 [mark- og vejfredsloven]

Til nr. 1

Mark- og vejfredsloven fastsætter i § 15, stk. 1, at husdyr ikke må græsse på arealer tilhørende offentlige veje eller tøjres så tæt på, at de kan nå ud på vejene. Af § 15, stk. 2, fremgår det, at tyre over 1½ år og uvane kreaturer kun må græsse på marker, som grænser op til offentlig tilgængelig vej, hvis de er forsvarligt tøjret, eller marken er frahegnet vejen på betryggende måde. Og endelig bestemmes det i stk. 3, at tilsvarende bestemmelser også kan fastsættes for private veje, der er åbne for almindelig færdsel.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.3.2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets § 4, foreslås indsat en ny § 15 a, der fastsætter, at reglerne i § 15, stk. 1-3, ikke finder anvendelse i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse.

Formålet med ændringen er at gøre det muligt at kunne lade udsatte husdyr bevæge sig frit og uhindret rundt inde i naturnationalparker omfattet af en tilladelse efter den foreslåede § 61 a i naturbeskyttelsesloven. Det må i den forbindelse antages, at de udsatte dyr vil bevæge sig rundt på og omkring de offentlige og private veje i parkerne, som er åbne for offentlig færdsel.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 4 vil medføre, at der inde i naturnationalparker ikke vil være pligt til at opsætte hegning eller træffe andre foranstaltninger, der kan hindre de udsatte husdyr fra at bevæge sig ud på veje, der er åbne for offentlig og almindelig trafik.

Den foreslåede bestemmelse vedrører alene arealer inde i naturnationalparker. Mark- og vejfredslovens regel om, at husdyr skal holdes inde på eget område, gælder uændret uden for naturnationalparkerne. Udsættes der husdyr i en naturnationalpark, skal det derfor sikres, at de ikke kan be-

væge sig ind på anden mands arealer, eller ud på en vej eller sti, der ligger uden for naturnationalparken.

Til § 5 [færdselsloven]

Til nr. 1

Efter færdselslovens § 88, stk. 1, 1. pkt., skal heste, kreaturer m.v. være forsvarligt bevogtet, når de færdes på vej. Dyrene må ikke være tøjret således, at de kan nå ind på vejen, jf. § 88, stk. 1, 2. pkt. Ifølge § 88, stk. 1, 3. pkt., skal dyr, der ikke er tøjret, være adskilt fra vej ved en forsvarlig indhegning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I lovforslagets § 5, nr. 2, foreslås indsat et stk. 3 i § 88, hvorefter kravet til indhegning efter stk. 1, ikke gælder for vejstrækninger i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Der henvises nærmere til lovforslagets bemærkninger til § 5, nr. 2.

For at sikre, at opmærksomheden henledes på den foreslåede undtagelsesregel i færdselslovens § 88, stk. 3, foreslås det, at der i § 88, *stk. 1, 3. pkt.*, indsættes tilføjelsen », jf. dog stk. 3«.

Til nr. 2

Efter færdselslovens § 88, stk. 1, 1. pkt., skal heste, kreaturer m.v. være forsvarligt bevogtet, når de færdes på vej. Dyrene må ikke være tøjret således, at de kan nå ind på vejen, jf. § 88, stk. 1, 2. pkt. Ifølge § 88, stk. 1, 3. pkt., skal dyr, der ikke er tøjret, være adskilt fra vej ved en forsvarlig indhegning.

Bestemmelsens opremsning af, hvilke dyr der er omfattet af bestemmelsen, er ikke udtømmende, jf. brug af ordet ”m.v.”. Større husdyr, dvs. hornkvæg, får, geder og svin, anses for omfattet. Derudover er større dyr, som f.eks. hjorte, elge og europæisk bison omfattet af kravet om hegnspligt i færdselslovens § 88, stk. 1, i det omfang de udsættes i et afgrænset område og med jævne mellemrum tilses med henblik på at sikre dyrenes velbefindende.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i § 88, indsættes et *stk. 3*, hvoraf vil

følge, at kravet til indhegning efter stk. 1, ikke gælder for vejstrækninger i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at pligten til at indhegne større dyr i færdselslovens § 88, stk. 1, ophæves, når der er tale om arealer, som der er givet tilladelse til at etablere som naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse.

I medfør af den foreslåede bestemmelse er det en forudsætning for undtagelse til hegnspligten, at den pågældende vejstrækning ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Med en væsentlig færdselsåre menes en vej, der er klassificeret som en gennemfartsvej eller en fordelingsvej, og som har afvikling af gennemgående trafik som det primære formål. Derimod vil man ikke anse en vej, der er klassificeret som en lokalvej, og som har til formål at sikre god tilgængelighed og betjene trafikken det sidste stykke frem til målet, for at være en væsentlig færdselsåre.

Fastlæggelse af vejklassificering foretages af vejmyndigheden.

Det vil efter en konkret vurdering af lokale forhold være muligt at nedklassificere en vej fra en fordelingsvej til en lokalvej. Nedklassificeringen sikres ved, at vejens udformning tilpasses en lav hastighed, og at der sker omlægning af gennemgående trafik til det omkringliggende vejnet, uden at dette medfører store gener.

Hvis en vej anses for at være en væsentlig færdselsåre, vil strækningen ikke være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i det foreslåede stk. 3. Dette vil også være tilfældet, selvom vejstrækningen går igennem et område, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse. Det betyder, at hegnspligten i færdselslovens § 88, stk. 1, i så fald vil gælde, og der vil ikke kunne udsættes større dyr op til en sådan vejstrækning, uden at dyrene indhegnes.

Da den foreslåede undtagelsesbestemmelse alene finder anvendelse i områder, hvor der er meddelt tilladelse til etablering af naturnationalparker efter lov om naturbeskyttelse, vil bestemmelsen medføre, at det vil være nødvendigt at sikre, at udsatte dyr ikke bevæger sig uden for det pågældende område. Det er derfor afgørende, at det ydre hegn, som anvendes i den enkelte naturnationalpark, er af en type, som kan holde de konkret udsatte dyr inden for det pågældende område. I tilfælde af, at en naturnationalpark helt eller delvist ikke hegnes med ydre hegn, fordi der i området er naturlige barrierer i form af kyststrækninger eller ferske vande, er

det endvidere afgørende, at disse er tilstrækkelig omfangsrige til, at de udsatte dyr ikke kan forcere barriererne.

Det foreslås endvidere, at der i § 88 indsættes et *stk. 4*, hvoraf vil følge, at transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 3, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.

Bestemmelsen medfører, at transportministeren vil kunne fastsætte regler om tiltag for at sikre, at undladelse af hegning sker færdselssikkerhedsmæssigt forsvarligt i de tilfælde, hvor vejstrækninger i en naturnationalpark ikke udgøres af væsentlige færdselsåre, og hvor det derfor i medfør af den foreslåede undtagelsesbestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3, vil blive muligt at undlade hegning ved udsættelse af store planteædere.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil blive anvendt til at fastsætte nærmere regler om, at dele af de regler, som gælder for trafiksikkerhedsrevision af TEN-T-vejnettet efter bekendtgørelse nr. 850 af 18. juni 2018 om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed, vil finde anvendelse for etablering af naturnationalparker, hvor færdselslovens krav til indhegning ikke gælder i medfør af den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 88, stk. 3.

Der vil ved fastsættelse af de pågældende regler skulle tages hensyn til, at der i de omhandlede tilfælde ikke er tale om et nyt anlægsprojekt eller en væsentlig ændring af et eksisterende vejnet.

Der vil derimod være tale om en gennemgang af et eksisterende vejnet med særlig fokus på den færdselssikkerhedsmæssige udfordring, der er forbundet med større dyr på vej. Der vil på den baggrund f.eks. ikke være behov for, at trafiksikkerhedsrevisionen skal gennemføres i det samme antal trin, som foreskrives i forhold til nye anlægsprojekter og ændringer af eksisterende vejnet.

Der vil blive fastsat regler om, at det vil være ejeren af arealet, der som ansøger og kommende tilladelsesindehaver skal have ansvaret for, at trafiksikkerhedsrevision gennemføres i overensstemmelse med reglerne herfor.

En trafiksikkerhedsrevision vil munde ud i en række anbefalinger til sikring af de færdselssikkerhedsmæssige forhold. Dette vil f.eks. kunne være anbefalinger om nedsættelse af hastighedsgrænsen efter færdselslovens § 92 a, stk. 2, med tilhørende hastighedsdæmpende foranstaltninger eller etablering af færister. Der vil dog ikke blive fastsat regler

om, at vejmyndigheden har pligt til at følge de anbefalinger, som trafiksikkerhedsrevisionen munder ud i.

De pågældende tiltag vil skulle iværksættes af den relevante vejmyndighed i det omfang vejmyndigheden vælger at følge anbefalingerne fra trafiksikkerhedsrevisionen. Tiltagene vil endvidere skulle fastsættes efter de regler, der i øvrigt måtte finde anvendelse herfor i den færdsels- og vejretlige lovgivning. F.eks. træffes afgørelse om fastsættelse af lokale hastighedsgrænser efter færdselslovens § 92 a, stk. 2, af politiet efter forhandling med vejmyndigheden. Etablering af vejbumper og andre hastighedsforanstaltninger vil endvidere skulle ske i overensstemmelse med reglerne herfor i bekendtgørelse nr. 620 af 17. juni 2019 om vejbumper og andre hastighedsdæmpende foranstaltninger, ligesom skiltning og andre former for vejafmærkning vil skulle ske i overensstemmelse med reglerne herfor i bl.a. bekendtgørelse nr. 1633 af 20. december 2017 om anvendelse af vejafmærkning med senere ændringer.

Det vil derfor være nødvendigt med et tæt samarbejde og dialog mellem den statslige myndighed, der ansøger om etablering af naturnationalparken, den kommune, der er vejmyndighed for vejnettet i det pågældende område, og det stedlige politi.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2021.

Det foreslås i *stk. 2*, at reglerne i §§ 61 d og 61 e i lov om naturbeskyttelse, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, ikke skal finde anvendelse for ansøgning om tilladelse efter § 61 a til etablering af naturnationalparker ved Fussingø og i Gribskov.

Det er hensigten, at miljøministeren som udgangspunkt vil skulle meddele tilladelse til etablering af de første to naturnationalparker efter den foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse på baggrund af ansøgninger fra Naturstyrelsen, jf. den foreslåede § 61 c.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at Naturstyrelsens ansøgning efter § 61 c i naturbeskyttelsesloven, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, om tilladelse til etablering af naturnationalparker henholdsvis ved Fussingø og i Gribskov, ikke vil skulle ledsages af projektbeskrivelse, jf. § 61 d, og forvaltningsplan, jf. § 61 e, som fastsat i § 61 c, stk. 2.

Det forudsættes i bemærkningerne til den foreslåede § 61

c, stk. 1, at en ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark udarbejdes af den statslige lodsejer på baggrund af en anmodning fra miljøministeren, hvori naturnationalparkens lokalisering angives, og at der forud for miljøministerens anmodning har været en dialog mellem Miljøministeriet og den pågældende statslige lodsejer, som bl.a. kan omfatte indledende undersøgelser og vurderinger af et specifikt område for at afklare, om området har potentiale for en naturnationalpark. Det forudsættes endvidere i bemærkningerne til den foreslåede § 61 c, stk. 1, at miljøministeren inddrager ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, indenrigs- og boligministeren, transportministeren, forsvarsministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren forud for miljøministerens anmodning om udarbejdelse af en ansøgning. Endelig er det i den foreslåede § 61 c, stk. 1, forudsat, at ansøgning om etablering af en naturnationalpark udarbejdes af den statslige lodsejer efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder. I den forbindelse forventes offentligheden inddraget således, at bidrag og synspunkter kan indgå i udarbejdelsen af projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken og forvaltningsplanen.

Forberedelsen af de to første naturnationalparker er imidlertid igangsat inden lovforslagets fremsættelse og forudsættes at følge planerne for etableringen af naturnationalparkerne ved Fussingø og i Gribskov, som fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside. Det indledende arbejde er bygget op på en anden måde end angivet i bemærkningerne til den foreslåede § 61 c, stk. 1. I september 2020 blev tidsplanen for etablering af de to naturnationalparker vedtaget i aftalekredsen bag aftalen "Naturnationalparker og mere natur på land og i havet" (regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet) med en ambition om, at de to naturnationalparker er klar til indvielse ved udgangen af 1. kvartal 2022. Der blev i løbet af efteråret 2020 af miljøministeren nedsat og udpeget medlemmer til to nationale arbejdsgrupper som omfatter en videnskabelig arbejdsgruppe med repræsentanter inden for biodiversitet, dyrevelfærd, borgerinddragelse m.m. og en arbejdsgruppe for interessenter med 18 organisationer repræsenteret. Derudover blev der nedsat en lokal arbejdsgruppe til hver naturnationalpark med repræsentanter for lokale foreninger, brugergrupper m.m. I december 2020 – januar 2021 blev der afholdt det første møde i de 2 nationale arbejdsgrupper og de 2 lokale arbejdsgrupper. Med udgangspunkt i input fra arbejdsgrupperne har et udkast til projektforslag, bestående af en projektbeskrivelse og overordnede retningslinjer for forvaltning af de to naturnationalparker, været drøftet i arbejdsgrupperne. Med ophæng i arbejdsgruppernes tilbagemeldinger udarbejdes et endeligt projektforslag, som efterfølgende sendes i offentlig høring.

En ansøgning om tilladelse til etablering af en naturnationalpark skal efter den foreslåede § 61 c, stk. 2, i naturbeskyttelsesloven indeholde en projektbeskrivelse og en forvaltningsplan. Forslaget i lovforslagets § 6, stk. 2, indebærer, at de under lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede §§ 61 d og 61

e i naturbeskyttelsesloven, som regulerer indholdet af projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen, ikke skal gælde for Naturstyrelsens ansøgninger om etablering af de to første naturnationalparker.

I stedet vil ansøgningerne skulle ledsages af projektforslaget udarbejdet i henhold til planerne for etableringen af disse to naturnationalparker.

Miljøministeren vil på dette grundlag træffe afgørelse om meddelelse af tilladelse til etablering af de to første naturnationalparker efter den foreslåede § 61 a. Det er forudsat, at meddelelse af tilladelse sker efter inddragelse af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, kulturministeren, erhvervsministeren, indenrigs- og boligministeren, transportministeren, forsvarsministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren. Dette har til formål at sikre, at de nævnte ministres ressortområder inddrages i tilvejebringelsen af beslutningsgrundlaget for etablering af også disse to naturnationalparker, herunder hensyntagen til andre samfundsinteresser end natur og biodiversitet som f.eks. friluftsliv og turisme, klimahensyn, kulturarv og hensyn til planlægning, infrastruktur og Forsvarets aktiviteter.

Den endelige geografiske afgrænsning af naturnationalparkerne ved Fussingø og i Gribskov vil blive fastlagt i en tilladelse efter det under § 1, nr. 1, foreslåede § 61 a, stk. 1.

De under lovforslagets §§ 2-5 foreslåede ændringer af skovloven, dyrevelfærdsloven, mark- og vejfredsloven og færdselsloven vil kunne finde anvendelse på naturnationalparkerne ved Fussingø og Gribskov, når der er meddelt tilladelse hertil efter den under lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede § 61 a i lov om naturbeskyttelse.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Naturbeskyttelsesloven, skovloven, dyrevelfærdsloven og færdselsloven gælder ikke for Færøerne og Grønland og kan heller ikke sættes i kraft for disse landsdele, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 105, skovlovens § 73, dyrevelfærdslovens § 75 og færdselslovens § 143.

Efter mark- og vejfredslovens § 33 gælder denne lov ikke for Færøerne. Endvidere finder mark- og vejfredsloven ikke anvendelse for Grønland, jf. Statsministeriets cirkulære nr. 176 af 19. oktober 1954, idet loven er vedtaget den 31. marts 1953 og således inden den ved grundlovsrevisionen af 5. juni 1953 gennemførte ændring i Grønlands statsretlige stilling, før hvilken love alene gjaldt for Grønland, hvis dette udtrykkeligt fremgik af lovteksten.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020, lov nr. 1057 af 30. juni 2020 og § 10 i lov nr. 126 af 30. januar 2021, foretages følgende ændringer:

1. Efter kapitel 8 indsættes:

»Kapitel 8 a

Naturnationalparker

Tilladelse

§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse fra miljøministeren etableres på et større statsejet område. Tilladelse meddeles på baggrund af en ansøgning efter § 61 c.

Stk. 2. En naturnationalpark skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser. Naturnationalparken skal friholdes for skov- og landbrugsproduktion bortset fra særlige forvaltningstiltag af hensyn til naturen og biodiversiteten. Landbrugsproduktion i henhold til en eksisterende aftale kan dog fortsætte i opsigelsesperioden eller, i tilfælde af uopsigelighed, indtil aftalens udløb.

Stk. 3. Forvaltningen af en naturnationalpark, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal medvirke til gennemførelse af Natura 2000-planens mål for naturtilstanden.

Stk. 4. Miljøministeren kan uanset § 22, stk. 3, og § 23, stk. 2, efter stk. 1 tillade, at en naturnationalpark eller et område heri helt eller delvist indhegnes med henblik på helårsgræsning. Offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken må dog ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt. Vildtets frie bevægelighed skal endvidere opretholdes i det videst mulige omfang.

Stk. 5. Miljøministeren offentliggør tilladelser efter stk. 1. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt.

§ 61 b. I en naturnationalpark skal vandløbskvaliteten afspejle uberørte forhold med en naturlig afstrømning og dynamik, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Vandløbsmyndigheden kan ved udøvelse af beføjelser efter lov om vandløb fravige kravet efter stk. 1 til vandløbskvaliteten, hvis der foreligger andre væsentlige hensyn.

Ansøgning

§ 61 c. Ansøgning om etablering af en naturnationalpark udarbejdes af den statslige lodsejer efter inddragelse af offentligheden og berørte myndigheder. Hvis der er flere

statslige lodsejere, udarbejdes ansøgningen af ejerne i fællesskab.

Stk. 2. En ansøgning efter stk. 1 skal indeholde en projektbeskrivelse for naturnationalparkens etablering og en forvaltningsplan for området, jf. §§ 61 d og 61 e.

§ 61 d. En projektbeskrivelse for etablering af en naturnationalpark skal indeholde en angivelse af områdets geografiske afgrænsning og oplysninger, herunder om følgende:

- 1) Områdets nuværende status og anvendelse, herunder naturgrundlag, fredet eller beskyttet natur, landskabelige forhold, veje, stier og andre anlæg, fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv samt friluftsliv.
- 2) Hvorvidt naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer efter denne lov eller anden lovgivning.
- 3) Forholdet til planlægning m.v. for området.
- 4) Planlagte tiltag og anlæg ved etableringen af området, herunder etablering af hegn, veje og stier, udsætning af store planteædere, trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger samt frilufts- og turismefaciliteter.
- 5) Naturgenopretningsinitiativer i området, herunder planlagte tiltag til genopretning af naturlig hydrologi i området, og de forventede konsekvenser heraf.
- 6) En skønsmæssig vurdering af den forventede klimateffekt af naturnationalparkens etablering og forvaltningsplanens gennemførelse.
- 7) Inddragelse af den berørte offentlighed, berørte myndigheder og berørte lodsejere i den videre proces, herunder efter naturnationalparkens etablering.
- 8) Andre foranstaltninger.

§ 61 e. En forvaltningsplan for en naturnationalpark skal omfatte udviklingsmål og principper for områdets forvaltning og drift, herunder i forhold til følgende:

- 1) Økosystemer, naturtyper og arter.
- 2) De udsatte dyr.
- 3) Friluftsliv og turisme.
- 4) Vandmiljø.
- 5) Fredet eller beskyttet kultur- og verdensarv.
- 6) Trafiksikkerhed.
- 7) Afværgeforanstaltninger.
- 8) Naturgenopretningstiltag i området.
- 9) Overvågning af udviklingen i naturnationalparken.«

§ 70 a. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om muligheden for at anvende digital kommunikation inden for lovens område og om de nærmere vilkår herfor.

2. § 70 a affattes således:

»**§ 70 a.** Miljøministeren kan fastsætte regler om, at skriftlig kommunikation til og fra myndigheder om forhold, som er omfattet af denne lov, af regler udstedt i medfør af denne lov eller af EU-retsakter om forhold omfattet af loven, skal foregå digitalt.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om digital kommunikation, herunder om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur eller lignende.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for adressaten for meddelelsen.«

§ 71. ---

Stk. 2-3 ---

Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår

1) tilladelser kan meddeles efter § 8 a, stk. 1, nr. 7, § 15 a, stk. 1, nr. 6, § 31, stk. 1, og § 32,

2-7)

Stk. 5-6. ---

§ 72. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om gebyrer til hel eller delvis dækning af myndighedernes omkostninger ved administration af loven.

§ 73. ---

Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren påser overholdelsen af reglerne i § 8 og § 9 om klitfredning, § 15 om strandbeskyttelseslinjen og reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v.

Stk. 3-7---

§ 78. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65 b, stk. 1, og 3-7 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 65 a, stk. 1 og 4, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet efter kapitel 12, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Stk. 5-7. ---

§ 8. For det enkelte fredskovspligtige areal gælder:

1) Arealet skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer.

2) Hugst bortset fra tynding må ikke finde sted, før bevoksningen eller det enkelte træ har opnået en alder eller dimension, hvor den er hugstmoden.

3) Arealet skal senest 10 år efter afvikling af en hugstmoden bevoksning opfylde kravet i nr. 1.

4) Dyrehold er forbudt. Forbuddet gælder dog ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden træbevoksning, jf. § 10.

3. I § 71, *stk. 4, nr. 1*, ændres »og § 32« til: »§ 32 og § 61 a, stk. 1«.

4. I § 72 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Miljøministeren kan fastsætte regler om, at opkrævning og indbetaling af gebyrer, der er fastsat i regler udstedt i medfør af stk. 1, skal ske elektronisk.«

5. I § 73, *stk. 2*, ændres »og reglerne i kap. 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v.« til: », reglerne i kapitel 5 om beskyttelse af plante- og dyrearter m.v. og kapitel 8 a om naturnationalparker«.

6. I § 78, *stk. 4, 2. pkt.*, indsættes efter »afgørelser efter«: »§ 61 a, stk. 1, og«.

§ 2

I lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019, som ændret ved § 11 i lov nr. 126 af 30. januar 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Stk. 1 gælder ikke for fredskovspligtige arealer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse.«

§ 11. På fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald.

Stk. 2. Stk. 1 gælder dog ikke for

- 1) byggeri, arbejdsskure på op til 10 m², anlæg eller terrænændringer, som er nødvendige for skovdriften, og
- 2) spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv.

Stk. 3. ---

Stk. 4. ---

§ 38. Når særlige grunde taler for det, kan miljø- og fødevareministeren dispensere fra bestemmelserne i § 8, § 9, nr. 1 og 2, § 10, nr. 4, § 11, stk. 1, og §§ 12 og 26-28.

2. I § 11, stk. 2, nr. 1, udgår »og«, og i stk. 2, nr. 2, ændres »friluftsliv.« til: »friluftsliv, og«.

3. I § 11, stk. 2, indsættes som *nummer 3*:

»3) bygninger, anlæg eller terrænændringer i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, som er nødvendige for at styrke områdets natur og biodiversitet.«

4. I § 38 indsættes som *stk. 2*:

»Stk. 2. Miljøministeren dispenserer uanset stk. 1 fra §§ 26-28 for så vidt angår aktiviteter i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, medmindre det vil stride mod regler fastsat i medfør af § 46, stk. 4, nr. 2.«

§ 3

I dyrevelfærdsloven, lov nr. 133 af 25. februar 2020, foretages følgende ændringer:

1. Efter kapitel 4 indsættes:

»Kapitel 4 a

Særlige bestemmelser om dyr, som udsættes i naturnationalparker

§ 20 a. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan for at imødekomme hensynet til natur og biodiversitet i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse undtage bestemte dyrehold, der udsættes i en sådan naturnationalpark, samt dyrenes afkom fra bestemmelserne i § 3 og § 9, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter vilkår for en dispensation efter stk. 1, herunder om krav til arealets beskaffenhed, hvilke dyr der må udsættes i naturnationalparken, tilsyn og regulering af bestanden af de udsatte dyr og deres afkom.«

§ 58. ---

Stk. 4. Medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 1-3, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, der

- 1) overtræder §§ 2 eller 3, § 4, stk. 1, §§ 5-8, § 9, stk. 1, stk. 2, 2. pkt., eller stk. 3, § 16, stk. 1, § 18, § 25, stk. 1, § 27, stk. 1 eller 2, § 28, stk. 1 eller 2, eller § 32,
- 2) uden tilladelse efter § 28, stk. 3, opretter zoologiske haver, dyreparker el.lign.,
- 3) uden tilladelse driver virksomhed som omhandlet i § 30, stk. 1, 1. og 2. pkt.,
- 4) undlader at give tilsynsmyndigheden oplysninger og fornøden bistand efter § 46, stk. 1,

- 5) tilsidesætter et vilkår for en tilladelse meddelt i medfør af § 28, stk. 3, eller § 30, stk. 1, og for tilladelse nævnt i § 70, stk. 8,
 6) undlader at efterkomme et påbud eller forbud efter § 47, stk. 1, eller
 7) undlader at give tilsynsmyndighederne adgang efter § 50, stk. 1.

2. I § 58, stk. 4, indsættes efter nr. 4 som nyt nummer:

»5) tilsidesætter et vilkår for en dispensation meddelt i medfør af § 20 a, stk. 1,«
 Nr. 5-7 bliver herefter nr. 6-8.

§ 4

I lov om mark- og vejfred, jf. lovbekendtgørelse nr. 2154 af 16. december 2020, foretages følgende ændring:

1. Efter § 15 indsættes:

»§ 15 a. § 15, stk. 1-3, finder ikke anvendelse i en nationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse.«

§ 5

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018, som ændret senest ved lov nr. 534 af 27. marts 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 88, stk. 1, 3. pkt., indsættes efter »indhegning«: », jf. dog stk. 3«.

§ 88. Ingen må lade heste, kreaturer m.v. færdes på vej, uden at de er forsvarligt bevogtet. De må ikke tøjres således, at de kan nå ind på vejen. Såfremt de ikke er tøjret, skal de være adskilt fra vej ved forsvarlig indhegning.

Stk. 2. Hunde må under færdsel på vej ikke føres i bånd fra motordrevet køretøj, hestekøretøj eller af ridende.

2. I § 88 indsættes efter stk. 2 som stk. 3 og stk. 4:

»Stk. 3. Kravet til indhegning efter stk. 1 gælder ikke for vejstrækninger i en nationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Stk. 4. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i nationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 3, herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en nationalpark efter lov om naturbeskyttelse.«